

Jelentés

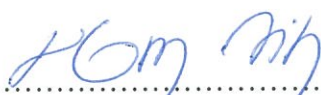
a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság

2018. évi szakmai tevékenységéről

Debrecen, 2019. április 20.

.....
Dr. Kovács Zita
igazgató

A jelentést elfogadom.

.....
Balczó Bertalan
helyettes államtitkár
2019 NOV 15.

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés	5
2. Személyi állomány	5
3. Oltalom alatt álló természeti értékek és területek adatai, információi	7
3.1. Országos jelentőségű védett, védelemre tervezett természeti, Natura 2000 és egyéb területek és ezek változásai	7
3.1.1. Országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal létesített védett és védelemre tervezett természeti területek (köztük a földtani alapszelvények és földtani képződmények)	7
3.1.2. „Ex lege védett” természeti területek	9
3.1.3. „Ex lege” védett természeti értékek (barlangok /kiépítések, műszaki beavatkozások, hasznosítási jelentések, dokumentációs tevékenységek, térképezések, állapotfelvevételek, kezelési tervek, nagyobb feltárások)	9
3.1.4. Natura 2000 területek	9
3.1.5. Nemzetközi jelentőségű területek	14
3.1.6. Országos jelentőségű védett természeti területek speciális természetvédelmi kezelési tervű, meglévő és tervezett részterületei (köztük a földtani alapszelvények, földtani képződmények)	15
3.2 Terület nélküli, egyedi jogszabállyal védett és védelemre tervezett természeti értékek	15
3.2.1. Védett mesterséges üregek	15
3.3. Egyéb speciálisan megkülönböztetett védelemben részesülő területek	15
3.4. Magas Természeti Értékű Területek	17
3.5. Területvásárlások, kisajátítások adatai (védeltségi szint helyreállítás, elővásárlási jog, pályázatok)	18
3.6. Saját vagyonkezelésű területek	19
4. Kutatás és monitorozás (saját, illetve más szervvel végzetett, külön megjelenítve)	20
4.1. Kutatás (tárgya, helyszíne, forrása és főbb eredményei)	20
4.2. Monitorozás (tárgya, helyszíne, forrása és főbb eredményei)	33
4.3. TIR-be betöltött és betöltésre előkészített adatok modulonként	37
5. Természetvédelmi kezelési tevékenység	37
5.1.A) Természetvédelmi kezelési tervek (meglévő, elmúlt évben készült)	37
5.1.B) Natura 2000 fenntartási tervek (meglévő, elmúlt évben készült)	38
5.1.C) Világörökség Kezelési Terv (Vö KET)	43
5.2. Élőhely-fenntartás, kezelés (élőhelyek és terület egységek szerinti bontásban)	44
5.2.1. Az élőhelyeket érintő jelentősebb ökológiai állapotváltozások	44
5.2.2. Élőhely-fenntartási, kezelési tevékenységek ismertetése	45
5.3. Élőhely-rehabilitáció (helyszín, az élőhely típusa, forrása, kezdete, várható befejezése)	47
5.4. Fajmegőrzési tevékenységek (fajok és élőhelyek szerinti bontásban, feltüntetve a helyszínt)	48
5.4.1. A fajokat érintő jelentősebb ökológiai állapotváltozások	48
5.4.2. Fajmegőrzési tevékenységek ismertetése	49
5.4.3. Védett fajokkal kapcsolatos illegális cselekmények észlelése	50
5.5. Idegenhonos inváziós fajokkal kapcsolatos gyakorlati tevékenységek	51
5.6. Génmegőrzés	63
5.6.1. Génmegőrzési tevékenység állatok esetében	63
5.6.2. Egyéb állatállomány, kezelésük - Przewalski vadló	67

5.6.3. Génmegőrzési tevékenység ismertetése növények esetében (igazgatóság által fenntartott tájfajta gyümölcsös kertek, egyéb génmegőrző bemutató kertek, génmegőrzéshez kapcsolódó beruházások stb.).	68
5.7. Erdőterületek, erdőgazdálkodás.....	69
5.7.1. Nem saját vagyonkezelésben lévő védett és Natura 2000 erdőterületek	69
5.7.2. Erdőrezervátum felmérésének főbb eredményei	70
5.7.3. Saját vagyonkezelésben lévő erdőterületek kezelése.....	73
5.8. Vadászterületek, vadgazdálkodás.....	74
5.9 Halgazdálkodási vízterületek	76
5.9.1. Természetvédelmi és génmegőrzési szempontból különleges rendeltetésű halgazdálkodási vízterületek	76
5.9.2. Védett természeti területen található halastavak.....	77
5.10. Természetvédelmi mentő tevékenység.....	77
6. Tájjvédelem	85
6.1. Egyedi tájértékek (településenkénti kimutatás, változások)	85
6.2. Településrendezési eszközök és területrendezési tervek, valamint településképi arculati kézikönyv és településképi rendelet véleményezése, közreműködés az elkészítésben, adatszolgáltatás	87
6.3. Fejlesztési koncepciók és egyéb tervek véleményezése, közreműködés az elkészítésben	87
6.4. Tájvédelmi jelentőségű beavatkozások	87
7. Projektek (természetvédelmi, informatikai, turisztikai stb. projektek célja, előrehaladása, eredményei)	88
8. Jogi és ügyiratforgalommal kapcsolatos tevékenység.....	90
8.1. Az Igazgatóság ügyiratforgalma.....	90
8.1.1. Szakvéleményadás/adatközlés a hatóságok számára.....	91
8.1.2. Jelentési feladatok a Minisztérium számára: természetvédelmi szakmai főosztályok, költségvetési, HEO stb. bontásban	92
8.1.3. Ügyfelekkel történő levelezés.....	92
8.2. Szabálysértés.....	92
8.3 Természetvédelmi bírság	92
8.4. Büntetőügyek.....	93
8.5. Polgári (peres) ügyek	94
9. Természetvédelmi Őrszolgálat.....	95
9.1. Alapadatok.....	95
9.1.1. Személyi feltételek	95
9.1.2. Technikai felszereltség, őrszolgálati irodák	95
9.1.3. Polgári természetőrök.....	98
9.2. Feladatellátás	98
9.2.1. Hatósági feladatellátás.....	98
9.2.2. Együttműködés más hatóságokkal.....	98
9.2.3. Nem hatósági feladatok ellátása	99
10. Költségvetés és vagyon.....	99
10.1. Kiadások	99
10.2 Bevételek alakulása, jellege, típusai bemutatása, rendszerezése	102
10.3. Vagyon.....	110
10.4. Épületek.....	112
10.5. Eszközök	113

11. Bemutató, oktatás, társadalmi kapcsolatok	113
<i>11.1. Ökoturisztikai és környezeti nevelési infrastruktúra</i>	<i>114</i>
11.1.1. Látogató-, fogadó- és oktatóközpontok	114
11.1.2. Tanösvények	121
<i>11.2. Ökoturisztikai és környezeti nevelési programok, szolgáltatások</i>	<i>122</i>
11.2.1. Szakvezetési túrák	122
11.2.2. Erdei iskolák	123
11.2.3. Egyéb ökoturisztikai és környezeti nevelési programok, kapcsolódó tevékenységek	123
11.2.4. Kiadványok	125
11.2.5. Látogatóstatisztika	126
11.3. Társadalmi kapcsolatok, együttműködések az osztály tevékenységi területén	127
11.4. Fontosabb egyéb események	128
12. Közfoglalkoztatás	128
12.1. Alapfeladatok, személyi feltételek, a közfoglalkoztatási program megszűnése	128
12.2. Elvégzett feladatok, eredmények	129
12.3. Tapasztalatok	129
12.4. Javaslatok	129
13. Kapcsolattartás hazai partnerszervezetekkel	130
14. Belföldi és külföldi együttműködés	131
15. Ellenőrzés	133
16. Éves munka legfontosabb összefoglalása	134
17. Fontosabb célkitűzések a következő évre (munkaterv), külön részletezve a tervezett pályázatok ütemezését és megvalósítását	135

1. Bevezetés

A Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság (továbbiakban HNPI vagy Igazgatóság) eredményesen zárta a 2018. évet. Az Igazgatóság a működés javítása érdekében számos szabályzatot alkotott és módosított az év során. Ez azért is volt szükségszerű, mert több – külső és belső - ellenőrzés is zajlott 2018-ban (KEHI, ÁSZ, stb.), ami megkívánta a fokozott mértékű beavatkozást.

A szervezeti felépítésben egy jelentős változás történt, amikor távozott a szakmai igazgató-helyettes és a felügyelete alatt állt osztályok közvetlen irányításában szükségszerű átstrukturálás következett be. A Természetmegőrzési Osztály közvetlen irányítása az általános igazgató-helyetteshez került, míg a Természetvédelmi Fejlesztési Osztály (pályázatkezelés) és az Oktatási és Turisztikai Osztály (ökoturisztika) közvetlen igazgatói irányítás alá került.

A pénzügyi fegyelem érdekében megkövetelt takarékosági intézkedéseknek köszönhetően az Igazgatóság gazdálkodása – az előző évekhez hasonlóan - kiegyensúlyozottnak és likviditási szempontból is biztonságosnak minősíthető 2018-ban.

Az elmúlt években jelentősen megnövekedett a rendszeres és az ad hoc adatszolgáltatások mennyisége, ami növekvő feladatterhet generál. Megnehezíti a feladatellátást a közfoglalkoztatás megszüntetése, hisz a terepi - és különösen a fizikai - munkaerőben jelentős arányt képviseltek a közfoglalkoztatott kollégák. Az általuk végzett feladatokat 2018. július óta csak külső szolgáltatók, vagy saját dolgozóink kapacitásainak terhére plusz ráfordítások bevonásával tudjuk elvégeztetni, vagy – az ehhez szükséges forrás híján - kénytelenek vagyunk átütemezni. Ezzel együtt a szakmai munka, mennyiségi és minőségi mutatóiban nem következett be releváns változás.

Összességében elmondható a 2018-as évről, hogy leginkább a külső ellenőrzések és az - országgyűlési képviselő választások után az államigazgatásban bekövetkezett átalakulásokból fakadó - átmeneti időszakok jegyében telt.

2. Személyi állomány

Az Igazgatóság 2018. évi átlagos statisztikai létszáma 241 fő volt, mely az állomány létszámán felül a közfoglalkoztatott átlaglétsszámot is tartalmazza. A közfoglalkoztatás júliustól megszűnt.

Az Igazgatóság személyi állományának év végi záró munkajogi létszáma 184 fő, ebből 81 nő. A 40 év felettiek száma 109 fő, ebből 52 fő nő. Jogviszony megszűnésére az elmúlt évben 17 esetben került sor.

A vezetők (igazgató, igazgatóhelyettesek, osztályvezetők) létszáma 11 fő, ebből 5 fő nő.

2018. évben az Igazgatóság vezetését az igazgató irányításával – augusztusig három, majd - két igazgatóhelyettes, továbbá nyolc osztályvezető látta el. Augusztusban távozott az Igazgatóságtól a szakmai igazgatóhelyettes, akinek az álláshelye nem került betöltésre. Ez a változás a folyamatban lévő SZMSZ módosítás eredményeként létrejövő dokumentumban is meg fog jelenni az SZMSZ mellékletét képező szervezeti ábrán.

2018-ban a Természetmegőrzési Osztály élére új osztályvezető került kinevezésre.

Az Igazgatóság szervezeti egységei a 2018. év december 31. állapotnak megfelelő záró létszámadatokkal

	Szervezeti egység/Csoport	Kormánytisztviselő (Kttv.)/fő (tartós távollévőkkel együtt)	Munkavállaló (Mt.)/fő (tartós távollévőkkel együtt)	Tartós távollét/fő
1.	Természetmegőrzési Osztály (TMO)	11	6	1
	Vagyongazdálkodási (=Területkezelési) Osztály (VKO) összesen			
2.	ebből:	10	19	0
a)	<i>Mezőgazdasági csoport</i>	4	11	0
b)	<i>Erdőgazdálkodási csoport</i>	3	4	0
c)	<i>Vadgazdálkodási és halászati csoport</i>	3	4	0
	Természetvédelmi Fejlesztési (=Pályázatkezelési) Osztály (TFO)	8	3	4
3.				
4.	Természetvédelmi Őrszolgálat (TVŐ)	40	0	1
	Oktatási és Turisztikai (=Ökoturisztikai- és nevelési) Osztály (OTO)	4	31	1
5.				
6.	Tiszakürti Arborétum (=Területkezelési) Osztály (TAO)	2	14	1
7.	Pénzügyi és Számviteli Osztály (PSZO)	8	0	2
8.	Műszaki és Üzemeltetési Osztály (MÜO)	4	4	0
	Jogi és Igazgatási Osztály (JIGO) összesen			
9.	ebből:	13	4	2
a)	<i>Birtokügyi csoport</i>	6	0	0

A nem hazai költségvetési források terhére foglalkoztatottak száma

1. A nemzeti park igazgatóságok részéről a védett természeti területek és a Natura 2000 területek természetvédelmi kezelése kapcsán nem hazai költségvetési források terhére foglalkoztatottak száma (fő)	
1.1. Kormánytisztviselők - teljes munkaidőben	2fő
1.2. Szerződéses munkavállalók - teljes munkaidőben	-
1.3. MT-szerinti munkavállalók - teljes munkaidőben	7 fő
1.4. Kormánytisztviselők – részmunkaidőben	21 fő
1.5. Szerződéses munkavállalók - teljes munkaidőben	-
1.6. MT munkavállalók - teljes munkaidőben	-
2. A védett természeti területek és Natura 2000 területek természetvédelmi kezelése kapcsán alkalmazott közfoglalkoztatottak száma (fő)	0 fő

2. A védett természeti területek és Natura 2000 területek természetvédelmi kezelése kapcsán alkalmazott közfoglalkoztatottak száma (fő)	0 fő
3. A védett természeti területek és Natura 2000 területek természetvédelmi kezelése kapcsán az igazgatósággal írásos megállapodás alapján együttműködő vállalkozások érintett munkavállalóinak becsült száma (fő)	
3.1 Turisztikai szolgáltatók	0 fő
3.2. Megbízott tervező/kivitelező vállalatok	155 fő
3.3. Gazdálkodók, mezőgazdasági, erdészeti vállalkozások	0 fő
3.4. Egyéb (PR, könyvvizsgáló, geodéta, közbeszerzési tanácsadó)	50 fő

3. Oltalom alatt álló természeti értékek és területek adatai, információi

3.1. Országos jelentőségű védett, védelemre tervezett természeti, Natura 2000 és egyéb területek és ezek változásai

3.1.1. Országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal létesített védett és védelemre tervezett természeti területek (köztük a földtani alapszelvények és földtani képződmények)

- Országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal létesített védett és védelemre tervezett természeti területek összesítő adatai

Működési terület (ha)						
	Védett természeti terület		Ebből fokozottan védett (ha)	Változás tárgyévben (ha)	Védelemre tervezett	
	Száma (db)	Kiterjedése (ha)			Száma (db)	Kiterjedése (ha)
Nemzeti park	1	79459	8715	0	1	24629
Naturális emlékhely	4	55532	4172	0	4	13159
Természetvédelmi terület	20	7659	60	0	5	361
Természeti emlék	0	0	0	0	0	0
Védelemre tervezett földtani alapszelvények				0	0	0
Védelemre tervezett földtani képződmények				0	0	0
Összesen	25	142650	12947		10	38149

A Természetvédelmi Területek területe a korábbi beszámolóknak helytelenül – kisebb - nagyobb eltéréssel - volt feltüntetve, az idei beszámolóban már helyesen - a jogszabályok szerinti területekkel - szerepeltetjük.

A Természetvédelmi Információs Rendszer (TIR) országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal védett természeti területeket tartalmazó nyilvántartási részének felülvizsgálata és aktualizálása, a védetté nyilvánító (védeettséget fenntartó jogszabályok mellékleteiben szereplő ingatlanok adatai és a TIR nyilvántartásában szereplő ingatlan adatok közötti ellentmondások megszüntetése, azok térképi fedvényeinek pontosítása és javítása érdekében kért felülvizsgálat az állami ingatlan-nyilvántartási térképi adatbázis és a megküldött segédanyagok felhasználásával, továbbá a helyben rendelkezésre álló információk alapján a természetvédelmi területek (TT) esetében megtörtént.

Természetvédelmi Területek

Természetvédelmi Terület neve	Alapítás éve	Kiterjedés (hektár)
Baktalórántházi Erdő	1977	310,9
Bátorligeti-legelő	1986	23,4
Bátorligeti-ősláp	1950	52,7
Fényi-erdő	1953	297,7
Bihari-legelő	1986	770,3
Cégénydányádi-park	1959	14,28
Debreceni Nagyerdő	1939	1092,1
Hajdúbagosi földikutya-rezervátum	1976	265,7
Hencidai Csere-erdő	1990	107,8
Kaszonyi-hegy	1991	159,8
Kállósemjéni Mohos-tó	1954	95
Kecskeri-puszta	1993	1226
Tiszadobi-ártér	1972	1021,2
Tiszadorogmai Göbe-erdő	1984	171,9
Tiszaigari Arborétum	1976	48,4
Tiszaakerti Arborétum	1971	59,4
Tiszatelek-Tiszaberceli-ártér	1978	1506,3503
Tiszavasvári Fehér-szik	1977	184,9
Vajai-tó	1996	77,8
Zádor-Híd és környéke	1976	88,5

Még 2017-ben a Hortobágyi Nemzeti Park védettségének fenntartásáról szóló 131/2007. (XII.27.) KvVM rendelet módosításáról szóló miniszteri rendelet-tervezetnek az akkor még Földművelésügyi Minisztériumban (továbbiakban: FM, utóda az Agrárminisztérium) folyó előkészítése kapcsán a HNPI felülvizsgálta a Hortobágyi Nemzeti Park övezeti besorolásának korábban elkészített tervezetét. Az övezetek lehatárolásának felülvizsgált tervezetét (térinformatikai adatállomány) a HNPI felterjesztette az FM illetékes főosztályára (NPTF). Az NPTF elkészítette a térinformatikai adatállomány alapján a hrsz. szintű övezeti lehatárolást és beépítette azt a 131/2007. (XII.27.) KvVM rendelet módosításáról szóló miniszteri rendelet-tervezetbe. A rendelet módosítása még nem jelent meg.

Védelemre tervezett (egyeztetés alatt)

Borsósi-halastó - 260 hektár

Tiszafüredi Kemény-kastély és parkja - 2,66 hektár

3.1.2. „Ex lege védett” természeti területek

Több esetben kezdeményeztük, vagy vettünk részt ex lege védett lápterület (Nyíregyháza - Nyírteleki-úti-láp, Penészlek két esetben, Újléta, Álmosd, Létavértes, Kisvárd, Nyírgelse), szikes tó (Nyírtelek, Hajdúböszörmény), vagy kunhalom (Nagy-Fürj-halom, Kis-Fürj-halom, Fekete-halom, Két-halom) egyedi hatósági határozattal történő lehatárolásában.

Ex lege védett természeti területek	Egyedi jogszabállyal védett természeti területen elhelyezkedő		Egyedi jogszabállyal védett természeti területen kívül elhelyezkedő	
	Száma (db)	Kiterjedése (ha)	Száma (db)	Kiterjedése (ha)
lápok	29	564	264	10004
szikes tavak	12	491	102	4161
kunhalom	0	-	861	497*
földvár	0	-	51	***
forrás	-	-	-	-
víznyelő	-	-	-	-

* 861 kunhalomból 436-nak van megállapított területi kiterjedése

** EOVS koordinátával megadott, nincs területi kiterjedése

3.1.3. „Ex lege” védett természeti értékek (barlangok /kiépítések, műszaki beavatkozások, hasznosítási jelentések, dokumentációs tevékenységek, térképezések, állapotfelvevételek, kezelési tervek, nagyobb feltárások)

Az Igazgatóság működési területén jelenlegi ismereteink szerint barlang nem található.

3.1.4. Natura 2000 területek

HNPI működési területe: 1 747 744 hektár			
védett terület egység			tárgyévi változás

	száma (db)	kiterjedése (hektár)	száma (db)	kiterjedése (hektár)
NATURA 2000 KMT*	6	294 159	–	–
NATURA 2000 KTT, KJTT*	124	269 269	–	–

* A NATURA 2000 területek két típusa átfed, összkiterjedésük 366 981 hektár.

Különleges madárvédelmi területek (6 db)

SITECODE	NÉV
HUHN10001	Szatmár-Bereg
HUHN10002	Hortobágy
HUHN10003	Bihar
HUHN10004	Közép-Tisza
HUHN10005	Jászság
HUHN10008	Felső-Tisza

Különleges természetmegőrzési területek (24 db)

SITECODE	NÉV
HUHN20004	Felső-Sebes-Körös
HUHN20026	Nyírábrányi Káposztás-lapos
HUHN20027	Nyírábrányi Kis-mogyorós
HUHN20028	Csohos-tó
HUHN20029	Létavértesi Falu-rét
HUHN20030	Fülöpi láprétek
HUHN20031	Hanelek
HUHN20037	Bátorligeti-láp
HUHN20039	Piricsei Júlia-liget
HUHN20040	Apagyi Albert-tó
HUHN20041	Apagyi Falu-rét
HUHN20043	Paszabi kubikgödrök
HUHN20067	Csikós-lapos
HUHN20079	Pusztamizsei-erdő
HUHN20113	Kisvárdai gyepek
HUHN20120	Vajai-tároló
HUHN20122	Tócó völgye
HUHN20124	Daru-rét
HUHN20127	Kraszna menti rétek
HUHN20129	Nyírbogdányi rét
HUHN20131	Orosi gyepek
HUHN20133	Balkányi Libegős

Tunyogmatolcsi Holt-
 HUHN20159 Szamos
 HUHN20160 Gőgő-Szenke

Kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (100 db)

SITECODE	NÉV
HUHN20001	Felső-Tisza
HUHN20002	Hortobágy
HUHN20003	Tisza-tó
HUHN20005	Nagy-Széksós–Rakottyás
HUHN20006	Pocsaji csordalegelő
HUHN20007	Szentpéterszeg-hencidai gyepek
HUHN20008	Kismarja–Pocsaj–Esztári-gyepek
HUHN20009	Derecske–konyári gyepek
HUHN20010	Pocsaji-kapu
HUHN20011	Hencidai Csere-erdő
HUHN20012	Sándorosi tavak
HUHN20013	Közép-Bihar
HUHN20014	Kismarjai Nagy-szik
HUHN20015	Közép-Tisza
HUHN20016	Kék-Kálló-völgye
HUHN20017	Hajdúbagosi-legelő
HUHN20018	Mikepércsi Nyárfáshegyi-legelő
HUHN20019	Bánki-erdő
HUHN20020	Monostorpályi-legelő
HUHN20021	Halápi Álló-hegy
HUHN20022	Rauchbauer-erdő
HUHN20023	Hármashegyi-tölgyesek
HUHN20024	Martinkai-legelő
HUHN20025	Kőrises–Jónás-rész
HUHN20032	Gúti-erdő
HUHN20033	Debrecen-hajdúböszörményi tölgyesek
HUHN20035	Ömbölyi-erdő és Fényi-erdő
HUHN20036	Bátorligeti Nagy-legelő
HUHN20038	Újtanyai lápok
HUHN20042	Napkori legelő
HUHN20044	Jászdózsai Pap-erdő
HUHN20045	Kaszonyi-hegy–Dédai-erdő
HUHN20046	Gelénes–Beregdaróc
HUHN20047	Vámosatya-Csaroda
HUHN20048	Tarpa-Tákos
HUHN20049	Lónya-Tisszaszalka
HUHN20050	Kömörő-Fülesd
HUHN20051	Eret-hegy
HUHN20053	Magosligeti-erdő és gyepek

HUHN20054 Csaholc–Garbolc
 HUHN20055 Rozsály–Csengersima
 HUHN20056 Jánki-erdő
 HUHN20057 Grófi-erdő
 HUHN20058 Teremi-erdő
 HUHN20059 Bika-rét
 HUHN20060 Nyíregyházi lőtér
 HUHN20062 Ófehértói lőtér
 HUHN20063 Baktai-erdő
 HUHN20064 Rohodi-legelő
 HUHN20065 Nyírturai-legelő
 HUHN20069 Hajdúszoboszlói szikes gyepek
 HUHN20070 Darvasi Csiff-pusztá
 HUHN20071 Nyírmihálydi-legelő
 HUHN20072 Bökönyi Közös-legelő
 HUHN20073 Jászárokszállási szikesek
 HUHN20074 Alattyáni Berki-erdő
 HUHN20076 Borsóhalmi-legelő
 HUHN20077 Jászfényszaru-erdő
 HUHN20078 Jászsági Zagyva-ártér
 HUHN20081 Újszász-jászboldogházi gyepek
 HUHN20085 Jászapáti–jászkiséri szikesek
 HUHN20089 Alsó-Zagyva hullámtere
 HUHN20092 Hajdúszováti gyepek
 HUHN20093 Kaba-földesi gyepek
 HUHN20095 Lányi-legelő
 HUHN20098 Dél-ásványi gyepek
 HUHN20100 Gatály
 HUHN20101 Bihari-legelő
 Berekböszörmény–körmösdpusztai
 HUHN20103 legelők
 HUHN20105 Csökmői gyepek
 HUHN20106 Újfehértói gyepek
 HUHN20107 Nagy-Vadas
 HUHN20109 Sóstói-erdő
 HUHN20114 Tiszalöki szikesek
 HUHN20116 Tiszavasvári szikesek
 HUHN20121 Czakó-tó
 HUHN20125 Nyírgyulaji Kis-rét
 HUHN20128 Nyírség-peremi égeresek
 HUHN20134 Kállósemjéni Csordalegelő
 HUHN20138 Aranyosi-legelő
 HUHN20139 Szalóki Nagy-fertő
 HUHN20140 Úrbéri-legelő
 HUHN20141 Tiszaigar–Tiszaörsi Körtvélyes
 HUHN20144 Kenderesi-legelő

HUHN20145 Kecskeri-pusztta és környéke
HUHN20146 Hegyesbor
HUHN20148 Pásztói-legelő
HUHN20149 Mezőtúri Szandazugi-legelő
HUHN20152 Kunszentmártoni Bábockai-legelő
HUHN20153 Szelevényi Tó-köz
HUHN20154 Csépa-szelevényi gyepek
HUHN20155 Cserkei Nagy-fertő
HUHN20156 Tiszasasi Láp-legelő
HUHN20157 Tiszaugi Körtvélyes és Bokros
HUHN20158 Tisza-kürt-tiszainokai gyepek
HUHN20161 Sámsoni úti Bellegelő
HUHN21162 Jászalsószentgyörgyi erdő
HUHN21163 Biri Nagy-rét
HUHN21164 Liget-legelő
HUHN21165 Penészleki gyepek

A HNPI működési területére eső Natura 2000 területek mintegy negyede rendelkezik hatósági jelzőtáblával.

Az összes bemutató létesítmény (36) közül 16 érint Natura 2000 területet.

A tárgyévben futó projektek közül mindegyik érint Natura 2000 területet, több közülük célzottan közösségi vagy kiemelt közösségi jelentőségű állatfaj, vagy élőhelytípus megőrzését tűzte ki célul.

Az Igazgatóság Natura 2000 hálózathoz tartozó összes természetmegőrzési területének (124 db) fenntartási terve elkészült 2018. végére. A tervek részben végleges elfogadásra kerültek, részben ennek folyamata továbbra is zajlik, néhány esetben pedig régebbi, elfogadott fenntartási tervek aktualizálása zajlik.

Az Igazgatóság koordinálásában zajló természetvédelmi célú tevékenységek, kezelések fő célkitűzései a Natura 2000 hálózat részeit képező területeken a hálózatba történő jelölés alapjául szolgáló élőhelytípusok, állat- illetve növényfajok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, helyreállítása, valamint a Natura 2000 területek lehatárolásának alapjául szolgáló természeti állapot biztosítása. Ennek érdekében az élőhely-rekonstrukciós tevékenységekkel érintett Natura 2000 terület összesen mintegy 40 ezer hektár.

Az Igazgatóság által végzett és irányított kutatási és monitorozási tevékenységek során 2018-ban felmérésre kerültek közösségi jelentőségű állat (egyenesszárnyúak, bogarak, lepkék, puhatestűek, madarak és emlősök)– és növényfajok (célzottan 4 növényfaj), illetve a jelölés alapjául szolgáló közösségi (célzottan 4) és kiemelt közösségi jelentőségű (célzottan 5) élőhelytípusok. A felmérések eredményei segítik nyomon követni az ezen értékek esetében várható vagy bekövetkezett változások nyomon követését, értékelését, megalapozzák az esetlegesen szükséges természetvédelmi célú beavatkozások tervezését.

3.1.5. Nemzetközi jelentőségű területek

A) Ramsari területek

HNPI működési területe: 1 747 744 hektár		
védett terület egység	száma (db)	kiterjedése (hektár)
	2	54 47

A HNPI működési területére eső Ramsari területek nem rendelkeznek jelzőtáblával. Az összes bemutató létesítmény (36) közül 6 érint Ramsari területet. Az élőhely-rekonstrukciós tevékenységekkel érintett Ramsari terület összesen mintegy 4 200 hektár. A tárgyévben futó projektek közül 2 db érint Ramsari területet.

B) MAB bioszféra rezervátumok (továbbiakban: MAB BR)

HNPI működési területe: 1 747 744 hektár		
védett terület egység	száma (db)	kiterjedése (hektár)
	1	154 591

* A Hortobágyi bioszféra-rezervátum zónarendszerének az új típusú UNESCO irányelveknek megfelelő felülvizsgálata 2013-ban lezárult.

A HNPI működési területére eső MAB BR terület rendelkezik jelzőtáblákkal. Az összes bemutató létesítmény (36) közül 13 érint MAB BR területet. Az élőhely-rekonstrukciós tevékenységekkel érintett MAB BR terület összesen mintegy 6000 hektár. A tárgyévben futó projektek közül 3 db céloz meg MAB BR területet

C) Európa Diplomás területek

Az Igazgatóság működési területén Európa Diplomás terület nem található.

D) Világörökségi területek

HNPI működési területe: 1 747 744 hektár	
védett terület egység (ún. világörökségi helyszín)	kiterjedése (hektár)
"Hortobágyi Nemzeti Park – a Puszta"	74 670*

* A világörökségi helyszín jelölési dokumentációjában az szerepel, hogy a világörökségi helyszín körül 200 000 hektár védőövezet kerül lehatárolásra

A HNPI működési területére eső világörökségi terület rendelkezik jelzőtáblákkal. Az összes bemutató létesítmény (36) közül 16 érint világörökségi területet. A tárgyévben futó projektek közül a GINOP-7.1.9-17-2018-00024 számú, a „Világörökségünk, a puszták” címet viselő projekt kifejezetten a világörökségi helyszín fejlesztését célozza meg.

A Hortobágyi Nemzeti Park – a Puszta, egy pásztortársadalmak által formált kultúrtáj, amely máig hordozza a több ezer éves hagyományos tájhasználat ép és látható nyomait, példázva egyúttal az ember és természet közötti harmonikus kapcsolatot. Az UNESCO Világörökségi

Bizottsága a „Hortobágyi Nemzeti Park – a Puszta” megnevezésű helyszínt HU-474rev azonosító számmal 1999-ben vette fel a Világörökségi Listára, kulturális örökség kategóriában.

A világörökségi gondnokságról szóló 32/2012. (V.8.) NEFMI rendeletben foglaltakkal összhangban a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság 2013-tól látja el a világörökségi gondnoksági feladatokat. Sajnálatosan a világörökségi gondnokság működésre odaítélt 12 450 000 Ft támogatásra a megbízási szerződés – a HNPI-n kívül eső okból - nem jött létre.

A világörökségi kezelési tervvel kapcsolatos, a gondnoksági státuszhoz kötött feladatok ellátása körében a 2016-tól rendelkezésre álló dokumentáció alapján 2018. évben készült el a kezelési tervről szóló kormányrendelet-tervezet első változata, amelyet HNPI véleményezett; azonban a jogszabály kihirdetése ebben az évben is elmaradt.

A HNP VH világörökségi védőövezetének kijelölését célzó előkészítő feladatok:

Az ennek előfeltételét jelentő jogszabály-módosítást (131/2007. (XII.27.) KvVM rendelet) az Agrárminisztérium Nemzeti Parki és Tájvédelmi Főosztálya (továbbiakban AM NPTF) előkészítette.

Résztétel az UMNB Világörökségi Szakbizottság munkájában: A HNPI, mint az UMNB Világörökségi Szakbizottság teljes jogú tagja vesz részt a szervezet ülésein. 2018-ban november 16-án volt az újjáalakult bizottság ülése.

E) Geopark

Az Igazgatóság működési területén geopark nem található.

3.1.6. Országos jelentőségű védett természeti területek speciális természetvédelmi kezelési tervű, meglévő és tervezett részterületei (köztük a földtani alapszelvények, földtani képződmények)

HNPI működési területe: 1 747 744 hektár		
Részterület	Kiterjedés	Bennfoglaló védett terület
Kaszonyi-hegy – földtani képződmény	3,5 ha	Kaszonyi-hegy TT
Pocsaji homokbánya – földtani képződmény	0,6 ha	Bihari-sík TK
Tarpai Nagy-hegy - földtani képződmény	4,5 ha	Szatmár-Beregi TK

3.2 Terület nélküli, egyedi jogszabállyal védett és védelemre tervezett természeti értékek

3.2.1. Védett mesterséges üregek

Ebbe a kategóriába tartozó természeti érték az Igazgatóság működési területén nincs.

3.3. Egyéb speciálisan megkülönböztetett védelemben részesülő területek

A) Erdőrezervátum

Az erdőrezervátum védett erdőterület, fokozottan védett magterületből és védett védőzónából áll. A magterületen minden emberi tevékenységet végérvényesen beszüntetnek annak érdekében, hogy az erdő természetes folyamatai zavartalanul és hosszú távon érvényre juthassanak és azok megismerhetővé, tanulmányozhatóvá váljanak. Egyes természetvédelmi szempontból indokolt esetekben, amikor a természetes folyamatok veszélybe kerülnek ezektől eltérő beavatkozásokra szükség lehet. Jellemzően ilyen az inváziós fajok megjelenése az adott területen.

A program fő célja

- az erdők természetes életének, változatos szerkezetének, hosszú távú folyamatainak, és gazdag élővilágának megismerése
- a Magyarország tájait és jellemző erdőtársulásait képviselő erdőállományok - európai rendszerbe illeszkedő - országos hálózatának kialakítása és megőrzése
- az ismeretek bemutatása és közvetítése a természetvédelem, az erdőgazdálkodás és a természeti értékeink iránt fogékony társadalmi csoportok felé

Így a program hosszú távú gyakorlati haszna lehet, hogy a természetvédelmi célú erdőkezelés és a természetközeli erdőgazdálkodás a mai gyakorlatnál jobban építhet az erdő természetes folyamataira, az erdő spontán felújulására és természetes faállomány-szerkezetére, amelynek ugyanúgy része a famatuzsálem, a kidőlt, vagy álló holt fa, a koronaszintben megjelenő lék, a sok elegyfaj, mint a nagy gazdasági értékkel rendelkező szálfák.

HNPI működési területe: 1 747 744 hektár				
védett terület egység	kihirdetett		tervezett	
	száma (db)	kiterjedése (hektár)	száma (db)	kiterjedése (hektár)
	6	502	1	284

A Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság működési területén található erdőrezervátumok a következők: Farkas-sziget (1. és 2.), Bockerek-erdő, Dédai-erdő, Tilos-erdő, Baktai-erdő.

A Fényi-erdőrezervátum részben a "tervezett" kategóriába tartozik, melynek esetében a tervezett erdőrezervátum egy részének nem védett jellege függesztette fel az erdő-rezervátum kihirdetését. A nem védett rész állami tulajdonú, a Nyírerdő Zrt. vagyongazdálkodásában van.

B) Nemzeti Ökológiai Hálózat

A modern tájvédelem meghatározó szerepet játszik a tájleptékvű ökológiai folyamatok megőrzésében, az ökológiai hálózatok rendszerének kiépítésében, a tervezői munka természetvédelmi alapozásában.

A helyi és országos jelentőségű védett területek és azok pufferzónái, a természeti területek, és az Érzékeny Területek rendszere, valamint az ezeket összekötő zöld folyosók, és a természetközeli mozaikok /ligetek, kisebb, természetes területek/ láncolata alkotja az ökológiai hálózatot. Természetvédelmi funkciója: a biodiverzitás és a táji szintű sokféleség, a tájjelleg és a tájhasználat harmóniájának megőrzése. Ezt a rendszert az Európai Unióban már működő ökológiai hálózat /ECONET/ elemének kell tekinteni. A Nemzeti Környezetvédelmi Program

részét képező Természetvédelmi Alapterv tartalmazza az érzékeny területek, a zöld folyosók és az ökológiai hálózat kialakításának szempontjait. Az ökológiai hálózat elveinek alkalmazása segítséget nyújt, hogy a fejlesztések során a megye tájai ne veszítsék el kedvező adottságaikat, és a védett területek mozaikjain kívül is fennmaradjon az emberi tevékenység, a táj és a természeti adottságok harmóniája.

2018-ban megtörtént az Országos Ökológiai Hálózat övezeti lehatárolásának pontosítása a megyei területrendezési tervek felülvizsgálatához.

HNPI működési területe: 1 747 744 hektár		
védett terület egység	száma (db)	kiterjedése (hektár)
magterület	1474	302 698
ökológiai folyosó	1979	148 963
puffer-terület	978	285 124
Összesen:	4431	736 785

3.4. Magas Természeti Értékű Területek

A Vidékfejlesztési Program zonális természetvédelmi célprogramjai olyan konkrétan lehatárolt, ún. Magas Természeti Értékű Területeken támogatják a gazdákat a természetkímélő gazdálkodási módok kialakításában és fenntartásában, ahol a mezőgazdasági hasznosítás folytatása különösen fontos feltétele az élővilág, a tájkép valamint az épített és történeti értékek hosszú távú megőrzésének. A Magas Természeti Területek kifizetései olyan előre kijelölt területeken elérhetők, melyek természeti és táji adottságait annyira értékesek, hogy ott különleges földhasználati módok támogatása indokolt. A 2002-ben kísérleti jelleggel 11 modellterületen indult ÉTT program, 2004-ben - a MePAR rendszerben már szereplő - 15 mintaterületen folytatódott. 2009-től - az időközben elvégzett felülvizsgálat alapján - további tíz területen, összesen 25 kijelölt helyen indulhatott újra. A 2016-2020-as új programozási időszakban három új területtel (Fertő, Jászság, Tisza-völgy) bővülnek a kijelölt MTÉT-ek, így már több mint 1 millió hektár vált támogathatóvá a program keretén belül. A Magas Természeti Értékű Területeken elérhető előírások tartalmukban hasonlatosak a korábbi időszak célprogramjaihoz. A kötelezően választandó előírásai részben átfednek a horizontális előírások előírásaival, ugyanakkor – tekintettel a speciális természetvédelmi célokra – azokon túlmenően további előírásokat tartalmaznak.

A Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság működési területén található Magas Természeti Értékű Területek:

HNPI működési területe: 1 747 744 hektár	
MTÉT terület neve	kiterjedése (hektár)
Hortobágy	101 613
Bihari-sík	47 249

Szatmár-Bereg	112 207
Jászság	50 574
Összesen:	311 643

3.5. Területvásárlások, kisajátítások adatai (védeltségi szint helyreállítás, elővásárlási jog, pályázatok)

A Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság 2018. évben a védett természeti területek védeltségi szintjének helyreállításáról szóló 1995. évi XCIII. törvényben (továbbiakban: Vszt.) rögzített feladat végrehajtására, azaz védett, védelemre tervezett területek állami tulajdonba vételére több mint 81,3 millió Ft-ot használt fel, az 1. és a 2. számú táblázatban részletezettek szerint. Az Igazgatóság elővásárlási jog gyakorlása révén 2 esetben vásárolt ingatlant, ezek a Vszt. forrás terhére kerültek állami tulajdonba, tekintettel az előzményeikre és védett jellegükre. Egyéb forrásokból a HNPI a 2018. évben nem vásárolt ingatlant.

Az alábbi adatok a 2018. január 01 – 2018. december 31. között **megkötött** szerződések alapján kerültek meghatározásra.

1. számú táblázat - 2018. évben Vszt. forrásból vásárolt területek nagysága művelési áganként

Tájegység	Település	erdő (ha)	gyep (ha)	szántó (ha)	kivett (ha)
Nyírség-Szatmár-Bereg TE	Barabás		1,8185		
Nyírség-Szatmár-Bereg TE	Bátorliget	0,9493			
Hajdúság-Dél-Nyírség TE	Fülöp		1,7752		
Nyírség-Szatmár-Bereg TE	Kisar		3,8899		
Nyírség-Szatmár-Bereg TE	Kisszekeres		68,282		
Nyírség-Szatmár-Bereg TE	Kömörő		0,7388		
Nyírség-Szatmár-Bereg TE	Penyige		36,7661		
Nyírség-Szatmár-Bereg TE	Tiszaadony		2,5913		
Nyírség-Szatmár-Bereg TE	Tiszkerecseny		2,6335		
Nyírség-Szatmár-Bereg TE	Tiszatelek	6,3206			
	Összesen:	7,2699	118,4953		
	Mindösszesen:		125,7652		

2. számú táblázat - 2018. évi Vszk. forrás felhasználása művelési áganként

Tájegység	Település	erdő (Ft)	gyep (Ft)	szántó (Ft)	kivett (Ft)
Nyírség-Szatmár-Bereg TE	Barabás		1 032 856		
Nyírség-Szatmár-Bereg TE	Bátorliget	1 000 000			
Hajdúság-Dél-Nyírség TE	Fülöp		1 630 000		
Nyírség-Szatmár-Bereg TE	Kisar		2 378 846		
Nyírség-Szatmár-Bereg TE	Kisszekeres		40 969 181		
Nyírség-Szatmár-Bereg TE	Kömörő		443 271		
Nyírség-Szatmár-Bereg TE	Penyige		22 145 836		
Nyírség-Szatmár-Bereg TE	Tiszaadony		410 740		
Nyírség-Szatmár-Bereg TE	Tiszaakerecsény		1 586 592		
Nyírség-Szatmár-Bereg TE	Tiszatelek	9 740 436			
	Összesen:	10 740 436	70 597 322		
	Mindösszesen:		81 337 758		

3.6. Saját vagyonkezelésű területek

Az Igazgatóság vagyonkezelésében lévő ingatlanok összes területe - 2018. december 31. napi állapot szerint - 102 660,75 hektár, ezenkívül az Igazgatóság tulajdonosi joggyakorlása alatt lévő ingatlanok területe 230,95 hektár.

Az aktuális birtokügyi adataink a saját hasznosításban, valamint haszonbérlet és feles bérlet keretében hasznosított területek bontásában:

Művelési ág	Terület (hektár)	Saját hasznosításban lévő terület		Természetvédelmi kezelés haszon- és feles bérlet formájában	
		ha	%	ha	%
Szántó	7 769,01	1 706,39		6 062,62	
Gyep	76 661,45	9 021,37		67 640,08	
Kert	0,60	0,60		0,0	
Szőlő	1,32	1,32		0,0	
Gyümölcsös	3,08	3,08		0,0	

Nádas	1 622,84	1 536,85		85,99	
Halastó	1 479,59	1 345,15		134,44	
Erdő	7872,83	7 868,05		4,78	
Kivett	7 250,03	3 964,11		3 555,92	
összesen	102 660,75	25 176,92		77 483,83	

Tulajdonosi joggyakorlásunkba tartozó ingatlanok megoszlása:

Művelési ág	Terület (hektár)	Használatba nem adott terület	
		hektár	%
Szántó	0,0	0,0	100
Gyep	144,50	144,50	100
Kert	0,0	0,0	100
Szőlő	0,0	0,0	100
Gyümölcsös	0,0	0,0	100
Nádas	0,06	0,06	100
Halastó	0,0	0,0	100
Erdő	65,01	65,01	100
Kivett	21,38	21,38	100
összesen	230,95	230,95	100

2018-ban haszonbérleti pályázati eljárás keretében haszonbérleti szerződés kötése nem került sor.

Az Igazgatóság által korábban megkötött haszonbérleti szerződések esetében folyamatos ellenőrzési feladatot látunk el. 2018-ban megújítottuk az ellenőrzés adminisztrációját, a jegyzőkönyv formáját frissítettük, beépítve az előző évek tapasztalatait. Ezt a feladatot a Birtokügyi Csoport és a TVŐ tagjai együttesen végzik. A haszonbérleti szerződésekben foglalt kötelezettségek ellenőrzésére 2018. évben összesen 159 esetben került sor. Ennek eredményeként ~100 db felszólítást küldtünk ki (főleg AKG támogatási okirat benyújtásának elmulasztása miatt, a legeltetés intenzitásának elégtelensége, aktuális ENAR lista pótlása miatt).

2018. évben 3705 db kaszálási bejelentő érkezett, ebből 518 esetben volt szükség vagyonkezelői hozzájárulás kiadására.

4. Kutatás és monitorozás (saját, illetve más szervvel végeztetett, külön megjelenítve)

4.1. Kutatás (tárgya, helyszíne, forrása és főbb eredményei)

Denevérfajok: Az Igazgatóság pályázatból beszerzett denevérdetektor segítségével megkezdte a működési területén előforduló denevérfajok elterjedésének részletesebb kutatását.

Madarak: Munkatársaink más Igazgatóságokkal összefogva kutatási tervet nyújtottak be az egyre fogyatkozó egyedszámú székicsér (*Glareola pratincola*) és feketeszárnyú székicsér (*Glareola nordmanni*) élőhely-választásának, viselkedés-ökológiájának, költés-biológiájának, és az egyes populációik közötti kapcsolatok megismerésére.

Az Igazgatóság saját forrásából, saját alkalmazottainak közreműködésével részt vett az országosan koordinált madártani felmérések részfeladatainak végzésében (rétisas, daru, kékvércse, tűzok, vadlúd szinkron számlálások). Az eredmények a biotikai adatbázisba kerülve a hatósági jellegű tevékenységben (természetvédelmi kezelői vélemény és ügyféli nyilatkozatok), illetve a kezelési tevékenységek során hasznosulnak.

Erdők: Az Igazgatóság saját forrásából, részben saját szakemberei, részben a Debreceni Egyetem kutatóinak bevonásával, folytatta a természetközeli lékes erdőfelújítások vizsgálatát (Szatmár-Beregi TK, Tarpa, saját vagyonkezelésű erdő). Az eredmények az erdőkezelési tevékenységek során hasznosulnak.

Lepkék: Az Igazgatóság saját megvalósításban elvégezte a fokozottan védett sztyeplepke (*Paracossulus thrips*) állományainak pontos feltérképezését, és a fajjal kapcsolatos új, kiegészítő kutatási protokoll kidolgozását, illetve tesztelését Hortobágyon és a Nagykunságban. A vizsgálatok eredményeként több, eddig nem ismert előfordulási helyen lett igazolva a faj jelenléte, és számos értékes ismeretet sikerült szerezni a lepkefaj életmódjával kapcsolatban.

Az Igazgatóság „A közösségi jelentőségű természeti értékek hosszú távú megőrzését és fejlesztését, valamint az EU Biológiai Sokféleség Stratégia 2020 célkitűzéseinek hazai szintű megvalósítását megalapozó stratégiai vizsgálatok” című, KEHOP-4.3.0-15-2016-00001 számú projekt keretén belül - saját teljesítésben 12, külsős szakemberek bevonásával pedig 36 - kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területen folytatott felmérést tíz közösségi jelentőségű lepkefajra (*Apatura metis*, *Arytrura musculus*, *Euphydras aurinia*, *Erannis ankeraria*, *Hypodryas maturna*, *Lopinga achine*, *Maculinea arion*, *Maculinea nausithous*, *Maculinea teleius*, *Paracossulus thrips*) vonatkozóan. A kutatás eredményeként az érintett lepkefajoknak országos szinten nagyszámú új lelőhelye vált ismertté.

A projektben szereplő *Vertigo angustior* és *Vetigo moulinsiana* csiga fajok felmérései 16 db Natura 2000 területen történtek. A *Theodoxus transversalis* édesvízi csigafaj felmérést a projekten belül szintén külsős szakember végezte 6 területen.

A molnárgörény szintén szerepel a fenti projektben, mint célfaj. 2018-ban mindhárom célterületen folytak felmérések, továbbá a kutatók folytatták az alkalmasnak tekintett mintavételi eljárások tesztelését is.

A projektben célfajként megadott *Rhysodes sulcatus*, *Osmoderma eremita*, *Limoniscus violaceus* bogárfajokkal kapcsolatos felmérések 19 helyszínen történtek, s mintegy 120 új adat keletkezett.

A projektben szereplő mindhárom egyenesszárnyú faj, azaz az *Isophya costata* és *Isophya stysi*, valamint a *Stenobothrus eurasius* kapcsán egyaránt történtek felmérések, mintegy 17 db Natura 2000 területen. Mindhárom faj esetében sikerült új lokalitásokat találni a már ismert előfordulási helyek mellett.

A projekt célja a szarvas álganéjtűró (*Bolbelasmus unicornis*) monitorozási protokolljának kidolgozása, és ezzel összefüggésben a faj ökológiájának kutatása, továbbá a kidolgozott módszer tesztelése is. A munka a fajjal kapcsolatban két helyszínen, a Pest megyében fekvő Kerepes, Kistarcsa és Nagytarcsa községek közigazgatási területén fekvő Küdői-hegyen történt.

„A közösségi jelentőségű természeti értékek hosszú távú megőrzését és fejlesztését, valamint az EU Biológiai Sokféleség Stratégia 2020 célkitűzéseinek hazai szintű megvalósítását megalapozó stratégiai vizsgálatok” című, KEHOP-4.3.0-15-2016-00001 számú projekt keretén belül közösségi jelentőségű és kiemelt közösségi jelentőségű élőhelyek felmérése is zajlik mind az Igazgatóság saját szakemberei által, mind pedig külsős szakértők bevonásával. 2018-ban, a projekt keretein belül a következő élőhelyek kerültek felmérésre: 1530 - Pannon szteppék és mocsarak, 3130 - Oligo-mezotróf állóvizek Littorelletea uniflorae és/vagy Isoeto-Nanojuncetea vegetációval, 3150 - Természetes eutróf tavak Magnopotamion vagy Hydrocharition növényzettel, 3160 - Természetes disztróf tavak és tavacskák, 3270 - Iszapos partú folyók részben Chenopodion rubri, és részben Bidention növényzettel, 40A0 - Szubkontinentális peripannon cserjések, 6110 - Mészkedvelő vagy bazofil varjúhájas gyepek (Alyso-Sedion albi), 6250 - Síksági pannon löszgyepek, 6260 - Pannon homoki gyepek, 6410 - Kékperjés láprétek meszes, tözeges vagy agyagbemosódásos talajokon (Molinion caeruleae), 6430 - Síkságok és a hegyvidéktől a magashegységig tartó szintek hidrofil magaskórós szegélytársulásai, 6440 - Cnidion dubii folyóvölgyeinek mocsárrétjei, 6510 - Sík- és dombvidéki kaszálórét (Alopecurus pratensis, Sanguisorba officinalis), 7230 - Mészkedvelő üde sás- és láprétek, 8150 - Közép-európai hegyvidéki szilikátos sziklatörmelék-lejtők, 8210 - Mészkösziklás lejtők sziklanövényzettel, 8230 - Szilikátsziklák a Sedo-Scleranthion vagy a Sedo-albi-Veronicion dillenii pionír növényzetével, 9130 - Szubmontán és montán bükkösök Asperulo-Fagetum, 91E0 - Enyves éger (Alnus glutinosa) és magas kőris (Fraxinus excelsior) alkotta ligeterdők (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae), 91F0 - Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén Quercus robur, Ulmus laevis és Ulmus minor, Fraxinus excelsior vagy Fraxinus angustifolia fajokkal (Ulmenion minoris), 91G0 - Pannon gyertyános-tölgyesek Quercus petraeával és Carpinus betulusszal, 91I0 - Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (Quercus spp.), 91K0 - Illír bükk (Fagus sylvatica)-erdők (Aremonio-Fagion), 91L0 - Illír gyertyános-tölgyesek (Erythronion-Carpinion).

Az élőhelyes felmérések a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság, az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság, a Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság, az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság, a Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság, a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság, a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság, a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság és a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság területein történtek. A felmérések a projekt ütemezésének megfelelően haladtak a 2018-as évben, adatok értékelése és feldolgozása, adatbázisba rendezése folyamatosan történik.

A projekt kereteit kicsit átlépve 2018. év végén megkezdődött az Európai Unió Bizottsága felé kötelezően teljesítendő ország jelentéshez szükséges adatok és információk összegyűjtése, valamint az adatlapok kitöltése.

A projektben részt vevő Igazgatósági munkatársak, valamint a külső szakértők a fenti szakmai feladatok mellett számos környezeti nevelési célú előadáson mutatták be előzetes eredményeiket, valamint ismeretterjesztő cikkeket is összeállítottak.

Az Igazgatóság saját alkalmazottjának közreműködésével részt vesz „A Túr folyó mentén fekvő romániai és magyarországi védett területek közös természetvédelmi kezelése és bemutató

infrastruktúrájának fejlesztése" című, ROHU-79 azonosítószámú projektben, aminek keretében megvalósult a nagy tűzlepke (*Lycaena dispar rutila*) és a nagy szikibagoly (*Gortyna borelii lunata*) teljes körű felmérése. A célzott felmérésnek köszönhetően a projektterületen megközelítőleg 30 lokalitásban sikerült igazolni a nagy tűzlepke (*Lycaena dispar rutila*) és 21 élőhelyfoltban a nagy szikibagoly (*Gortyna borelii lunata*) jelenlétét.

Az Igazgatóság külső szakértő igénybe vételével folytatta a fokozottan védett magyar tavaszi-fésűsbagoly (*Dioszeghyana schmidtii*) felmérését. A faj előfordulását több új helyen sikerült kimutatni.

Egyéb: Az Észak Magyarországi Vízügyi Igazgatóság (ÉMVIZIG) kezdeményezett egy botanikai kutatást (hullámtéri élőhely-rekonstrukciók), melynek egyeztetése, kidolgozása, előzetes terepi felmérése Igazgatóságunk szakembereinek részvételével történt.

Kutatási tevékenységünk 2018-ban végzett elemeinek táblázatos összefoglalása:

Kutatás	Tárgya	Helyszíne	Eredmények	Felmérést végző
Egyedi tájérték kataszterezése (2017-es keret)	Bel- és külterületen található egyedi tájértékek felvételezése, dokumentálása	Kunmadaras, Püspökladány, Tiszafüred	Kunmadarason 42 db, Püspökladányban 94 db, Tiszafüreden 70 db egyedi tájérték kataszterbe való felvételezése történt meg 2018-ban 114 mintavételi ponton vizsgálták a faj előfordulását. Az újonnan kimutatott lelőhelyek száma 74. A Vásárosnamény-Tiszaszentmárton közötti szakaszon, az ártéren csaknem mindenütt, de néhány helyen a mentett oldalon is előfordult a faj. A Győröcske és Komoró közötti szakaszon viszont már az ártéren is több helyen hiányzott, ami a faj elterjedésének peremét jelzi. Az ártértől távolodva a faj jelenléte sehol sem volt kimutatható.	Szilágyi Gábor, Tolnay Zsuzsa HNPI dolgozók
Egyenesszármányúak felmérése (2018-as keret)	Odontopodisma rubripes állományok felmérése	Felső-Tisza mente, Vásárosnamény-Komoró közötti szakasz	A mintavételek során 25 faj került elő, melyek közül 4 korábban nem volt ismert. A leírt fajok száma a tájegységben 45. A fauna összesen 15 Ensifera és 30 Caelifera fajt számlál, melyekből 10 Ensifera és 15 Caelifera faj került elő 2018-ban. A fajok közül 4 védett amelyekből az Acrida ungarica és a Gampsocleis glabra 2018-ban is kimutatható volt. Előbbi 10, utóbbi 12 mintaterületen volt jelen a vizsgált 24 mintaterület közül. Ezeken túl a védett Mantis religiosa (Mantodea) 5 mintaterületen volt kimutatható.	Dr. Nagy Antal egyéni vállalkozó
Egyenesszármányúak felmérése (2018-as keret)	Egyenesszármányú közösség felmérése	Hortobágy tájegység		Dr. Nagy Antal egyéni vállalkozó
Élőhelytérképezés (2017-es keret)	Csaholc (O_009) 5x5 km-es mintanégyszet térképezése	Csaholc	NBmR protokoll alapján a Csaholc (O_009) 5x5 km-es négyzet élőhelyeinek felmérése és digitalizált térképe készült el.	Így lesz kerek a világ egyesület!

Erdőrezervátumok felmérése (2017-es keret)	A Fényi-erdő Erdőrezervátum megterületén kítűzött mintavételi hálózat (ERDŐ+h+á+l+ó) további 24 mintavételi ponttal való kibővítése, a faállomány- szerkezet, újulat- és cserjeszint felmérése, aljnövényszint felmérés a teljes magterületen	Nyírség (Fényi-erdő)	Uralkodó fajok a kocsányos tölgy (54%) és magyar kőris (14%), nagyfokú lékesedés tapasztható, a termőhely az utóbbi évtizedekben is szárazabbá vált. A tölgyek nagy része vastag, középidős, de 75 cm-nél vastagabb fák is jelentős számban fordulnak elő (7 tő/ha átlagosan). Az élő fák vastagsági eloszlásának összképe nagyon hasonlít az őserdőket jellemző „fordított J” grafikon alakra, ahol sok vékony, fiatal fa és cserjefaj alkotja az újabb generációkat, a vastagabb fák tartománya pedig a növekedés és a természetes elhalás dinamikájának függvényében laposodik el. A tölgy az elmúlt 100 évben érdemben nem újult, a magyar kőris és nyárak méreteloszlása viszont sokkal változatosabb, a vastagsági eloszláscsúcsok akár 5-6 generációt is sejtetnek. A holtfa formák, méretek és korhadsági fokozatok teljes spektruma megtalálható és rendkívül nagy mennyiségben fordul elő. A vastag holtfák döntő többsége kocsányos tölgy, valamint kevés kőris és nyár. A nagy nyárak pusztulása mostanában kezdődhetett el, míg a foltokban előforduló nyírfák már szinte teljesen elhaltak. Az uralkodó fajok természetes felújulása szempontjából az összkép kedvezőtlen. A lombkoronaszintben sok ugyan a lék, de ezeket vagy elegyfajok vagy a gyakoribb cserjék foglalják el. Az újulati és cserjeszintben a vadrágás mértéke rendkívül magas, a vaddisznók túrása intenzív. A lágyszárú növények fajgazdagsága kiemelkedő. Magas a Fagitalia fajok, valamint a védett növények száma és koncentrátsága a magterület Ny-ÉNy-i részében. Az inváziós	MTA Ökológiai Kutatóközpont
---	--	-----------------------------	--	--

Ex lege védett kunhalmok felmérése (2017-es keret)	Ex lege védett kunhalmok felmérése	Bihardancsháza, Biharnagybajom, Nagyrábé, Sárrétudvari (Hajdú-Bihar megye), Alattyán, Jászágó, Jászberény, Jászdózsa, Jászfényszaru, Jászfákóhalma, Jásztelek (Jász-Nagykun-Szolnok megye)	25 db. kunhalom felmérése és dokumentálása a felsorolt települések közigazgatási területén	Bereczki Csaba, Szabó Gyula HNPI dolgozók
Hüllők felmérése (2018-as keret)	Vipera berus állományok felmérése	Beregi-sík	2018-ban, az év elején jelentkező csapadék kedvezett a keresztes viperáknak, mivel a nászidőben megfelelő volt a nedvesség és a hőmérséklet. A megfigyelt 55 egyedből 18 hím, 20 nőstény és 17 fiatal, ivarilag nem meghatározott példány volt. Ez a kor- és ivararány jónak tűnik. A faj állapota a térségben stabilnak tűnik. A környezeti változásokra aktívan képes reagálni, ezért az állományok nagysága szinten maradt, és nem hatottak rá olyan erősen a területek szárazodási folyamatai, mint a többi hüllőfajra.	Természet Szolgálatában Alapítvány

Közösségi jelentőségű élőhelyek felmérése (2017-es keret)	(6250) síksági pannon löszsztyepppek, (6260) pannon homoki gyepek, (6410) kékperjés láprétek, (6440) ártéri mocsárrétek, (7230) mészkevelő üde láp- és sásrétek, (91E0) puhafás ligeterdők, éger- és kőrisligetek, ill. láperdők, (91F0) keményfás ligeterdők, (91G0) pannon gyertyános-tölgyesek, (91I0) euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek	Ároktő, Beregdaróc, Napkor, Nyírábrány, Tiszakerecseny, Újszentmargita	Natura 2000-es élőhelyek NBmR protokoll alapján történő extenzív felmérésére	Így lesz kerek a világ egyesület!
Közösségi jelentőségű és védett bogarak felmérése (2017-es keret)	Cerambyx cerdo, Cucujus cinnaberinus, Lucanus cervus állományok felmérése	HNPI működési területe	A vizsgált 44 területről a Cerambyx cerdo, a Cucujus cinnaberinus és a Lucanus cervus előfordulását sikerült kimutatni. További 15 szaproxilofág védett faj 185 adata is felvételre került (Aegosoma scabricorne, Aesalus scarabaeoides, Camptorrhinus statua, Cerambyx scopoli, Coraebus undatus, Dorcus parallelipedus, Eurythya quercus, Gasterocercus depressirostris, Oryctes nasicornis, Protactia aeruginosa, P. affinis, Rhannusium bicolor, Saperda perforata, S. punctata, Trichoferus pallidus). Az előkerült nem szaproxilofág, védett fajok a következők: Carabus granulatus, Platyscelis melas, Megascolia maculata flavifrons, Bombina bombina.	Kovács Tibor egyéni vállalkozó

Közösségi jelentőségű és védett bogarak felmérése (2017-es keret)	Graphoderus bilineatus felmérése	Felső-Tisza, Bodrogköz	14 különböző vízterben 20 mintavételi ponton végzett varsacsapdázás során 210 csapdát helyeztek le. A faj, az igen nagy mintavételi ráfordítás ellenére, egyetlen példányban sem került elő. Még a Bodrogzug azon területein sem, ahol 2007 folyamán a helyileg leggyakoribb fajok közé tartozott. A 2018-as vizsgálatok alapján nem jelenthető ki, hogy a faj eltűnt a területről, de az bizonyos, hogy állományai, ha jelen vannak is, nagyon erőteljesen megritkultak.	Dr. Csabai Zoltán egyéni vállalkozó
Közösségi jelentőségű és védett lepkék felmérése (2017-es keret)	Dioszeghyana schmidtii lepkéfaj élőhelyeinek feltárása	Jászság	A faj rajzási csúcsideszakában 10 település közigazgatási területén, 43 mintavételi ponton végeztek felmérést, és ebből 36 ponton mutattuk ki a faj jelenlétét, összesen 385 példányban.	Dr. Sum Szabolcs egyéni vállalkozó
Közösségi jelentőségű és védett lepkék felmérése (2017-es keret)	A Hypodrias maturna lepkéfaj felmérése	Debrecen-Halápi erdőtervezési körzet	A Hypodrias maturna 31 mintavételi pontról került elő az erdőtervezési körzetben. A felmérések során az alábbi védett fajok kerültek még elő: Apatura ilia, Neptis sappho, Lycaena alciphron, Argynnis pandora, Eriogaster lanestris, Saturnia pyri, Saturnia pavoniella, Zerynthia polyxena	Zöld Harkály Alapítvány

Közösségi jelentőségű és védett puhatestűek felmérése (2017-es keret)	Vertigo angustior, Vertigo moulinsiana felmérése	Nyírség (ex lege lápok)	A vizsgálat során 49 mintavételi területről származó mintát dolgoztak fel, amelyből 33 teresztrisz csigafaj 3472 egyede került elő. Ezt számos helyen egyelével is kiegészítették a Vertigo moulinsiana kimutatása érdekében, melynek során a faj további 119 egyedét számolták meg. A Vertigo angustior 80 példánya került elő a 49 mintaterület talajmintáiból. A Vertigo moulinsiana összesen 151 egyede került elő 49 mintavételi területről terepi számolással, illetve a feldolgozott mintákból.	Deli Tamás vállalkozó egyéni
Közösségi jelentőségű és védett puhatestűek felmérése (2017-es keret)	Közösségi jelentőségű, védett és inváziósan terjedő idegenhonos puhatestűek felmérése	HNPI működési területe	A Felső-Tisza Szatmárcseke-Záhony közötti szakaszának 24 mintavételi egységben végeztek felméréseket. A felmérések során a Gomphus flavipes, a Gomphus vulgatissimus, az Onychogomphus forcipatus, a Palingenia longicauda, a Pseudanodonta complanata, és az Unio crassus természetvédelmi szempontból releváns fajok egyedeit sikerült kimutatni. Kimutatták, hogy az inváziósan terjedő amuri kagyló (Sinanodonta woodiana) és a kosárkagyló (Corbicula fluminea) állományai megtelepedtek a Hortobágy és a Kösely medrében. Igazolták, hogy a gyorsan terjeszkedő kosárkagyló a Tisza-tó (HUHN20003) KJTT-n átfolyó Tisza szakaszt előzönlötte.	Olajos Péter dolgozó HNPI

Növényfajok felmérése (2017-es keret)	Bulbocodium versicolor, Cirsium brachycephalum, Fritillaria meleagris, Galanthus nivalis, Iris aphylla subsp. hungarica, Iris arenaria, Lindernia procumbens, Pulsatilla grandis, Rumex pseudonatronatus, Trollius europaeus	HNPI működési területe	Bulbocodium versicolor: Bánk (Ludas-tanya) 32 tő, Hajdúbagosa (Sűrű tisztája) 7 tő, Hosszúpályi (Vasvári-sűrű) 51 tő, Újléta (Csohos-tó) 2000 tő, Cirsium brachycephalum: 116 mintavételi területen összesen több mint 40.000 tő, Fritillaria meleagris: Márokpapi 250-300 tő, Galanthus nivalis: Tomajmonostora 3 tő, Debrecen 470 tő, Bátorliget 700 tő, Iris aphylla subsp. hungarica: Bátorliget (Ló-kert) 262 polikormon, Bátorliget (Nagy-legelő) 54 pk, Bátorliget (Fényi-erdő) 16 pk, Debrecen (Ludas-csárda) 154 pk, Debrecen-Haláp (Álló-hegy) 5, Ömböly (Ömbölyi-erdő) 35 pk, Iris arenaria: Bagamér (Malom-gát), 100 polikormon, Lindernia procumbens: a faj állományai a korábbi élőhelyeken nem voltak fellelhetők, Pulsatilla grandis: Bátorliget (Nagy-legelő) 287, Bátorliget (Ló-kert) 121 tő, Rumex pseudonatronatus: Újszentmargita (Tilos-erdő) 10-15 tő, Trollius europaeus: Bátorliget (Ősláp I.) 30 tő, Bátorliget (Ősláp II.) 76 tő, Nyírábrány (Mogyorós) 235 tő	Lesku Balázs dolgozó HNPI
Radiokarbon vizsgálatok (2017-es keret)	Speciális radiokarbon vizsgálatok	Kunmadaras (Kunkápolnás, Nagy-Róna-fenék)	A felső würm időszakától, mintegy 25-28 ezer évtől lehetett folyamatosan szikes növények jelenlétét bizonyítani, és a szikes növények térhódítása a jégkor végén, a holocén kezdetén jelentősebbé vált a vizsgált szelvény környezetében. A holocén során is viszonylag egyenletes üledék felhalmozódást sikerült kimutatni, és kiemelkedő jelentőségű, hogy a szelvény felnyúlik a középkorba, egészen az újkor kezdetéig, mivel így lehetőségünk nyílik az első osztrák katonai térkép (Jozefianus térkép, 1782) és az újkorra vonatkozó	Szegedi Tudományegyetem

				környezettörténeti adatok összehasonlítására. Az új radiokarbon eredmények nyomán lehetőség adódik a teljes szelvénynek és a környezettörténeti adatoknak a vezető ökológiai és paleoökológiai lapokban történő megjelentetésére, a paleoszikésedés nemzetközi elfogadtatására.	
--	--	--	--	--	--

4.2. Monitorozás (tárgya, helyszíne, forrása és főbb eredményei)

A kártalanítási keret terhére 2018-ban is folytatódott a szalakóta (*Coracias garrulus*) költési sikerességének monitorozása a Bihari-sík Természetvédelmi Tájegység területén. Ennek során 170 odú ellenőrzésére került sor, melyek közül 65 esetben volt tapasztalható költés. Az odúellenőrzések alkalmával 81 egyed kapott egyedi azonosítóval ellátott ornitológiai gyűrűt.

Mindezek mellett az Igazgatóság saját forrásából folytatódott a kékvércse (*Falco vespertinus*) állományainak felmérése is. 2018-ban három odútelepen /Földes - Kálló-háti vércsetelep; Berettyóújfalu - Andaházai vércsetelep; Sáp - Nagy-Kálló-háti vércsetelep/ láttuk el ornitológiai gyűrűvel 28 fiókát. Eredményként elmondható, hogy egy 2017-ben gyűrűzött fiókát Szlovákiában, Bratislava mellett, továbbá egy 2018-ban jelölt fiókát 956 kilométerre, Olaszországban fotóztak le, amely megfigyelések jelentősen hozzájárulnak a faj vonulási szokásainak feltérképezéséhez.

A Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszerben előírt növényfajos (*Bulbocodium vernum*, *Cirsium brachycephalum*, *Galanthus nivalis*, *Iris aphylla* subsp. *hungarica*, *Iris arenaria*, *Lindernia procumbens*, *Pulsatilla grandis*, *Rumex pseudonatronatus*, *Trollius europaeus*) közösségi jelentőségű élőhelyek felmérését és a cönológiai felméréseket az Igazgatóság elvégezte, a jelentést összeállította 2018-ban.

Az Igazgatóság munkatársai 2017. év őszétől 2018. év végéig végezték az Országos Rákállomány Felmérése tárgyú projekttel kapcsolatos terepei felméréseket és mintavételezéseket, amely projekt „A Magyarország 2017. évi központi költségvetéséről szóló 2016. évi XC. törvénynek az „Állami halgazdálkodási feladatok támogatása” című fejezeti kezelésű előirányzat 2016. évi maradványa terhére (ÁHT343128) a HHgF/678/2016. számú keretfelosztás” keretében nyújtott támogatásból valósul meg.

A felmérés a meghatározott mintavételi pontokon az érintett vizek tizlábú rákfaunájára vonatkozóan megtörtént - a szakfőosztály által meghatározott módszertan szerint. 2018-ban a felmérés 19 vízfolyáson történt meg, a terepi mintavételezések mintegy 25 napon át folytak, elsősorban az őszi időszakban. A mintavételezés során az előkerült őshonos és inváziós tizlábú rákfajok mellett az őshonos és idegenhonos inváziós halfajok rögzítése is megtörtént. A nyers adatok alapján számos víztérből sikerült kimutatni tizlábú rákfaj egyedet, amely adatok közül kiemelkedőek a természetvédelmi oltalomban részesülő kecskerák új előfordulási adatai. A korábban ritkábban alkalmazott mintavételi módszer használata miatt az Igazgatóság működési területére vonatkozóan új, értékes haltani adatok is keletkeztek a felmérés során.

2018-ban is megtörtént az áttelepített földikutya (*Nannospalax leucodon*) állományok egyedszám becslése. A Pocsaji Lőszletörésre áttelepített állomány esetében 2018 tavaszán történt egyedszám becslés szerint az egyedszám az áttelepítések óta stagnál, látványos növekedést nem produkált. Ősszel további egy egyed került áttelepítésre. Bagamér esetében 2018. októberében túrásszámlálás volt, az áttelepítés óta az állomány a jelek szerint minimum megduplázódott.

Monitorozó tevékenységünk 2018-ban végzett elemeinek táblázatos összefoglalása:

Monitorozás	Tárgya	Helyszíne	Eredmények	Felmérést végző
Denevérek felmérése (2018-as keret)	Épületlakó denevérközösségek monitorozása	Abádszalók, Baktalórántháza, Bakonszeg, Cégénydányád, Darvas, Debrecen, Nagyhódos, Ilk, Jászberény, Kunmadaras, Mikepércs, Nyíradony, Petneháza, Portelek, Tarpa, Tépe, Tiszaderzs, Tiszafüred, Vámospércs, Zsáka	A denevérkolóniákban a következő denevérfajok fordultak elő: nagy patkósrú denevér (<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>), tavi denevér (<i>Myotis dasycneme</i>), hegyesorrú denevér (<i>Myotis blythii</i>), csonkafülű denevér (<i>Myotis emarginatus</i>), kései denevér (<i>Eptesicus serotinus</i>) és szürke hosszúfülű denevér (<i>Plecotus austriacus</i>)	Utasi Gabriella egyéni vállalkozó
Emlősök felmérése (2018-as keret)	Ürgepopulációk monitorozása	Debrecen-Józsa (Tócsó ér), Hajdúszoboszló (Gáti- legelő, sportrepülőtér), Kállósején (Honcokos), Nagykálló (Harangod), Nyíregyháza (vlt lőter, sportrepülőtér), Sáránd (Városréti-legelő)	Debrecen-Józsa (Tócsó-ér), Hajdúszoboszló (Gáti-legelő, sportrepülőtér), Nagykálló (Harangod) területeken stabil ürgepopulációk találtak, Nyíregyháza (vlt lőter) és Kállósején (Honcokos) területeken az ürgepopulációk kis létszámúak, a Nyíregyháza (sportrepülőtér) és Sáránd (Városréti-legelő) területeken továbbra sincs ürge.	Ködöböcz Viktor HNPI dolgozó

Közösségi jelentőségű és védett bogarak felmérése (2017-es keret)	<i>Carabus hungaricus</i> állományok monitorozása	Nyírség	A 34 monitorozott területről összesen 18 futóbogár faj 454 példánya került elő. A magyar futrinka (<i>Carabus hungaricus</i>) előfordulását mind a 34 területről sikerült ismételten kimutatni, összesen 141 példányban. A 34 terület közül csak 4 állt Natura 2000 védelem alatt. A többi 30 terület degradált gyeppel, visszagyepesedett parlag, akácos szegély, felhagyott, elparlagosodott vagy visszagyepesedett gyümölcsös, egykori szőlődomb volt.	Dr. Nagy Antal egyéni vállalkozó
Mindennapi Madaraink Monitoringja (2018-as keret)	Mindennapi madarak monitorozása	HNPI működési területe	A mezőgazdasági élőhelyekre jellemző fajok többségének esetében csökkenő tendencia mutatkozik az 1999-2018 közötti időszakban, az utóbbi 10 év során ugyanakkor nem volt tapasztalható szignifikáns csökkenés. Az erdei élőhelyekhez kötődő fajok esetében növekvő indexet mutatnak az adatok 1999-2018 között. A 20 év alapján vizsgált állománytrendek a hosszútávon vonuló fajoknál mutattak csökkenő változást, ellentétben az állandó, a részlegesen és rövidtávon vonulókkal, ahol növekedés volt a jellemző. A hosszútávon vonuló fajoknál az utóbbi 10 évben a biodiverzitás indikátor stagnálást mutatott.	MME

Növénytársulások felmérése (2017-es keret)	<i>Acorrelletum pannonici</i> , ill. <i>Agrostio- Alopecuretum pratensis</i> , <i>Camphorosmetum annue</i> , <i>Pholiuro-Plantaginetum tenuiflorae</i> társulások monitorozása	Újfehértó (Nagy-Vadas- tó), ill. Kunmadaras (Kunmadarasi-puszta)	A társulások NBmR protokoll alapján történő cönológiai felmérése, monitorozása, az eredmények táblázatba rendezése	Így lesz kerek a világ egyesület!
Ritka és telepesen fészkelő madarak felmérése (2018-as keret)	Ritka és telepesen fészkelő madarak monitorozása	HNPI működési területe	2018-ban is felmérésre kerültek a természetvédelmi szempontból nagy jelentőséggel bíró, ritka és telepesen fészkelő madárfajok. A protokollt alkalmazva mind a telepesen költő, mind a ritka, stabil költőhelyű fajok ismert állományait felmérték. A 6 tájegységben keletkezett adatok feltöltésre kerültek az Agrárminisztérium Természetmegőrzési Főosztálya által előírt táblázatokba.	HNPI természetvédelmi országos munkatársai

4.3. TIR-be betöltött és betöltésre előkészített adatok modulonként

a) Biotika modul

Az egységes adatkezelés érdekében az igazgatóság 2017. évtől kezdődően a „**TIR Biotika Portál**” adatbázisába szolgáltat biotikai adatokat, amelyek betöltése központilag történik a TIR Biotika moduljába. 2018-ban 169911 rekord átadása történt meg. A biotikai adatgyűjtés folyamatosan zajlik.

b) Ingatlan modul

Az Igazgatóság digitális földkönyvet vásárolt a saját vagyonkezelésben lévő ingatlanokra vonatkozóan (7443 db hrsz.), amely alapján a modul helyrajzi számos adatbázisa aktualizálva lett.

c) Vagyon modul

A haszonbérleti szerződésekhez kapcsolódó adatok aktualizálása, a változások vezetése folyamatosan zajlik.

d) Védett érték modul

Az Igazgatóság működési területére vonatkozóan az NP, TK, TT esetében a védettség státusza aktualizálása jelenleg is folyamatban van a vásárolt digitális földkönyv szerinti bejegyzések alapján a HNP saját vagyonkezelésben lévő területeire.

4.4. Jelentési kötelezettség

Az Igazgatóság működési területén lévő Natura 2000 területek adatbázisának (SDF adatlapjainak) felújítása 2018-ban folyamatos volt. Ennek során pontosításra, illetve aktualizálásra került Natura 2000 területenként:

- a jelölő élőhelyek előfordulása
- a jelölő élőhelyek kiterjedése (az új adatlap szerint a viszonylagos, területarányos százalékos borítást abszolút értékben, hektár mértékegységgel)
- a jelölő élőhelyek állapotának változása
- a jelölő fajok előfordulása
- a jelölő fajok állomány nagysága
- a jelölő fajok állományainak változása.

Az SDF adatlapok aktualizálásához jelentős segítséget nyújtottak a Natura 2000 fenntartási tervdokumentációhoz készült megalapozó részben szereplő kutatási és felmérési adatok.

Erdőtervezéshez kapcsolódó feladatok (Szolnok-Jászsági és Bodrogházi erdőtervezési körzet), illetve az erdőtervezési adatszolgáltatáshoz kapcsolódó előzetes terepi felmérések (Nyíregyházi és Baktalórántházi erdőtervezési körzet) lezajlottak 2018-ban.

5. Természetvédelmi kezelési tevékenység

5.1.A) Természetvédelmi kezelési tervek (meglévő, elmúlt évben készült)

2017-ben elkezdődött a tiszafüredi Kemény-kastély parkjának országos jelentőségű védett természeti területté való nyilvánításához kapcsolódóan a kezelési terv készítése, de sajnos a védetté nyilvánítás 2018-ban még nem történt meg, az eljárás jelenleg is folyamatban van.

Hasonlóan – még 2017-ben - elkezdődött a hortobágyi Borsósi-tározó nem védett részének országos jelentőségű védett természeti területté való nyilvánításához kapcsolódóan a kezelési terv készítése, mely eljárás továbbra is folyamatban van.

5.1.B) Natura 2000 fenntartási tervek (meglévő, elmúlt évben készült)

Két Natura 2000 terület – nem előírás szerinti formátumú, de 2018-ban jóváhagyott – fenntartási terve pályázathoz („Túzok LIFE”) kapcsolódóan 2008-ban készült el, ezek a következők:

- Hortobágy Különleges Madárvédelmi Terület
- Bihar Különleges Madárvédelmi Terület.

A Jászság Különleges Madárvédelmi Terület fenntartási terve LIFE+ pályázat („Parlagi sas LIFE+”) keretében 2013-ban készült el.

A Liget-legelő Kiemelt Jelentőségű Természetmegőrzési Terület (HUHN21164) fenntartási tervét a Honvédelmi Minisztérium Infrastrukturális Ügynökség megbízásából a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság 2007-ben elkészítette.

A Pásztói-legelő terület fenntartási terve a „Pannon szikes sztyeppék helyreállítása és megőrzése fenntartható gazdálkodással a Pásztói-legelő Natura 2000 területen” című LIFE projekt keretében készült 2015-ben.

A Felső-Tisza Kiemelt Jelentőségű Természetmegőrzési Terület (HUHN20001) bővítése fenntartási terve 2012-ben elkészült, az érintett társadalmi szervezetekkel, államigazgatási szervekkel, települési önkormányzatokkal, az érintett földrészek tulajdonosaival és vagyonkezelőivel egyeztetésre került és a tervet a környezet- és természetvédelemért felelős helyettes államtitkár 2012 augusztusában jóváhagyta.

Szintén 2012-ben a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatalhoz 86 db Natura 2000 területegységre vonatkozó Natura 2000 fenntartási terv elkészítésére vissza nem térítendő támogatási igényt nyújtottunk be az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 területek fenntartási terveinek készítéséhez nyújtandó támogatás igénybevétele érdekében. Ennek a forrásnak köszönhetően 2014-ben 86 db Natura 2000 fenntartási terv készült el és került elfogadásra:

Natura 2000 terület azonosító kódja	Natura 2000 terület neve
HUHN20001	Felső-Tisza
HUHN20003	Tisza-tó
HUHN20004	Felső-Sebes-Körös
HUHN20005	Nagy-Széksós – Rakottyás

HUHN20006	Pocsaji csordalegelő
HUHN20007	Szentpéterszeg-hencidai gyepek
HUHN20008	Kismarja - Pocsaj - Esztári-gyepek
HUHN20009	Derecske - konyári gyepek
HUHN20010	Pocsaji-kapu
HUHN20012	Sándorosi tavak
HUHN20013	Közép-Bihar
HUHN20014	Kismarjai Nagy-szik
HUHN20016	Kék-Kálló-völgye
HUHN20018	Mikepércsi Nyárfáshegyi-legelő
HUHN20029	Létavérsesi Falu-rét
HUHN20030	Fülöpi láprétek
HUHN20031	Hanelek
HUHN20036	Bátorligeti Nagy-legelő
HUHN20037	Bátorligeti-láp
HUHN20038	Újtanyai lápok
HUHN20039	Piricsei Júlia-liget
HUHN20040	Apagyi Albert-tó
HUHN20041	Apagyi Falu-rét
HUHN20042	Napkori legelő
HUHN20043	Paszabi kubikgödrök
HUHN20044	Jászdózsai Pap-erdő
HUHN20045	Kaszonyi-hegy - Dédai-erdő
HUHN20046	Gelénes – Beregdaróc
HUHN20048	Tarpa-Tákos
HUHN20049	Lónya-Tiszaszalka
HUHN20053	Magosligeti-erdő és gyepek
HUHN20055	Rozsály – Csengersima
HUHN20059	Bika-rét
HUHN20060	Nyíregyházi lőtér
HUHN20062	Ófehértói lőtér
HUHN20064	Rohodi-legelő
HUHN20065	Nyírturai-legelő
HUHN20067	Csikós-lápos
HUHN20069	Hajdúszoboszlói szikes gyepek
HUHN20070	Darvasi Csiff-pusztá
HUHN20071	Nyírmihálydi-legelő
HUHN20072	Bökönyi Közös-legelő
HUHN20076	Borsóhalmi-legelő
HUHN20078	Jászsági Zagyva-ártér
HUHN20081	Újszász-jászboldogházi gyepek
HUHN20085	Jászapáti - jászkiséri szikesek

HUHN20089	Alsó-Zagyva hullámtere
HUHN20092	Hajdúszováti gyepek
HUHN20093	Kaba-földesi gyepek
HUHN20098	Dél-ásványi gyepek
HUHN20100	Gatály
HUHN20103	Berekböszörmény - körmösdpusztai legelők
HUHN20105	Csökmői gyepek
HUHN20106	Újfehértói gyepek
HUHN20107	Nagy-Vadas
HUHN20113	Kisvárdai gyepek
HUHN20114	Tiszalöki szikesek
HUHN20116	Tiszavasvári szikesek
HUHN20121	Czakó-tó
HUHN20122	Tóció völgye
HUHN20124	Daru-rét
HUHN20125	Nyírgyulaji Kis-rét
HUHN20127	Kraszna menti rétek
HUHN20129	Nyírbogdányi rét
HUHN20131	Orosi gyepek
HUHN20133	Balkányi Libegős
HUHN20134	Kállósejéni Csordalegelő
HUHN20138	Aranyosi-legelő
HUHN20139	Szalóki Nagy-fertő
HUHN20140	Úrbéri-legelő
HUHN20141	Tiszaigar - Tiszaörsi Körtvélyes
HUHN20144	Kenderesi-legelő
HUHN20146	Hegyesbor
HUHN20149	Mezőtúri Szandazugi-legelő
HUHN20152	Kunszentmártoni Bábockai-legelő
HUHN20153	Szelevényi Tó-köz
HUHN20154	Csépa-szelevényi gyepek
HUHN20155	Cserkei Nagy-fertő
HUHN20156	Tiszasasi Láp-legelő
HUHN20157	Tiszaugi Körtvélyes és Bokros
HUHN20158	Tiszaüti-tiszainokai gyepek
HUHN20159	Tunyogmatolcsi Holt-Szamos
HUHN20160	Gógó-Szenke
HUHN20161	Sámsoni úti Bellegelő
HUHN21163	Biri Nagy-rét
HUHN21165	Penészleki gyepek

2016-ban 13 db Natura 2000 terület fenntartási terve készült el, a „Természetvédelmi kártalanítás” című FM fejezeti kezelésű előirányzat keretéből finanszírozva. A lenti táblázatban feltüntetett tervek közül csak a Nyírábrányi Káposztás-lapos terület terve lett elfogadva 2017-ben, a többi még jóváhagyásra vár.

A Natura 2000 terület azonosító kódja	A Natura 2000 terület neve
HUHN20015	Közép-Tisza
HUHN20017	Hajdúbagosi-legelő
HUHN20020	Monostorpályi-legelő
HUHN20021	Halápi Álló-hegy
HUHN20026	Nyírábrányi Káposztás-lapos
HUHN20035	Ömbölyi-erdő és Fényi-erdő
HUHN20057	Grófi-erdő
HUHN20058	Teremi-erdő
HUHN20063	Baktai-erdő
HUHN20120	Vajai-tároló
HUHN20128	Nyírség-peremi égeresek
HUHN21164	Liget-legelő

2017-ben további 24 db Natura 2000 terület fenntartási tervének készítése és társadalmi egyeztetése fejeződött be, melynek finanszírozás a „Természetvédelmi kártalanítás” című FM fejezeti kezelésű előirányzatból történt.

A Natura 2000 terület azonosító kódja	A Natura 2000 terület neve	2017-ben elkészült dokumentum típusa
HUHN20011	Hencidai Csere-erdő	fenntartási terv
HUHN20019	Bánki-erdő	fenntartási terv
HUHN20022	Rauchbauer-erdő	fenntartási terv
HUHN20023	Hármashegyi-tölgyesek	fenntartási terv
HUHN20024	Martinkai-legelő	fenntartási terv
HUHN20025	Kőrises - Jónás-rész	fenntartási terv

HUHN20027	Nyírábrányi Kis-mogyorós	fenntartási terv
HUHN20028	Csohos-tó	fenntartási terv
HUHN20032	Gúti-erdő	fenntartási terv
HUHN20033	Debrecen -Hajdúböszörményi tölgyesek	fenntartási terv
HUHN20047	Vámosatya-Csaroda	fenntartási terv
HUHN20050	Kömörő-Fülesd	fenntartási terv
HUHN20051	Eret-hegy	fenntartási terv
HUHN20054	Csaholc - Garbolc	fenntartási terv
HUHN20056	Jánki-erdő	fenntartási terv
HUHN20057	Grófi-erdő	fenntartási terv
HUHN20073	Jászárokszállási szikesek	fenntartási terv
HUHN20074	Alattyáni Berki-erdő	fenntartási terv
HUHN20077	Jászfényszaru-erdő	fenntartási terv
HUHN20079	Pusztamizsei-erdő	fenntartási terv
HUHN20095	Lányi-legelő	fenntartási terv
HUHN20101	Bihari-legelő	fenntartási terv
HUHN20109	Sóstói-erdő	fenntartási terv
HUHN20145	Kecskeri-pusztas és környéke	fenntartási terv
HUHN21162	Jászsós-szentgyörgyi erdő	fenntartási terv

2018-ban befejeződött a HUHN20002 Hortobágy kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület kezelési intézkedéseket tartalmazó adatgyűjtése (azaz a megalapozó dokumentáció összeállítása), társadalmi egyeztetése, valamint fenntartási tervének készítése. Ennek finanszírozása is a „Természetvédelmi kártalanítás” című FM / AM fejezeti kezelésű előirányzatból történt.

A Natura 2000 terület azonosító kódja	A Natura 2000 terület neve	elkészült dokumentum típusa
HUHN20002	Hortobágy	megalapozó dokumentáció/fenntartási terv

Összegezve elmondható, hogy az Igazgatóság Natura 2000 hálózathoz tartozó összes természetmegőrzési területének fenntartási terve 2018-ra elkészült. A tervek részben végleges elfogadásra kerültek, részben ennek folyamata továbbra is zajlik.

5.1.C) Világörökség Kezelési Terv (Vö KET)

Igazgatóságunkhoz 2016. március 29-én beérkezett levelében az akkori Forster Gyula Nemzeti Örökségvédelmi és Vagyongazdálkodási Központ (továbbiakban Forster Központ) tájékoztatta a HNPI-t a Miniszterelnökséget vezető miniszter állásfoglalásáról a Hortobágyi Nemzeti Park – a Pusztai világörökségi terület (továbbiakban HNP VT) kezelési terv (továbbiakban KET) tervezetének UMNB Világörökségi Szakbizottság véleményét illetően. Továbbá szintén ebben a levélben felszólította Igazgatóságunkat a HNP VT KET módosítására.

Igazgatóságunk a KET dokumentáció átdolgozását az alábbi vélemények figyelembe vételével készítette el:

- KET pontosított (2014. május 5-én leadott) tervezetre a Forster Központ által adott vélemény;
- A 315/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 4. §. (1)-(2) és 5. § (1) bekezdései szerinti nyilvános véleményezések, a 4. § (3)-(5) és 5. § (2)-(4) bekezdései értelmében a véleményezésre jogosultak számára 2014. július 15-én lezajlott egyeztető tárgyalások nyomán a kulturális örökség védelméért felelős miniszter által kiadott, a 315/2011. Korm. rendelet 4. § (7) szerint a tárgyaláson fennmaradt vitás kérdésekben hozott miniszteri döntés, valamint az 5. § (6) bekezdése szerinti javaslat;
- A miniszteri döntések és javaslatok, valamint a véleményezési-egyeztetési folyamat eredményeinek figyelembe vételével elkészített „Kiegészítő (módosításokat ismertető) dokumentáció”-ra a Forster Központ által adott véleményezés;
- 2015. november 5-én az UMNB Világörökségi Szakbizottsága ülésén született vélemények, illetve ezekkel kapcsolatosan a Miniszterelnökséget vezető miniszter által adott állásfoglalás.

A KET dokumentációt az Igazgatóság 2016. május 9-én adta le a Forster Központnak. Ennek folyamatként a 2016. június 7-én beérkezett levelében a Forster Központ tájékoztatta Igazgatóságunkat a Hortobágyi Nemzeti Park – a pusztai világörökségi terület világörökségi kezelési tervének tervezetére vonatkozó UMNB Világörökségi Szakbizottság véleményéről, s felszólította Igazgatóságunkat a HNP VT KET módosítására, a még fennálló kisebb hibák javítására, amelyet a HNPI 2016. június 20-án teljesített. A Forster Központ kérése és iránymutatásai alapján 2016. október-november folyamán a HNPI elkészített egy, a HNP VT KET kormányrendeletben való kihirdetéséhez, továbbá a szükséges, kapcsolódó

kormányhatározathoz előkészítő szakmai anyagot, amelyet 2016. november végén küldtünk meg a Forster Központ számára.

A 2017. évben jelentősebb feladatok nem adódtak, mert sajnálatosan a kezelési terv kormányrendeletben történő kihirdetéséhez szükséges jogszabály előkészítés megtorpan. A jogszabály kihirdetése 2018-ban is elmaradt.

5.2. Élőhely-fenntartás, kezelés (élőhelyek és területegységek szerinti bontásban)

5.2.1. Az élőhelyeket érintő jelentősebb ökológiai állapotváltozások

2018-ban a hektikus időjárási körülmények jelentős ökológiai nehézségeket jelentettek. A márciusi, tavaszi időre újra visszatérő kemény tél miatt a vegetáció megindult fejlődése hirtelen megtorpan. A kora tavaszi rajzású gerinctelen állatok fejlődésmenetét, továbbá a korai vonuló madarak vonulási mozgalmait, illetve a korai fészkelők szaporodási ciklusát szinte derékba törte a lehulló hó és az alacsony hőmérséklet.

Az év folyamán – a tél végén helyenként megfelelőnek érzékelt – víz állapotok mindenhol negatív mutatókká alakultak. Az aszály minden élőhelyen érzékeltette hatását. Az elsődlegesen vízhez kötődő életközösségek esetében – mint amilyenek például a nyírségi lápjaink, de említhetjük az égeres láperdeinket, zsombékos mocsárréti vegetáció típusokat, hullámtéri réteket vagy puhafa ligeterdőket, stb. is – sajnos már évek óta szenvednek a tartós vízhiánytól. Mára már ez a folyamat általánossá kezd válni. Ez jól látszik például a hortobágyi erdők esetében, ahol júliusra a légköri aszály jele szinte kivétel nélkül érzékelhető az erdők lombozatán. A kétélűek szaporodási lehetőségei beszűkültek, ahogyan a vízimadár vonulási – és fészkelési mozgalmak is sok esetben a mesterséges vízutánpótlással fenntartott élőhelyekre szorítkoznak (halastavak, árasztások). Fontos probléma volt a nagy melegben, utánpótlás nélküli víztesteken a botulizmus megjelenése. A tavi bénulás kezdődő jelei jelentkeztek például a Bihari-síkon, az andaházi élőhely rekonstrukciós területen. A korai észlelés miatt, azonnali friss víz pótlással meg tudtuk előzni a komoly madárpusztulást.

A csapadékkal összefüggő tény a tiszai nagy áradások elmaradása, amely összefüggő, friss, növényzet mentes partfalak kialakulását eredményezné. Ez a partifecskék költőhelyeinek megújulása miatt fontos lenne, de egyre kevesebb helyen érzékelhető.

Nagyon fontos élőhely átalakító – sajnos sok helyen azokat értékes formájukban felszámoló – hatást jelentenek az építési beruházások. Ezek közül is kiemelendők a Tisza mentén folyamatban lévő nagyvízi mederrendezési munkálatok, nagy kiterjedésű naperómű telepítések, valamint az autópálya építések. Utóbbiak kapcsán történtek fajmentési beavatkozások, amelyek sikeresnek könyvelhetők el (szikori kocsord – nagy szikibagoly). A hullámtéri erdészeti beavatkozások a fentebb említett beruházás kapcsán a Közép-Tisza TáJVédelmi Körzet jelentős részében rontja a sok esetben jelölő élőhelyek természeti állapotát és radikálisan csökkentik azok ökológiai folyosóként betöltött szerepét.

A Közép-Tisza vidéken megfigyelhető a vízfolyások szennyvíz terhelésének növekedése – bár egyes források megszűnésére is van példa. Ez a hatás a vízi ökoszisztémákra – a szennyezések nagyságrendjétől és számától függően – pontszerű, de akár általános terhelést is jelenthet.

Szintén általános élőhely romlás figyelhető meg az inváziós fajok terjedésének tekintetében. A folyóvizek mentén az adventív elemek gyorsan terjednek, és térhódításuk számottevő az

őshonos állományok kárára. Növényfajok esetében jó példa a gyalogakác, amellyel szemben erőteljes védekezés szinte kizárólag a természetvédelmi szervezetek tevékenysége révén valósul meg – noha ezen vízfolyások túlnyomó többségének vízügyi vagyongazdálkodója van.

A HNPI illetékességi területén elhelyezkedő erdőkben 2018-ban is folytatódott a korábban megkezdett szerkezet átalakítás. Ebben az évben kisebb mértékben volt tapasztalható illegális fahasználat. Ez különösen a Közép-Tisza–Jászság Természetvédelmi Tájegységben különösen szembetűnő, ahol ennek a cselekmény-típusnak néhány éve szinte ipari mértéket elérő mozzanatai voltak jellemzőek. Az erdőgazdálkodás szabályozásában bekövetkezett egy természetvédelmi szempontból elfogadhatatlan változás, melynek következtében a madarak költési időszakában is lehetővé vált a véghasználat. Az erdők véghasználatát követő élőhely kezelési tevékenység rengeteg problémával terhelt országszerte, és ez alól sajnos a HNPI működési területe sem jelent kivételt. A célként megfogalmazott, túlnyomóan őshonos elemekből álló, vegyes faj- és korösszetételű állományok kialakítása nem működik – minimális kivételtől eltekintve.

A nádatartási tevékenység mértéke – és ezen keresztül a nádas élőhelyek állapota – nem változott jelentősen, bár elmondható, hogy a télies időjárás hiánya a nádgazdálkodási tevékenységre fordítható idő intervallumot folyamatosan csökkenti, ezáltal egyre nő az aratatlan, ún. többidejű nádasok száma és kiterjedése. Ez természetvédelmi szempontból kedvezőnek tekinthető, ugyanakkor azokon a fátlan vidékeken – mint amilyen a Hortobágy – a vaddisznó és a róka búvóhelyeinek növekedését jelentheti, ezáltal közvetve kedvezőtlen hatást generál a földön fészkelő madárfajok tekintetében.

A gyepeggazdálkodás során a HNPI saját vagyongazdálkodási területein többnyire szerződés szerű a hasznosítás. Az elmúlt évek száraz periódusai ráirányítják a figyelmet, hogy a korábban meghatározott természetvédelmi kezelési irányelvek, és a haszonbérleti szerződésekben megfogalmazott speciális kezelési előírások felülvizsgálatára helyenként okvetlenül szükség lesz. A tartós kánikulai időszakok és a tradicionálisan csapadékos hónapok nedvességben szegény lefolyása miatt a gazdálkodás aspektusai sem természetvédelmi, sem gazdasági szempontból nem tarthatóak minden esetben. A gyepek túlzott hasznosítását ugyan a múlt évben nem fokozta tömeges téli legeltetés, de az elmúlt évek átlagában elmondható, hogy a gazdálkodók – csökkentve a teleltető helyen felmerülő munkaigényt és a takarmányozás anyagi vonzatait – gyakran élnek a közösségi jelentőségű gyepeken is az elnyújtott legeltetési szezon lehetőségeivel.

A szántóföldi élőhelyeken sajnos továbbra is meghatározó a nagy parcellákban azonos növényfajok termesztése, azaz a vetésszerkezet változatosságának a hiánya. A művelési igény sokszor a mezsgyék, dűlőutak rovására is kiterjed. Az élőhely szerkezet negatív tendenciáit erősíti a fokozott vegyszer- és műtrágya használat, valamint a mechanikai talajművelés egyre fokozódó hatásfokú megvalósítása, mely mind a művelési sebesség, mind a művelési szélesség vertikumának növekedésében nyilvánul meg. Ezt a versenyhelyzetet katalizálja a mezőgazdaságban kiemelten jelentkező fizikai munkaerőhiány, amely a nagyobb területen növénytermesztési, egyszersmind állattenyésztési ágazatban egyaránt gazdálkodók egyre szűkülő időegységén belül megvalósítandó munkájából is eredeztethető.

5.2.2. Élőhely-fenntartási, kezelési tevékenységek ismertetése

A fenntartási feladatok megvalósításában nagyon fontos szempontot jelentett, hogy a közfoglalkoztatási program a nemzeti park igazgatóságok számára 2018. június 30-án véget ért.

Ez azt jelentette, hogy a természetvédelmi tájegységeinkben nem volt elegendő munkaerő a fizikai beavatkozások végrehajtásához.

A gyepek fenntartása leginkább a haszonbérleti, vagy egyéb jogcímen kötött szerződések teljesítése révén érvényesül. Ebben a tekintetben is többször van szükség az Igazgatóság dolgozói által közvetlen szervezési feladatok ellátására. Jó példa ebből a szempontból a Közép-Tiszán az Akolhádi-mocsárrét szárazzási, kaszálási és legeltetési feladatainak szervezése, vagy ugyanezen feladat ellátása az ároktői Nagy-Kácsában. Ezek a feladatok gyakorta magukba foglalják némely élőhely rehabilitációját, egyszersmind az inváziós fajok irtása témakörében végzett munka megvalósítását is. Kisebb mértékű (terület nagyságunkhoz képest, ugyanakkor abszolút-értékét tekintve kiterjedt) a saját gazdálkodásunk során végzett hasznosítás. Saját állatállományunk a konyári, a földesi és a hortobágyi területeinken végez kezelési tevékenységet.

A legeltetés a saját vagyonkezelésű területek bérbe adott területein általában megfelelő minőségű, de számos idegen tulajdonú vagy vagyonkezelésű helyszín van a működési területünkön, ahol az élőhelyek degradációja folyamatos a kezelés hiányában.

A kaszálás 2018-ban a megelőző évhez képest kisebb volumenű volt, melynek oka több helyen a magas állatlétszám, illetve az ezzel párosuló csapadékhiány, amely a kaszálás időszakára nem tudta megalapozni dús fűtermés kialakulását. A kaszálások során általános a szabályzatunknak – és jogszabályi követelményeknek – a betartatása, mely láncfüggönyös vadriasztó, kizsorító kaszálási mód alkalmazását és minél szélesebb búvó sávok meghagyását is magába foglalja. Problémát okoz a gazdálkodói oldalon megnyilvánuló intenzifikációs szándék, amely természetvédelmi szempontból nem tolerálható.

Gyepek fenntartása okán végzett mechanikai beavatkozás a működési terület számos területén megvalósult. Ez jellemzően nagy traktoros gépi (erdészeti és mezőgazdasági berendezéssel történő) szárazzást, kisméretű és kézi kaszálások, sarj irtások voltak.

A saját erdőgazdálkodásunkban nem történtek jelentős változások az előző évek gyakorlatához képest. Folyik a véghasználat korú idegenhonos állományok termelése és helyükön a felújítás. A felújításban a vegyes fajú csemete összetétel több helyen megvalósul, bár vannak területek, ahol az elegyesítés dandárja a pótlások időszakára marad. A folyamatos erdőborításra történő átállás előzetes, hosszan tartó vizsgálat sorozata (Pro Silva) továbbra is folyik a tarpai Téberdőben.

2018-ban általában véve elmaradtak a nagy vízpótló árasztások. Ennek oka a nemzeti parkban leginkább az, hogy az előttünk álló kisvízes KEHOP pályázat építési munkavégzéseinek helyszíneit száraz területekkel szeretnénk átadni. A legtöbb asztatikus víztest a nyár folyamán kiszáradt, és a parti vegetáció jelentős része legeltetve lett és tiportatva. Voltak feladatok vizes élőhelyek zsilipjeinek üzemeltetésével, de számos helyen – pl. Hajdúság-Dél-Nyírség TE területei – sajnos irreleváns volt a zsilipek állása a vízhiány miatt. Komoly problémát jelent a legértékesebb nyírségi lápok vízpótlására épített infrastruktúra meghibásodása, elégtelen működése.

A szántók hasznosítása során mértékadó az agrár-környezetgazdálkodási programok előírásainak betartatása (ahol vannak ilyenek). Megítélésünk szerint a növénytermesztés változatossága nem elégséges. A táblák sokszor nagyméretűek és sok a monokultúrás művelés.

A hullámtéri szántók hasznosítása nagyon nehézkes, amelyet tovább komplikál, hogy egy-két éves magára hagyás is inváziós növényfajok állomány-szintű megjelenéséhez vezethet.

A saját vagyonkezelési nádasok egy részét (főképp a halastavi környezetben lévő, nádas művelési ágú területeket) szerződéseken keresztül hasznosítják bérlőink. A nádaratás területi adatai az elmúlt évekhez képest némiképp csökkennek, aminek oka részben az időjárás átalakulása. A pusztai környezetben elhelyezkedő kisebb nádasok javarészt visszaszorultak a törzsterületen a jelentős jószáglétszám jelenléte miatt.

A Hortobágy TE területén két helyszínen is megvalósítottuk évtizedes múltra visszatekintő építési törmelék gyepekről történő elszállítását és a területek helyreállítását.

Impozáns környezetben elhelyezkedő ingatlanjainkon (Cégénydányád, tiszafüredi kemény Kastély) plusz erőforrásokat vontunk be a park ápolására, fenntartásra és fejlesztésre is.

5.3. Élőhely-rehabilitáció (helyszín, az élőhely típusa, forrása, kezdete, várható befejezése)

A működési területünk számos pontján történtek olyan beavatkozások 2018-ban, amelyek valamely élőhely leromlott állapotának helyreállítását, funkciójának visszaszerzését célozták. Alább - tájegységi bontásban - soroljuk fel az egyes helyszíneket és az ott végzett beavatkozásokat:

Közép-Tisza-Jászság TE

- Pélyi Madárrezervátum, gyalogakácos mocsárréti vegetáció mechanikus eszközökkel (szárzúzás, legeltetés) történő helyreállítása, saját forrásból, folyamatosan
- Kengyel és Tiszatenyő határmezsgyéjében volgamenti hérics termőhely száraz növényi hajtásrészekről történő mechanikus megtisztítása, saját forrásból, folyamatosan
- Jászberény, Borsóhalmi-legelő, vízvisszatartás rendszer szintű megvalósítása műtárgyak építésével, Pannon Eagle Life+ forrásból
- Tiszabura, Káposzta-föld, gyalogakác szárzúzás, saját forrásból, folyamatosan
- Tiszaroff, Bodrogi-rét, gyalogakác szárzúzás bérlő által, folyamatosan
- Fegyvernek, szántó visszagyepesítés bérlő által; 2019-ben folytatódik

Nagykunság TE

- Amerikai kőris állomány véghasználatra és erdészeti szárzúzása a Borzas-erdő északi tagjában, saját forrásból
- Bombatér, több éven át tartó lőszer mentesítés és élőhely fejlesztési projekt befejezése, KEHOP forrásokból (2018. decemberében befejeződött a projekt fizikai megvalósítása, a projekt lezárása 2019. áprilisban várható)

Hortobágy TE

- Bivalyos-tó vízkormányzási és szárzúzási tevékenységei egészítették ki a legeltetési élőhely-fejlesztést, saját forrásból

- Tiszacsege, Széles-halom, magas fajszámú löszgyep rekonstrukciós kísérlet, saját forrásból
- Ároktő, Nagy-Kácsa, hullámtéri rétek visszaállítása gyalogakác és egyéb inváziós fásszárú növényfajok visszaszorításával mechanikai (erdészeti-, mezőgazdasági száruzás, kaszálás, legeltetés) módszerekkel, saját forrásból
- Legelőtavak élőhely fejlesztése Life pályázat során száruzási és mélyépítési munkák megvalósítása Hortobágy és Tiszacsege település határoiban

Bihari-sík TE

- Földes, Sáránd és Derecske községhatároiban történt gyalogakác száruzással megvalósuló élőhely fejlesztés, saját forrásból
- a korábban kialakított vizes élőhelyek fenntartó kezelése folyamatos

Hajdúság-Dél-Nyírség TE

- Létavértes, Csohos-tó part, út helyreállítás és tuskóprizma elmunkálás, saját forrásból
- Létavértesen és Vámospércsen erdőssztyepp jellegű vegetáció helyreállításához zárttérben szaporított légyszárú növényfajok kiültetése
- Bagamér, Silye-rét, láprét rekonstrukció száruzással, kaszálással, cserjeirtással és kaszálék ráhordással, saját forrásból

Nyírség-Szatmár-Bereg TE

- Fülesdi mocsárrét helyreállítási feladatai, saját forrásból
- Báb-tava, égeres tényeresének visszaverése, saját forrásból
- Barabás, Kaszonyi-hegy, hegyi kaszáló rétek helyreállítása cserjeirtás segítségével, saját forrásból
- Bátorligeti ősláp, vízkormányzás és kaszálási tevékenység nyomán láprétek helyreállítása, saját forrásból
- Bátorligeti legelő, homoki gyepek helyreállítása erdészeti száruzás segítségével
- Fényi-erdő, pusztai tölgyes tisztásainak megtisztítása cserjeirtás nyomán, saját forrásból
- Cégénydányádi kastélypark fejlesztése, saját forrásból

5.4. Fajmegőrzési tevékenységek (fajok és élőhelyek szerinti bontásban, feltüntetve a helyszínt)

5.4.1. A fajokat érintő jelentősebb ökológiai állapotváltozások

Ezeknek a változóknak a zöme nem specifikusan hat egy-egy konkrét fajra, hanem adott életközösségeket, vagy mondjuk táplálkozási közösségeket (guildeket) érintenek hasonlóan. Ilyen hatások számos esetben érhetőek tetten. Említhető például a csapadékhiányos állapot, amely vizes élőhelyeken értelemszerűen negatív hatást fejt ki. Bizonyos növényfajok például a

lápterületeinken vízhiányban csak vegetatív szerveket fejlesztenek, illetve kisebb számban hajtanak. A vízhiány szintén kedvezőtlen a kételtűek csoportjára nézve is, hiszen ezek az állatok szaporodásuk lévén egyértelműen kötődnek a vizekhez. A tavalyi esztendőben számos esetben alakultak ki vizes élőhelyeken ökológiai csapdák, mert a költés elején még megfelelő vízállapotok a költés vége előtt bekövetkező leszáradásuk révén a fészkelések egy részének megghiúsulásához vezettek.

Szintén érzékelhető a Tiszán például a tompa folyamkagyló állományának regressziója (a Közép – Tisza vidéken érzékelték ezt a kollégák), ahol a víz szennyezésének mértéke nő.

Jelentős - a 2018-as évben végzett felmérés eredményeként – mintegy 830 példány, zömében védett fajokhoz tartozó madár áramütés következtében történő pusztulása a működési területen. A közép feszültségű elektromos légvezeték hálózatok hazánkban széles körben elterjedt megoldásai sajnos veszélyhelyzetet teremtenek a beülő madarakra, így azok folyamatos átalakításában a természetvédelemnek oszlopos szerep jut.

Sajnálatos helyzet a nagyvízi meder érdesség csökkentése érdekében végzett fahasználati tevékenység is, amely komplett társulások trófikus szintjeit is megsemmisíti. Azzal, hogy a cserjeszintet kiveszik a hullámtéri ligeterdő alsó szintjéről, azzal egy sor bozótlakó, bogyókkal és cserjeszinthez kötődő ízeltlábúakkal táplálkozó madárfajnak szűnik meg az élettere – hogy más taxonokat ne is említsünk.

Az egyik legfontosabb probléma talán a tavalyi évben a földikutya élőhelyeken tapasztalható, ugyanis ezek közül többet a közeli határidővel tervezett beépítés veszélye fenyeget.

5.4.2. Fajmegőrzési tevékenységek ismertetése

Igazgatóságunk jelentős szerepet lát el a tűzok (*Otis tarda*) védelmében. E fokozottan védett fajjal kapcsolatban elsősorban élőhely-vesztési, átalakítási és a feldarabolódását eredményező (pl.: gyepfeltörés, beépítés, öntözőrendszerek kialakítása) ügyekben adtunk ki véleményt.

A fokozottan védett kis lilik (*Anser erythropus*) fajmegőrzési tervében foglaltaknak megfelelően vonulási időszakban folyamatosan nyomon követjük a faj egyedeit a működési területen.

Igazgatóságunk részt vesz a kanalas gém (*Platalea leucorodia*), illetve a barát- (*Aythya ferina*) és cigányréce (*Aythya nyroca*) fajmegőrzési tervek kidolgozásában.

A díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*) élőhelyeit igyekszünk minél inkább felkutatni és azokon az élőhely szerkezetet a faj számára kedvező állapotban tartani. Ez jelenti a napos tisztásokkal tagolt erdőképet, amelynek aljnövényzetében lehetőleg jelen van a fagyal, valamint az erdőben jelentős mennyiségű magyar kőris található. A faj számára kiemelten fontosak a természetközeli állapotú erdőszegélyek, így ezekre is nagy hangsúlyt kell fektetnünk.

A fehér gólya (*Ciconia ciconia*) védelme tekintetében alapvető a szaporodó állomány éves számlálása, monitoringja. Ezen túlmenően folyamatos egyeztetéseket végzünk az áramszolgáltatóval az áramütéses helyszínek átalakítását kérve. A fiatal madarak kirepülése alkalmával számos sérüléssel járhat. Ezeket a madarakat összegyűjtjük és - szükség esetén állatorvosi segítségnyújtást követően – igyekszünk biztosítani a szabadba történő visszajutásukat.

A kék vércsék (*Falco vespertinus*) hazai költő állományának mintegy harmada a működési területünkön költ. A költést elősegítendő jelentős mennyiségű mesterséges fészekládát helyeztünk ki az elmúlt években-évtizedekben. Ezeknek a ládáknak eseti cseréje, továbbá karbantartása, takarítása évente jelentkező, visszatérő feladat. Ugyancsak a költési siker érdekében a telepek környezetében igyekszünk a fiókanevelés első harmadára biztosítani a rövid fűvű vegetáció jelenlétét, melyben a szülő madarak sikeresebben zsákmányolnak. Ősszel folyamatosan részt veszünk a gyülekező madarak heti rendszerességű szinkron számlálásában.

A nagy szikibagoly (*Gortyna borelii*) esetében hasonló a helyzet, mint a díszes tarkalepke kapcsán: felkutatjuk a lehetséges élőhelyeket, védjük a monofág lepke tápnövényét hordozó élőhelyeket. Itt fontos probléma a gyepkezelés időbeli szervezése, mert a kezeletlen gyepeken a tápnövények visszahúzódása figyelhető meg.

A nyugati földikutya (*Nannospalax leucodon*) - amelyről azóta kiderült, hogy valójában legalább három faj komplexe – a legritkább emlőseink egyike, ha nem a legritkább! A magyar földikutya (*Nannospalax hungaricus*) és az erdélyi földikutya (*Nannospalax transsylvanicus*) él a működési területünkön. Folyamatosan keresik a kollégák az esetleg felbukkanó új állományokat, illetve a veszélyeztetett állományok egyedeit igyekeznek – a TTM munkatársainak segítségével – védett területekre áttelepíteni.

Az egyhajúvirág (*Bulbocodium vernum*) egyike a legritkább növényfajainknak. Állományait a kollégák évente számolják és igyekeznek a faj számára kedvező élőhely kezelési gyakorlat kidolgozását elvégezni. Ennek egyik eleme az akácok alatt nyíló legnagyobb állomány felől a lehullott akác lombot eltakarítása.

A magyar kökörcsin (*Pulsatilla pratensis ssp. hungarica*) és a réti angyalgyökér (*Angelica palustris*) védelme az élőhelyeik megfelelő kezelésén múlik. Előbbinél az okszerű (térben és időben adaptált) legeltetés, utóbbi esetében a cserjésedés visszaszorítása kulcs momentum. Sajnos a tatógó kökörcsin (*Pulsatilla patens*) nem rendelkezik recens, életképes állománnyal hazánkban.

5.4.3. Védett fajokkal kapcsolatos illegális cselekmények észlelése

- 1 pld. parlagi sas (*Aquila heliaca*): karbofurán mérgezés következtében történt pusztulás, Nábrád, 2018. március
- 1 pld. egerészölyv (*Buteo buteo*): feltételezett mérgezés következtében történt pusztulás, Derecske, 2018. március 5-6. (kutyás keresés során szándékos mérgezésre utaló nyomot nem találtak, rendőrség, természetvédelmi hatóság értesítve, eljárás nem indult)
- illegális madár befogás: 25 példány tengelic (*Carduelis carduelis*), 2 példány zöldike (*Chloris chloris*), 2 példány süvöltő (*Pyrrhula pyrrhula*), 10 példány csíz (*Spinus spinus*) befogása Debrecen belterület, 2018. március 26.
- 141 pár gyurgyalag (*Merops apiaster*) és 182 pár partifecske (*Riparia riparia*) semmisült meg a fészektelep részleges tönkretétele során, Bihar, kemecsei rakodó, 2018. június 13.
- fészkek leverések: fészkek leverésével 20 db védett molnárfecske (*Delichon urbica*) tojás és 4 db védett mezei veréb (*Passer montanus*) tojás semmisült meg, Cégénydányád belterület 2018. július 4.

- 2 db parlagi sas (*Aquila heliaca*) tojás megsemmisítése, parlagi sas fészek alól fakivágás Jászfelsőszentgyörgy külterület 2018. április 13-18 között

5.5. Idegenhonos inváziós fajokkal kapcsolatos gyakorlati tevékenységek

Ez a gyakorlat minden tájegységünkben megvalósul, de a beavatkozások mikéntje és az „ellenfélként” értelmezhető fajok változnak. 2018-ban az alábbi táblázatban összefoglalt tevékenységek valósultak meg:

Természetvédelmi tájegység	Terület	Terület kiterjedése	Beavatkozás ideje	Tevékenység leírása	Tevékenység hatékonyságának értékelése
Közép-Tisza – Jászság	Tiszajenő, Nagyrét	2 ha	Vegetációs időszakban, július- szeptember között.	Célfaj: Selyemkóró (Asclepias syriaca) A tiszajenői Nagyrét háta, magasabb fekvésű részein az elmúlt években fokozódó mértékben jelent meg a selyemkóró, elsősorban a kiskunsági területek irányából. Kizárólag mechanikai irtás történt, magérés előtt, nem kielégítő hatékonyssággal. Vegyszerhasználat a területen nem történt.	A selyemkóró ellen a mechanikai védekezés nem kellő hatékonyságú, bár az évi több alkalommal történő szárzúzás a magérést megakadályozza, cserébe a földhaszonbérlet folyamatosan magas költségű kiadásokra kényszeríti.
Közép-Tisza – Jászság	Pély, Magyar-rét, Pélyi Madárrezervátum	15 ha	Vegetációs időszak vége felé, augusztus és október között.	Célfaj: Gyalogkakác (Amorpha fruticosa) A Pélyi Madárrezervátum területén mechanikai úton, Seppi 550 szárzúzó segítségével történt gyalogkakác eltávolítás. A rendszeres árvizek miatti vízborítás a legelőterület különböző részeit hosszabb- rövidebb ideig elzárja a megfelelő hasznosítástól, ami kedvez az inváziós növényfajok térnyerésének. Emiatt a szárzúzás elengedhetetlen, majd ezt a	A szárzúzás és a legeltetés megfelelő hatékonyságú nem csak a gyalogkakác, hanem az amerikai kőris (Fraxinus pennsylvanica) és a zöld juhar (Acer negundo) ellen is. A rendszeres tél végi, tavaszi árvizek azonban nehezítik a teljes visszaszorítást és egyes helyeken az újbbóli térnyerést.

				földhaszonbérleti szerződésben foglaltak szerinti legeltetés követ. Vegyszerhasználat a területen nem történt.	További probléma, hogy a Tisza hullámtérében található nemes nyár állományokban található nagy arányú gyalogakác, zöld juhar és amerikai kőris jelenlét miatt az árvizekkel folyamatosan érkezik nagy mennyiségű csíráképes mag a legelőterületre.
Közép-Tisza – Jászság	Tiszabura, Káposztaföld	10 ha	Vegetációs időszakban, augusztus hónap során.	Célfaj: Gyalogakác (Amorpha fruticosa) Mechanikai úton, Seppi 550 szárzúzó segítségével történt gyalogakác eltávolítás. Vegyszerhasználat a területen nem történt.	A területre hosszú évek óta nem jelentkezik megfelelő földhasználó a tiszaburai lakosság nem kívánatos tevékenységei miatt, így a hosszú távú kezelés nem megoldott, évente egy szárzúzás pedig nem elégséges.
Nagykunság	Nagyiván: Nagyivánpuszta, 5 foltban	0,2 ha	Vegetációs időszakban	Célfajok: mirigyes bálványfa (Ailanthus altissima), keskenylevelű ezüstfa (Elaeagnus angustifolia). Fúrásos-injektációs	A bálványfa esetében a beavatkozás 80 %-os hatékonyságúnak tekinthető, míg az ezüstfa esetében 90-95 %-os.

				módszerrel, Fozát 480 szer tömény oldatával.	
Nagykunság	Karcag: Kecseri puszta, 8 foltban	50 m2	Vegetációs időszakban	Célfaj: selyem kóró (<i>Asclepias syriaca</i>). Pontszerű permetezés 10% os glifozát-hatóanyaggal (Fozát 480), Sylvet tapadásfokozó használatával.	Hatékonyság 90 %- osnak tekinthető.
Nagykunság	Nádudvar: Német- sziget, Sándorok, Álomzug, Sulymos, Őzes. 14 foltban	500 m2	Vegetációs időszakban	Célfaj: selyem kóró (<i>Asclepias syriaca</i>). Pontszerű permetezés 10% os glifozát-hatóanyaggal (Fozát 480), Sylvet tapadásfokozó használatával.	Hatékonyság 90 %- osnak tekinthető.
Nagykunság	Nádudvar: Álomzug, Német-sziget. 2 foltban	18 ha.	Vegetációs időszakban	Célfaj: gyalogkakác (<i>Amorpha fruticosa</i>). Mechanikus szárzúzással, majd a sarj hajtások legeltetése szarvasmarhával.	Hatékonyság az adott évben 80-90 %-os, de ezt minden évben folytatni kell.
Nagykunság	Nádudvar: Borzas-erdő	0,5 ha.	Vegetációs időszakban	Célfaj: amerikai kőrís (<i>Fraxinus pennsylvanica</i>). Erdészeti mélységi szárzúzással, az előző évben letermelt állomány sarj hajtásainak visszaszorítására.	Hatékonyság 80 %- os.

Hortobágy	Tiszacsege, Egyek: Ohati-erdő, 9 foltban	5 ha	A vegetációs időszakban folyamatosan, május és október között.	A célfajok: mirigyes bálványfa (<i>Ailanthus altissima</i>), amerikai kőris (<i>Fraxinus pennsylvanica</i>). A szárvastagság függvényében három eljárást alkalmaztunk: magoncok esetén kör szórásképzű permetezést, suhángok, 5 cm átmérő alatti egyedek esetében kéregkenéses eljárást, míg az ettől vastagabb törzsű egyedek esetében fűrások-injektálásos módszert. A permetezés 10% os glifozát-hatóanyaggal (Fozát 480) történik, Sylvet tapadásfokozó használata mellett, az injektálás pedig ugyanezen hatóanyag tömény oldatával. A kéregkenésre BFA+ vegyszert használunk.	A beavatkozás hatékonysága az adott időszak időjárási körülményeitől is függött. Elsősorban a szárazság befolyásolta az eredményt, mert a kánikulai időszakban a növények anyagszállítása lelassul, így a mérég hatásfoka is alacsonyabb szinten marad. Összességében - lévén a problémátikus helyszíneken ismétlődő kezelést is végeztünk - a tevékenységet 90%-os eredményességi mutató felett sikerült elvégezni.
-----------	---	------	--	--	--

Hortobágy	Ároktő: Nagy-Kácsa	27 ha + 50 ha	Július és november között folytatatosan.	Az előző évben elkezdett erdészeti és mélyiségi szárzúzási tevékenységet a megadott kiterjedésben (27 ha) befejeztük, ahol célkitűzés a rét művelési ágú területek valós állapotának a művelési ághoz történő adaptálása. Ehhez számos helyen először fásításból történő fakitermelést kellett végezni elsősorban zöld juhar (Acer negundo) és amerikai kőris (Fraxinus pennsylvanica) terhére, majd ezeken a területeken erdészeti szárzúzás történt és a folyamat végét jelenti sorrendben a mélyiségi szárzúzás, mely a talajfelszínen maradó tuskók visszamarásával készíti elő a terepet a későbbiekben végzendő gépi munka folyamatoknak. Természetesen ez csak az adott évben jelentheti a munka végét, mert ezt követően még évekig mezőgazdasági szárzúzást végzünk a területen legeltetéssel kombinálva,	2018-ban a tervezett feladatokat 100%-ban sikerült megvalósítani az adott területen. A kaszálás időszakában számos esetben esett heves eső, így a takarmány beltartalmi értéke sajnos elmaradt a várakozásoktól, de erre nem volt ráhatásunk.
-----------	--------------------	---------------	--	--	--

				majd reményeink szerint pár év múlva terület egyes részei alkalmasak lesznek a kaszálásra is. 2018-ban a korábban már kezelt területeken (50 ha) széna kaszálást végeztünk, majd a bálák lehordását követően magyar szürkemarhával (130 db) legeltettük a területet novemberig. Ez elsősorban a gyalogakác (<i>Amorpha fruticosa</i>) újraterjedésének megakadályozására és a rét fenntartására vonatkozó beavatkozási megoldás.	A nyári, kánikulai időszak - amikor lassul a növények nedvkeringése - kivételével jó hatásfokú volt a kezelés (70-90%), de persze területenként is eltérő a hatékonyság.
Hortobágy	Balmazújváros: Nagyszik, Magdolna, Kőudvar, Darassa, Hort; Tiszacsege: Cserepes, Kecskés; Újszentmargita: Bődönhát, Tilos-erdő környéke, Polgár, Hortobágy: Macskatelek	Összesen, mintegy 10-12 ha területen.	Teljes vegetációs periódusban.	A fentebb részletezett vegyszeres eljárással (permetezés, kenés, injektálás), felsorolt vegyszerekkel történt. Célfajok: amerikai kőris (<i>Fraxinus pennsylvanica</i>), zöld juhar (<i>Acer negundo</i>), mirigyes bálványfa (<i>Ailanthus altissima</i>), nyugati ostorfa (<i>Celtis occidentalis</i>), kései meggy (<i>Prunus serotina</i>).	

Bihar	Derecske: Teleki legelő, illetve Sáránd és Földes	1,5 ha + 0,5 ha	Szeptember és november között.	Gépi szárzúzás történt gyalogakác (<i>Amorpha fruticosa</i>) és keskenylevelű ezüstfa (<i>Elaeagnus angustifolia</i>) terhére. Előbbi helyen egy összefüggő terület megisztfítására került sor, míg a két utóbi településhatárban pontszerűen zajlott a munkavégzés különböző területeken.	A kitűzött cél maradékaltalanul megvalósult, de számos területen kellene még beavatkozni.
Hajdúság–Dél- Nyírség	Debrecen: Paci-tölgyes	0,2 ha	A vegetációs időszakban július és augusztus között.	Kései megye (<i>Padus serotina</i>) sarlak tőnél történő levágása és glifozát hatóanyag tartalmú vegyszerrel (Fozát 480) történő lekenése ecsettel.	Az eljárás hatékony, de évről évre ismételni kell, az újonnan megjelenő sarlak miatt.
Hajdúság–Dél- Nyírség	Újléta: egyhajúvirágos	5 ha	A vegetációs időszakban július és augusztus között.	Akác (<i>Robinia pseudoacacia</i>) sarlak motoros fűkaszával történő levágása.	Az elárást évről évre ismételni szükséges, az újból megjelenő sarlak miatt.
Hajdúság–Dél- Nyírség	Újléta: Kepecs-tag	0,2 ha	Augusztusban.	Akác (<i>Robinia pseudoacacia</i>) sarlak motoros fűkaszával történő levágása.	Az elárást évről évre ismételni szükséges, az újból megjelenő sarlak miatt.
Hajdúság–Dél- Nyírség	Bagamér: Kék-Kálló- völgy	0,45 ha	A vegetációs időszakban május és november között.	Aranyvessző (<i>Solidago</i> sp.) motoros fűkaszával és Agria önjáró kaszával történő levágása.	Az elárást évről évre ismételni szükséges.
Hajdúság–Dél- Nyírség	Monostorpályi	1,5 ha	A vegetációs időszakban május és július között.	Selyemkóró (<i>Asclepias syriaca</i>) motoros fűkaszával történő levágása.	A kaszálást még a temés beérése előtt elvégeztük, illetve júliusban a még

Hajdúság–Dél-Nyírség	Újléta	0,2 ha	A vegetációs időszakban május és július között.	Selyemkóró (<i>Asclepias syriaca</i>) motoros fűkaszával történő levágása.	A kaszálást még a temés beérése előtt elvégeztük, illetve júliusban a még újonnan feljövő hajtások levágására kerültek.
Hajdúság–Dél-Nyírség	Bagamér	0,6 ha	A vegetációs időszakban május és július között.	Selyemkóró (<i>Asclepias syriaca</i>) motoros fűkaszával történő levágása.	A kaszálást még a temés beérése előtt elvégeztük, illetve júliusban a még újonnan feljövő hajtások levágására kerültek.
Hajdúság–Dél-Nyírség	Bagamér: Földikutya rezervátum	3 ha	A vegetációs időszakban május és november között.	Akác (<i>Robinia pseudoacacia</i>) sarjak motoros fűkaszával történő levágása.	Az elárást évről évre ismételni szükséges, az újból megjelenő sarjak miatt.
Hajdúság–Dél-Nyírség	Hajdúsámsón: Martinkai legelő	0,5 ha	A vegetációs időszakban július és október között.	Idegenhonos fás szárúak injektálása glifozát hatóanyag tartalmú vegyszerrel (Fozát 480) .	Az eljárás hatékonynak mondható. Az injektált fák 90%-a elpusztult.
Hajdúság–Dél-Nyírség	Hajdúbagos: Földikutya rezervátum	2 ha	A vegetációs időszakban július és október között.	Idegenhonos fás szárúak injektálása glifozát hatóanyag tartalmú vegyszerrel (Fozát 480) .	Az eljárás hatékonynak mondható. Az injektált fák 90%-a elpusztult.

Hajdúság-Dél-Nyírség	Debrecen: Bánki-láprét	100 ha	A vegetációs időszakban május és szeptember között.	Selyemkóró (Asclepias syriaca) pontpermetezése Medallon Premium gyomirtószerrel.	A permetezés sikeressége területenként eltérő: 80-90%-os. A permetezést több évben keresztül ismételni szükséges.
Hajdúság-Dél-Nyírség	Hajdúsámson: Martinkai legelő				
Hajdúság-Dél-Nyírség	Hajdúbagos: Földikutya rezervátum				
Hajdúság-Dél-Nyírség	Hajdúhadház: Liget-legelő				
Hajdúság-Dél-Nyírség	Monostorpályi-legelő				
Hajdúság-Dél-Nyírség	Bagamér: Kék-Kálló-völgy				
Hajdúság-Dél-Nyírség	Nyíracsad: Jónásrész				
Hajdúság-Dél-Nyírség	Nyírábrány: Káposztás-lapos	2 ha	A vegetációs időszakban június és augusztus között.	Gyalogakác (Amorpha fruticosa) foltok pontszerű permetezése Medallon Premium gyomirtószerrel.	A permetezés sikeressége 80%-os. A következő években is folytatni kell a permetezést.

Nyírség-Szatmár-Bereg	Bátorligeti-legelő TT	0,5 ha	Az új hajtások fejlődési időszakában április végétől június végéig.	A célfaj: közönséges selyemkóró (Asclepias syriaca). Az új hajtások fejlődési időszakában a virágok megjelenése előtt mechanikai módszer alkalmazásával (kézi kasza, sarló) szorítottuk vissza az újulatot. A nagy kiterjedésű legelőn folyamatos ellenőrzés eredményeként minden évben megújítjuk és GPS koordinátákkal látjuk el az inváziós fajokról vezetett adatbázisunkat. A beavatkozás során, több alkalommal végigjártuk a fertőzött helyszíneket, a levágott növényi részeket eltávolítottuk a területről. A másik alkalmazott módszer a vegyszeres beavatkozás, ebben az esetben háti permetező felhasználásával pontszerű permetezést hajtottunk végre. 5%-os glifozát oldatot használtunk, melyhez tapadás fokozóként Nonitot adagoltunk. Nonit mellett kipróbáltuk a felületi feszültség csökkentése céljából, hogy a vegyszerhez	A beavatkozás hatékonynak bizonyul, ugyanis jelentősen csökkentettük az elmúlt évek során a közönséges selyemkóró állományát. Minden évben csökken a virágzásik eljutó tövek száma. A mechanikai és vegyszeres kezelés kombinált alkalmazásának eredményeként az inváziós növény állománya kis területre szorult vissza. Sajnos a fertőzött szomszédos (idegen tulajdonban lévő) ingatlanok felől folyamatos nyomás nehezedik a védett területre, amelyet az ismételt beavatkozásokkal tudunk kezelni.
-----------------------	-----------------------	--------	---	--	---

				Ultra Derm kézmosó szert adagoltunk ill. a hatást fokozandó ammónium nitrátot adagoltunk, megkönnyítendő a hatóanyag behatolását a növénybe.	
Nyírség-Szatmár-Bereg	Bátorligeti-Jegelő TT	8 ha	A vegetációs időszakban folyamatosan, május és október között.	A céljai: fehér akác (Robinia pseudoacacia). A korábbi években elpusztított akácok tuskómaradványait mélyszépi szárazzó alkalmazásával távolítottuk el az esetleges tuskósarjkepződést megakadályozása érdekében, továbbá a későbbi, szárazzós utókezelés lehetőségét megteremtve.	A beavatkozás eredményeként az akác tuskó nem jelent mechanikai akadályt a szárazzóval végzett gépi beavatkozás során, ezért a terület teljes gyepesedéséig a fenntartási munkát hatékonyan és gyorsan el tudjuk végezni.

5.6. Génmegőrzés

5.6.1. Génmegőrzési tevékenység állatok esetében

A Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság állatállományának egyedszáma elérte a tervezett mennyiséget. A magyar szürke szarvasmarha, a magyar házi bivaly, a hortobágyi racka juhok, illetve a hortobágyi tulok védett természeti élőhelyek fenntartási munkáit végzik. A HNPI-nél a génmegőrzésben a hazai kutyafajták közül a komondor vesz részt.

Mezőgazdasági feladatok

Állattenyésztés

Az Igazgatóságon végzett állattartási és – tenyésztési tevékenység természetvédelmi kezelési, génmegőrzési, természetvédelmi kutatási, élőhelyvédelmi (Pentezug projekt) és bemutatási célokat szolgál.

Gazdálkodásunkban jól elkülöníthető helyszínen tartunk magyar házi bivalyt, magyar szürke szarvasmarhát, hortobágyi fehér és fekete racka juhot. A hortobágyi tulok állományunk a Przewalski lovakkal együtt a pentezugi (vadló)rezervátumban végez természetvédelmi kezelési feladatot. Nagy hangsúlyt helyezünk a védett területek fenntartására és gondozására, valamint az őshonos állatok tartására, mely egyaránt szolgálja a génmegőrzési és terület-fenntartási / kezelési célokat.

Hortobágyi tulok (Őstulok)

Igazgatóságunk a Hortobágyi gazdálkodási egység bio növénytermesztésével összhangban, ugyanebben az ellenőrzési rendszerben folytatja a hortobágyi tulok tenyésztést is. Az „őstulok” (Hortobágyi tulok) állomány létszáma a 2018. évi záró adatok szerint 538 db. A több, mint 20 éves Pentezug projekt keretében a törzsgulya a Pentezug - és Zám pusztá 3000 hektáros bekerített részén „szuper extenzív” tartási módban, a Przewalski vadló állománnyal együtt végzi a területkezelési tevékenységet. A tenyésztésre nem szánt hímivarú állatok jelentős része ivartalanításra kerül, két éves korban 400-450 kg körüli élőtömeggel kerülnek vágóállatként értékesítésre. 2018-ban mintegy 150 db állat került értékesítésre. Így a 2017-es záró létszámhoz képest az állomány nagysága csökkent, de minőségileg jobb és homogénebb lett. A fajta elismertetésének bonyolult eljárása jelenleg is folyamatban van, az ehhez szükséges tenyésztési adatok gyűjtése folyamatos.

Állomány adatok a 2018. évben:

Hortobágyi tulok	2018. záró létszám (db)
Tehén	159
Üsző	171
Bika	29
Tinó	132
Borjú	47
Összesen	538

Hortobágyi racka juh

Az Igazgatóság hortobágyi racka állománya Kungyörgy-pusztai területen kezelési, bemutatási célokat szolgál. Az állomány nagysága 2018. év végén 601 egyedből állt.

A tenyésztői munka helyes irányát mutatják az őshonos tenyészállat kiállításokon elért eredmények: Hortobágyi fekete és fehér racka juhaink a XXV. Alföldi Állattenyésztés és Mezőgazda Napok kiállításán - Jerke korcsoport Juhtenyésztés 3. díját hozták el.

A törzsállományunk anyalétszáma elérte a tervezett egyedszámot. A tenyésztői munka következő lépéseként megkezdődött az állomány szelekciója (idős, nőivarú tenyészállatok értékesítése), minőségi cseréje saját szaporulatból származó, a tenyészcéloknak megfelelő fiatal állatok tenyésztésbe vételével. A 2018. évi elletési időszak során a korábbi évekhez hasonlóan 120 % feletti volt a szaporasági mutató.

Vágóállat értékesítés mellett a növendék jerkék egy részét tenyészállat növendékként értékesítettük, magasabb értékesítési áron. Ebben az évben nem csak a Magyar Juh és Kecsketenyésztő Szövetség törzs kos nevelő telepére szállítottunk be erre alkalmas kosbárányokat, hanem üzemi kos nevelést is folytattunk.

Állomány adatok a 2018. évben:

Hortobágyi racka juh	2018. záró létszám (db)
Tenyészkos	17
Anya	434
Növendék jerke	139
Növendék kos	10
Ürü	1
Összesen	601

Magyar házi bivaly

Bivalyaink tartási helye Berettyóújfaluban van, a ~130 hektáros andaházi vizes élőhelyen. A számukra szükséges téli takarmány mennyiséget a környező berettyóújfalui szántó és gyepterületeken termeljük meg. A 2018-as évben 45 db növendék állatot értékesítettünk. Ebben az évben a legelőt körbevevő villanypásztor-rendszer újabb szakaszát újítottuk fel tervszerű karbantartás keretében, valamint kialakítottunk egy néhány hektáros üszőlegelőt is.

Az Igazgatóság működési területéhez tartozó Bihari-Sík TK-ban tartott bivaly állomány év végi záró létszáma 215 db.

A bivaly tartás legfontosabb területkezelési célja az Anadaházi gyeptér vizes élőhely komplex egész évi legeltetése. A 16 éve tartó területkezelési projekt eredményei természetvédelmi szempontból rendkívül kedvezőek, a terület diverzitására, a természetes élőhelyek állapotára igen pozitív hatással van. Az állattartó telep férőhely kapacitásának és a Bihari-sík Tájvédelmi Körzetben rendelkezésre álló Andaházi legelőterület állattartó képességének megfelelő az állományunk létszáma (megközelítőleg 173 db nőivarú egyed).

Állomány adatok a 2018. évben:

Magyar házi bivaly	2018. záró létszám (db)
Tehén	111
Üsző	62
Bika	1
Növendék bika	41
Összesen	215

Magyar szürke marha

Magyar szürke marha állományunk téli szállása Konyáron található. Legeltetési szezonban az állatok a Fehértói vizes élőhelyen vannak, mely legelő terület 75 hektár nagyságú. Szürke marha állományunknak a szükséges téli takarmány mennyiséget a környező szántó és legelő területen elő tudjuk állítani.

A Hajdúsági Tájegységben (Hosszúpályi Fehér-tó) tartott magyar szürke marha állomány év végi záró létszáma 103 db, mely a teljes legeltetési időszakban Hosszúpályi Fehér tó védett terület természetvédelmi kezelését látja el. A novendék tenyészállatok (űszők) nevelését is a hortobágyi űszőnevelő tartási helyen végezzük, ahonnan három éves korban kerülnek vissza a tenyésztésre alkalmas nőivarú állatok.

Célunk, hogy az állomány létszámát a természetvédelmi-területkezelési igényeknek megfelelő mértékben állítsuk be. Ehhez a jövőben kisebb mértékű létszámcsökkentésre lesz szükség. 2018-ban évben jelentős mértékű értékesítés nem történt.

Állomány adatok a 2018. évben:

Magyar szürke marha	2018. záró létszám (db)
Tehén	29
Üsző	7
Bika	1
Tinó	46
Borjú	20
Összesen	103

Komondor

A nemzeti kutyaajtáink állami génbanki fenntartási programjának keretében Igazgatóságunk komondor fajtájú ebek beszerzésével vállalta a kitűzött célok elérését. A fajta kiválasztásának egyik fő oka az volt, hogy a meglévő védelmi rendszereken túl e fajtájú ebek tartásával is javítsuk állattartó telephelyeink és az ott tartott állatállományok őrzését. A korábbi években beszerzett két szuka komondorunk a 2018-as tavaszi tenyész-szemlén megkapta a tenyésztésre alkalmas minősítést. Sajnos az egyik eb (Deli) a nyár folyamán betegség miatt elpusztult.

Duna nevű szukánk - többszöri sikertelen kísérlet után - az év végén elfogadta a neki kiválasztott kant, melyből az alom születése 2019. februárjában 5 utódot eredményezett.

Növénytermesztés

A Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság 2018. évben a saját hasznosításban művelt területei közül 5057 hektár nagyságú területen igényelt területalapú támogatást. A támogatási rendszerekben szerepeltetett 675 hektár szántó művelési ágú terület, illetve 4382 hektár egyéb terület.

A terület alapú támogatáson kívül termeléshez kötött szálas fehérjenövény támogatást, anyatehén-, hízott bika-, anyajuh-, tenyészkos és tenyészbak tenyésztésbe állításának támogatását igényeltük 2018. év folyamán.

A szántók jelentős területén élőhely-védelmi célú (daru-, vadlúd táplálkozó területek, tűzokvédelmi területek) gazdálkodás valósul meg, másrészt takarmánytermő területek, melyek az Igazgatóság természetvédelmi kezelést szolgáló állatállományának téli takarmány bázisát adják.

Szántókon termesztett főbb kultúrák 2018. évben a füves lucerna, lucerna, kukorica, őszi búza, repce, zabos bükköny, köles, méhlegelő és egyéb takarmánykeverékek voltak.

A saját hasznosításban lévő gyepterületek jelentős része a Hortobágyi Nemzeti Parkban, a Hajdúsági és a Bihari-sík Tájvédelmi Körzetben található. Itt az Igazgatóság állatállományának legeltetésével (szürke marha, őstulok, bivaly, Przewalski ló, hortobágyi racka,) valósult meg a természetvédelmi kezelés.

A szántóterületek egy részének művelését saját erő- és munkagépekkel végezte az Igazgatóság. A saját erővel elvégzett mezőgazdasági munkák mellett a területek egy részénél szerződött vállalkozók igénybevétele is szükséges volt az év folyamán.

Jelenlegi szántó és gyepterületek a természetvédelmi, élőhely védelmi feladatok ellátásához és az állatállományunk biztonságos takarmány ellátásához szükségesek. A téli időszakra szükséges takarmány készletet teljes mértékben saját gazdálkodásból tudtuk biztosítani, e mellett 276 tonna szemes terményt is értékesítettünk.

A saját használatban lévő területeken megtermelt takarmány mennyisége 2018. évben az alábbiak szerint alakult:

Előállított bála: 8 940 db

Előállított szemes termény: 594 t

Igazgatóságunk az ökológiai gazdálkodás ellenőrzési rendszer keretében folytatja növénytermesztési tevékenységét a Hortobágyi gazdálkodási egységünk (3873,4855) területein.

5.6.2 Egyéb állatállomány, kezelésük - Przewalski vadló

A több mint 20 éves Pentezug projekt keretében a Pentezug puszta 3000 hektáros bekerített részén „szuper extenzív” tartási módban a Przewalski vadló állomány az őstulok állománnyal együtt szolgálja a kutatási, területkezelési tevékenységet.

A pentezugi vadlórezervátum, melyben Przewalski lovak és rekonstruált őstulok (Hortobágyi tulok) élnek félvad körülmények között, a nemzeti park magterületén helyezkedik el. A park úgynevezett A-zónájához tartozik, ami azt jelenti, hogy a legszigorúbb védelmet élvezi. Látogatóktól elzárt terület, melyben az érzékeny faunát és flórát veszélyeztető bármilyen mezőgazdasági tevékenység végzése is tilos.

A rezervátum elektromos kerítéssel van körülvéve, mely a vadlovakat és az őstulokat visszatartja, de a vadon élő állatok, mint pl. a vaddisznó, nyúl, róka és őz szabadon tudnak rajta keresztül közlekedni. Pentezug területét 1997-ben nyilvánították rezervátummá az alábbi célokkal:

- megőrizni az érzékeny faunát és flórát a lovak és a marhák egész éves állandó legelése segítségével
- támogatni a veszélyeztetett Przewalski-ló védelmi programját a populáció növelésével
- aktívan tenyészteni a rekonstruált őstulokot és javítani a fajta fenotípusán és a félvad körülmények közötti túlélésre való fizikai alkalmasságán
- a vadlovakhoz és őstulokhoz kapcsolódó kutatásokat végezni, mint pl. a rezervátum biodiverzitásának vizsgálata és a folyamatos legelés hatása a többi fajra.

A rezervátum a Hortobágyi Nemzeti Park és a Kölni Állatkert együttműködésének köszönhetően jött létre.

A Przewalski-ló pentezugi populációja a világ legnagyobb vadló-populációja. A világon élő összesen 1900 vadlóból jelenleg 263 egyed él a pentezugi területen, illetve a Hortobágyi Vadasparkban található kisebb bemutató állományban további 21 példány található.

Az első lovak 1997-ben érkeztek ide. A tenyészet alapítóit a fajta tenyésztési koordinátora, a Kölni Állatkertben dolgozó Dr. Waltraut Zimmermann választotta ki. A lovak Európa minden tájáról érkeztek különböző állatkertekből és vadasparkokból. A legfontosabb szempont az volt, hogy a bekerülő állatok ne legyenek közeli rokonságban egymással, hogy az új pentezugi populációban a beltenyésztés minél nagyobb mértékben elkerülhető legyen.

A lovak tenyésztése olyan sikeres volt, hogy mára egy kicsit le is kellett lassítanunk a populáció növekedését. A tenyésztési munkánkat nagyban segítette a 2018. évben személyesen is ellátogató Kölni Állatkert igazgatója az új EEP koordinátor és a Prágai törzskönyvvezető. A látogatás eredményeként megújítottuk a Kölni Állatkerttel az együttműködési megállapodásunkat.

A pentezugi populációból már a korábbi években számos lovat más helyekre szállítottunk, mint pl. a Budapest melletti Budakeszi Vadasparkba, egy ausztriai vadló rezervátumba, illetve Orenburgba.

A hortobágyi állomány növekedésének szabályozása érdekében néhány kancát fogamzást gátló vakcinával oltunk be, melyet amerikai kollégák fejlesztettek ki az Assateague pónik populációjának kontrollálására. A vakcina neve PZP, és nem befolyásolja a kancák hormonszintjét, azaz az oltás nem változtatja meg a viselkedésüket. Az oltott kancák 2-4 évig nem termékenyülnek, azt követően azonban újra tenyésztésbe állíthatók.

Przewalski lovak állománya 2018. év végén 284 egyed.

5.6.3. Génmegőrzési tevékenység ismertetése növények esetében (igazgatóság által fenntartott tájfajta gyümölcsös kertek, egyéb génmegőrző bemutató kertek, génmegőrzéshez kapcsolódó beruházások stb.)

Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság Tiszakürti Arborétuma

Az országos védettséggel rendelkező 60 hektáros park fenntartása és bemutatása mellett folyamatosan zajlik a növénygyűjtemény bővítése, új növények nevelése, a többlet növényegyedek elhelyezése, és értékesítése (faiskola). 2018-ban végzett génmegőrzést szolgáló tevékenységek az alábbiak:

- Faiskola működtetése (HNPI saját belső igények, kereskedelmi nevelés)
- Erdészeti szaporítóanyag előállítás (HNPI saját belső igények)
- Őshonos gyümölcsfajták szaporítása (az alföldi tájra jellemző alma, körte fajták) Ex-situ szaporítás (tekert csüdfű, kunsági bükköny, volgai hérics stb.)
- Kertészeti módszerek alkalmazása a természetvédelemben (vegetatív, generatív)

Az arborétumban található taxonok száma: 1800.

Az arborétum dolgozói több évtizedes szakmai fejlesztési és fenntartási tapasztalatukra alapozva a HNPI kezelésében lévő cégénydányádi Kende-kastély parkjának és a tiszafüredi Kemény kastély parkjának színvonalas kidolgozásában is részt vesznek.

Cégénydányádi Kende-kastély parkja: A park közel hét évtizedig szakmai irányítás nélkül működött. A korábbi években a kastély épületének felújítása pályázati úton megvalósult, de annak szerves részét képező, szakmai berkekben híres parkjának helyreállítására akkor nem került sor. A hét évtized alatt nagyon sok negatív hatás érte a híres gyűjteményt, a legnagyobb hatást a szakszerűtlen gondozás váltotta ki.

Mivel pályázati keretek között nem volt elérhető a park felújítása, saját erősen megoldást kellett keresni. Az állapotfelmérés után 2016-ban elkezdődött a park eredeti elképzelés szerinti visszaállítása, a gyomcserjékkel fertőzött területek felszámolása. 2017-18 években folytatódtak ezek a tevékenységek, de már új növények ültetésére is sor került. Mindenképpen a kert egyedi jellegét kellett erősítenünk, amiben nagy segítségünkre volt a környék híres Magnólia faiskolája. A vásárolt növények mellett saját tiszakürti faiskolánkból is kerülnek kiültetésre növények. A park felújítási munkái saját forrásból csak többéves munka révén valósíthatóak meg.

A park területe 14,2 hektár

Taxon szám: cca. 300 (felmérés alatt)

Tiszafüredi Kemény kastély parkja: Állapota hasonlóan alakult a cégénydányádi parkéhoz, csak kisebb felületen. A rekonstrukciót már 2014-ben el tudtuk indítani. Az állapotfelmérés során ki kellett válogatni az akkorra kialakult kertből a valamikori tervezett alapkoncepciót. A gyomfákat és cserjéket el kellett távolítani, az eredeti struktúrát kiemelni, kiegészíteni. A felújítási munkálatok alatt a kert eredeti szerkezete kibontásra került, és emellett, a feltárt eredeti kert koncepcióba illő új növények ültetése is folyamatos.(saját nevelésű és vásárolt)

Terület: 4 ha

Taxon szám: cca. 100

Óshonos gyümölcsfajták szaporítása: Az igény nemcsak a HNPI tájegységeinél fogalmazódott meg, hanem megjelent már korábban a Tiszakürti Arborétum korábbi tevékenységei között is. A Kárpát-medencében honos gyümölcsfajták jelentős részét teszik ki az alma és a körte tájfajták. Jelentőségük abban áll, hogy felhasználási célra is válogatták őket és ellenálló képességük jellemző volt arra a kistájra ahol évszázadok alatt gondos és értő kezek gondozták őket.

Jelenleg 38 alma és 8 körtefajta érhető el nálunk. Ezeknek génanyagát egy gyűjtőtől kaptuk. A szaporított, és konténerben nevelt almafák az év bármelyik szakában ültethetők. Belőlük kiültetésre kerültek Cégénydányádon, a Kaszonyi-hegyen, a tájegységközpontokban. A jövőben a fajták bővítését tervezzük.

5.7. Erdőterületek, erdőgazdálkodás

5.7.1. Nem saját vagyonkezelésben lévő védett és Natura 2000 erdőterületek

Az Igazgatóság működési területén a nem saját vagyonkezelésben lévő erdőterületek kiterjedése országos jelentőségű védett természeti területen 18 124 hektár, az érintett erdőrészek száma ~8 100 db.

Az Igazgatóság működési területén a nem saját vagyonkezelésben lévő erdőterületek kiterjedése európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű (Natura 2000) területen 47 890 hektár, az érintett erdőrészek száma ~15 400 db.

A nem saját vagyonkezelésben lévő védett és Natura 2000 erdők kezelésére az Igazgatóságnak csak közvetett ráhatása van a körzeti erdőtervezésbe, illetve a hatósági eljárásokba történő bevonása esetén.

2018-ban öt – ebből három teljes egészében a HNPI működési területén található – körzeti erdőtervezése kapcsán végzett az Igazgatóság munkát.

- *Szolnok-Jászsági erdőtervezési körzet:* Terepi adatgyűjtés, feldolgozás, természetvédelmi adatszolgáltatás. Egyeztetések, javaslatok. Részletszintű tárgyalások, javaslatok. Záró tárgyalás, illetve ahhoz kapcsolódó egyeztetések, 10 éves körzeti erdőterv véglegesítése.
- *Kiskörei erdőtervezési körzet (részterülettel):* Terepi adatgyűjtés, feldolgozás, természetvédelmi adatszolgáltatás. Egyeztetések, javaslatok. Részletszintű tárgyalások, javaslatok. Záró tárgyalás, illetve ahhoz kapcsolódó egyeztetések, 10 éves körzeti erdőterv véglegesítése.
- *Bodrogközi erdőtervezési körzet (részterülettel):* Terepi adatgyűjtés, feldolgozás, természetvédelmi adatszolgáltatás. Egyeztetések, javaslatok. Részletszintű tárgyalások,

javaslatok. Záró tárgyalás, illetve ahhoz kapcsolódó egyeztetések, 10 éves körzeti erdőterv véglegesítése.

- *Nyíregyházi erdőtervezési körzet:* Terepi adatgyűjtés, feldolgozás, természetvédelmi adatszolgáltatás.
- *Baktalórántházi erdőtervezési körzet:* Terepi adatgyűjtés, feldolgozás, természetvédelmi adatszolgáltatás.

A körzeti erdőtervezésben való – igen aktívnak minősíthető – közreműködés jelentős erőforrásokat kötött le, részben a TMO, részben a TVÖ részéről.

5.7.2. Erdőrezervátum felmérésének főbb eredményei

2018-ban elkezdődött az újszentmargitai Tilos-erdő felvételezése és befejeződött a **Fényi-erdő** tervezett erdőrezervátum magterület (Bátorliget 12A, Égett kocka) egységes erdődinamikai alapfelmérése. Ez utóbbi főbb eredményei a teljes magterületre nézve:

Történeti térképek a magterületről (MT) azt mutatják, hogy a Fényi-erdőnek – korábban „Körmei-erdő” – az ároktól Nyugatra eső része volt leginkább vízállásos és folyamatos erdőborítású, míg ettől Keletre a Harmadik Katonai felmérés térképén, 1884-ben (134 éve) ligetes kaszálónak, ill. fáslegelőnek térképezték, amely csak később erdősült, záródott vissza. A 2017-ben felmért nyugati rész tehát a folyamatosan erdősült(ebb), ősből állomány, habár a 19-20. sz. fordulóján ez is le lett vágva. Mélyebb fekvése révén ma is kedvezőbb termőhelyi állapotú, bár sokkal szárazabb, mint akár évtizedekkel korábban volt (Máté Rudolf közlése). A jelenleg száraz vízlevezető árok a Harmadik Katonai Felmérés térképén tűnik fel először. Korábbi térképeken (1783, 1858) árok még nincsenek, viszont a vízállásos rétek, mocsarak és erdők változatos és ligetes mozaikja mutatja a táj korábbi, ökológiai szempontból sokkal kedvezőbb (vizesebb, nedvesebb és hűvösebb mikroklimájú) állapotát, ami miatt hegyvidéki erdei fajokban még ma is nagyon gazdag.

A Fényi-erdő fő faállomány-szerkezeti és összetétel mutatói:

- átlagos lombkorona záródás 81 %
- átlagos állomány-magasság 31,5 m
- élő fa becsült átlagos törzsszám (N) 790 törzs/ha
- élő fa becsült átlagos körlapösszeg (G) 30,5 m²/ha
- becsült átlagos fakészlet (V) 439 m³/ha
- dominancia-viszonyok (körlap-összeg részesedés alapján): kocsányos tölgy 54 %
magyar kőris 14 % mezei juhar 11 % nyárok (szürke, rezgő, fehér, fekete nyár) 7 %
hársak 4 % gyertyán 1 %

A legfontosabb fafajok halmozott átmérőeloszlása:

Tölgyek és kőrisek dominálnak. A vastagsági eloszlás összképe őserdőszerű, de tölgy az elmúlt 100 évben alig újult. A magyar kőris és nyárok méreteloszlása 5-6 felújulási generációra utal. Az igazán idős fák lassú pusztulására és további lékesezésre lehet számítani, de a tölgyek nagyobb része még csak 35-55 cm-es, vastagodásuk folytatódik. Mezei juhar, hársak és gyertyán (helyenként mogyoró) töltik be a régóta keletkező lékeket, összhangban a termőhely szárazodásával.

Holtfa viszonyok:

- törött törzscsonkok (4CS) becsült száma 27 csonk/ha
- álló holtfák (4H) becsült törzsszáma 53 holtfa/ha
- fekvő holtfa becsült átlagos mennyisége 110 m³/ha

A holtfa formák, méretek és korhadtsági fokozatok változatosak és rendkívül nagy mennyiségben fordulnak elő. A természetes lécek képződése folyamatos, az utóbbi évtizedekben feltehetően gyakoribbá vált. A vastag holtfák döntő többsége kocsányos tölgy, valamint kevés kőris és nyár. A korábban foltokban előforduló nyírfák már szinte teljesen elhaltak.

Újulati viszonyok az újulati (50-130 cm) és a magas (>130 cm) cserjeszintben:

- fa- és cserjefajok sűrűsége a két szintben 8610 hajtás/ha
- o csúcsajtás rágottsága a két szintben 57 %
- (ebből) a fafajok újulatának sűrűsége 3451 újulat/ha
- o csúcsajtás rágottsága 69 %
- leggyakoribb fafajok újulat-sűrűsége és hajtáscsúcs rágottsága magyar kőris 1259 újulat/ha – 75 %, kislevelű hárs 410 újulat/ha – 76 %, mezei szil 356 újulat/ha – 70 %, mezei juhar 311 újulat/ha – 74 %, szürke nyár 294 újulat/ha – 36 %, ezüst hárs 218 újulat/ha – 79 %, tatárjuhar 162 újulat/ha – 57 %, gyertyán 156 újulat/ha – 80 %, nyugati osterfa 108 újulat/ha – 50 %
- a kocsányos tölgy újulatának sűrűsége és rágottsága 0 újulat/ha

Az újulati és cserjeszint sűrűsége általában magas, amely erősen függ a faállomány zártságától, lékességétől. A szintben sokféle fafaj és cserjefaj fordul elő, de a tölgy ebben a méretcsoportban már hiányzik (miközben a gyepszintben még megtalálható). A csúcsajtások vadragottsága igen magas, de a szint nincsen feltűnően kirágva.

Aljnövényzeti jellemzők a teljes magterületre vonatkozóan:

átlagosan becsült **fajgazdagság** mintavételi pontonként 31 faj/MVP

- a *Fagitalia* fajok száma átlagosan 10 faj/MVP
- a **leggyakoribb** fajok és előfordulási valószínűségük:

FAJ	REL. GYAKORISÁG	ELŐFORD. VAL.
Acer campestre	0.530	99%
Geranium robertianum	0.371	90%
Fraxinus angustifolia subsp. pannonica	0.305	92%
Convallaria majalis	0.278	82%
Dentaria bulbifera	0.214	71%
Urtica dioica	0.210	75%
Acer tataricum	0.172	69%
Viola reichenbachiana	0.145	75%
Circaea lutetiana	0.144	87%

Brachypodium sylvaticum	0.120	75%
Tilia tomentosa	0.119	70%

Inváziós fajok fenyegetése a teljes magterületre vonatkozóan:

- az inváziós fajok száma összesen 5 (7) faj/ER MT
- az inváziós fajok száma átlagosan a gyepszintben 0,5 faj/MVP
- inváziós fajok gyakorisága és előfordulási valószínűsége a gyepszintben

IDEGENHONOS és INVÁZIÓS FAFAJOK	REL. GYAKORISÁG	ELŐFORD. VAL.
Acer negundo (FAÁLL-ban is előfordul)	0.00078	6%
Ailanthus altissima	0.00017	1%
Celtis occidentalis	0.00015	0%
Gleditsia triacanthos	0.00089	5%
Morus alba	0.00398	7%
Padus serotina (FAÁLL-ban is előfordul)	0.03956	42%
Robinia pseudo-acacia (FAÁLL-ban is előfordul)	0.00721	11%

Rövid értékelés

Uralkodó fajok a kocsányos tölgy (54%) és magyar kőris (14%), nagyfokú lékesedés tapasztalható, a termőhely az utóbbi évtizedekben is szárazabbá vált. A tölgyek nagy része vastag, középidős, de 75 cm-nél vastagabb fák is jelentős számban fordulnak elő (7 tő/ha átlagosan). A legvastagabb és legmagasabb (40 m-t meghaladó) fák elsősorban a nyárfák közül kerülnek ki.

Az élő fák vastagsági eloszlásának összképe nagyon hasonlít az őserdőket jellemző „fordított J” grafikon alakra, ahol sok vékony, fiatal fa és cserjefaj alkotja az újabb generációkat, a vastagabb fák tartománya pedig a növekedés és a természetes elhalás dinamikájának függvényében laposodik el. A vékonyak között sok a cserje (mogyoró, veresgyűrű som, fagyal és egybibés galagonya). Tölgy az elmúlt közel 100 évben érdemben nem újult, a magyar kőris és nyárok méreteloszlása viszont sokkal változatosabb, a vastagsági eloszlás csúcsok akár 5-6 faj sort (generációt) is sejtetnek. Az igazán idős, nagy fák további lassú pusztulására és további lékesedésre lehet számítani, de a tölgyek (és kőrisek) nagyobb része még csak 35-55 cm vastag – ezek növekedése várhatóan még elég hosszú ideig fenntartja dominanciájukat. A mezei juhar, ezüst hárs és gyertyán (helyenként szil) elegy-fajok viszont újabb felújulási hullámokat mutató populációk, amelyek sikeresen töltik be a régóta keletkező lékeket, összhangban a termőhely szárazodásával. Azonban ezek hosszabb távon nem helyettesítik az uralkodó tölgyeket, kőriseket.

A holtfa formák, méretek és korhadtsági fokozatok teljes spektruma megtalálható és rendkívül nagy mennyiségben fordul elő. A vastag holtfák döntő többsége kocsányos tölgy, valamint

kevés kőris és nyár. A nagy nyárok pusztulása mostanában kezdődhetett el, míg a foltokban előforduló nyírfák már szinte teljesen elhaltak.

Az uralkodó fafajok természetes felújulása szempontjából az összkép kedvezőtlen. A lombkoronaszintben sok ugyan a lék, de ezeket vagy elegyfajok vagy a gyakoribb cserjék foglalják el (a keleti, magasabb, szárazabb térszínen helyenként megjelent az inváziós kései meggy). Az újulati és cserjeszintben a vadrágás mértéke rendkívül magas, a vaddisznó populáció túrása mindkét felmérési évben intenzív volt.

A lágyszárú növények fajgazdagsága kiemelkedő. Magas a *Fagetalia* fajok, valamint a védett növények száma és koncentrálttsága a magterület Ny-ÉNy-i részében.

Az inváziós fafajok közül az akác, kései meggy, zöldjuhar és amerikai kőris a faállományban is jelen van, cserjeszintben leginkább a kései meggy előretörése látszik. A gyepszintben való előfordulások várható sorsa (megerősödése vagy eltűnése) kérdéses, de a belső magászorók, anyafák hatása nagyon veszélyes.

5.7.3. Saját vagyonkezelésben lévő erdőterületek kezelése

A HNPI a vagyonkezelésében lévő erdőterületek nagysága 2018. év végén 8010,10 hektár volt. Az előző évek gyakorlatának megfelelően tovább folytattuk a természetvédelmi célok és érdekek szerinti erdőgazdálkodási tevékenységünket. Ennek során a korábbi években kialakult erdősítési hátralékok megszüntetése érdekében jelentős anyagi ráfordításokat tett az Igazgatóság, melynek köszönhetően jelentősen sikerült a hátralékot csökkenteni. A vagyonkezelt erdőterületek nagy része áll valamilyen védettség alatt, de 1224,5 hektár „csak” Natura 2000 oltalom, 332,2 hektár pedig semmilyen védettség alatt nem áll.

A természetvédelmi kezelési célokat szolgáló erdészeti tevékenység keretén belül az alábbi kiemelt feladatokat végeztük:

- Az éves és rendkívüli, favágatási tervek, engedély-kérelmek, erdőművelési tervek elkészítése.
- A HNPI erdőgazdálkodói jogosultsága alá tartozó területeken a tervezési, irányítási, ellenőrzési munkák elvégzése.
- Közreműködés a területileg illetékes Kormányhivatal Erdészeti Osztályai által lefolytatott ellenőrzésekben, műszaki átadásokban.
- Határidős jelentések (Erdészeti Igazgatóság, AM) elkészítése.
- Fahasználatok, faértékesítések irányítása, szervezése, közreműködés a szerződések megkötésében.
- Folyamatban lévő erdősítés: 358,86 ha
- Fakitermések során a 2018. évben 8227,46 m³ faanyagot termeltünk ki.

A Tarpai erdőben tervezett fakitermeléseket természetvédelmi indokból a 2018. évben csak részben hajtottuk végre, hiszen az enyhe tél hatására a talaj jelentős károsítása nélkül a kitermelt faanyagot nem lehetett kiszállítani. A tervezett munkálatok csak a 2019. év elején fejeződtek be, így a 2018. évi bevétel kevesebb lett a tervezethez képest.

A fakitermelések során a nemes nyár véghasználatú állományok értékesítése lábon, az egyéb állományok fakitermeléséből származó faanyag értékesítése készletről történt.

Természetvédelmi erdőkezelés számszerűsített adatai:

- erdőfelújítás: 102,86 hektáron;
- csemetepótlás: 130 hektáron;
- folyamatban lévő erdősítések ápolása: 358,86 hektáron;
- vágásterületeken végzett munkák: 36,19 hektár;
- fahasználat összes mennyisége: 8227,46 m³;

A fahasználatok során kitermelt faanyag az alábbi fahasználati munkálatok során és területen került kitermelésre:

- véghasználat (tarvágás): 65,92 hektár
- tölgy felújító vágás (lékes felújító vágás): 0,65 hektár
- gyérítések: 62,26 hektár
- tisztítás: 4,92 hektár

A 2018. évi természetvédelmi célú erdőgazdálkodási tevékenység adatai				
Tevékenység megnevezése	hektár	m ³	Ft (nettó érték)	db
Erdősítési hátralékkal terhelt területek 2018. év végén	30,98			
Erdősítési kötelezettséggel terhelt területek 2018. év végén	358,8			
Erdőfelújítások	102,86			
Csemete pótlás	130			
Csemeteszükséglet				879 250
Tuskózással érintett terület	36,19			
Ápolással érintett terület	358,8			
Kitermelt famennyiség		8227,46		
Értékesített famennyiség		8227,46		
Raktáron kezelt famennyiség		866,8		
Bevétel összesen			134 187 000	
Kiadás összesen			200 311 190	

5.8. Vadászterületek, vadgazdálkodás

A Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság 2017. évben - a jelenlegi üzemtervi ciklus indulásakor - három vadászterület vadászatra jogosultjává vált, melyből két terület (a 09-901750-108 kódszámú, 54000 hektár és a 09-902250-108 kódszámú, 6400 hektár) Hajdú-Bihar megyében, egy terület pedig (a 16-755750-106 kódszámú, 13000 hektár) Jász-Nagykun-Szolnok megyében helyezkedik el. Vadászterületeink közül a 09-9017 és 16-7557 kódszámúak természetvédelmi különleges rendeltetésűek.

Vadászterületeinken az FM / AM jóváhagyásával három, területhez kötött bérvadászati megállapodás kötött.

A vonatkozó jogszabályban előírt hivatásos vadász létszám foglalkoztatása folyamatos, melyek között van főfoglalkozású hivatásos vadász, és erdész- illetve természetvédelmi őr kapcsolt munkakörű is.

Hivatásos vadászaink munkakörüket a munkáltató által biztosított lőfegyverekkel látják el, de akad példa a hivatásos vadász tulajdonát képező lőfegyverrel történő feladat ellátásra is.

Igazgatóságunk mindhárom vadászterületén teljesítette az éves vadgazdálkodási tervben előírt kötelezettségeit, melynek tényszámai az alábbiak:

Megnevezés	09-901750	09-902250	16-755750
Vaddisznó	104	72	28
Őz	81	74	31
Róka	180	78	40
Borz	40	20	10
Dolmányos varjú	80	65	40
Szarka	70	65	75

A vadgazdálkodási stratégiánk kialakítása a természetvédelem szempontjából negatív hatású vadászható vadfajok vadászati túlsúlyán alapszik, amely célkitűzés a 2018-2019-es vadászati évben is teljesült.

Az állomány szabályozási célok érdekében nagy hangsúlyt fektetünk az élve fogó csapdázások alkalmazására. Dolmányos varjú esetében Larsen féle csapdákat használtunk, melyekkel költési időben nagy biztonsággal elfoghatóak a költő madarak, így a költés elmaradásával hatékonysága hatványozott. A 2015-2016-os vadászati évben az élve fogó csapdázások körét kiterjesztettük az ún. létrás varjú csapda alkalmazására is.

A róka állománycsökkentése érdekében – a 2011-ben megkezdett kotorékcsapdázás mellett - további innovatív élve-fogó csapdázási módszereket vezettünk be 2013. évben, melyeket 2018-ban is hatékonyan alkalmaztunk. Az állatvédelmi szempontokat maradéktalanul teljesítő ún. visszatartó kábeles csapdákból 56 db áll az Igazgatóság rendelkezésére, amelyekkel a tűzok élőhelyeken intenzív róka állomány-szabályozás történt.

Az Igazgatóság vadászterületein található mezőgazdasági termelvények védelme érdekében a hivatásos vadász szakszemélyzet szinte a teljes vegetációs időszakban intenzív vadkár-elhárítási tevékenységet folytatott, amely eredményeként kártérítési igény nem merült fel a gazdálkodási évben.

Az Igazgatóságunk szervezésében folytatott vadászatokon nagy hangsúlyt fektetünk a hagyományok ápolására a vadászati módok (kotorékos kutyákkal folytatott róka és borz vadászat, rémzsinóros róka hajtás) és a vadászati kultúra megőrzése (vadászkyrtölés, teríték készítés) terén egyaránt.

Igazgatóságunk évtizedes csapdázási tapasztalata alapján rendszeres továbbképzéseket szervez az érdeklődő vadászatra jogosultak részére a szakszerű és kíméletes csapdázás témakörében.

5.9 Halgazdálkodási vízterületek

5.9.1. Természetvédelmi és génmegőrzési szempontból különleges rendeltetésű halgazdálkodási vízterületek

Természetvédelmi és génmegőrzési szempontból különleges rendeltetésű halgazdálkodási vízterület a Miskafoki-holtág (más elnevezés szerint: Tiszacsegei Nagyerdei Holt-Tisza), a Hortobágy folyó 76 kilométeres szakasza és a Jánd és Olcsvaapáti külterületen fekvő Fótoskerti-holtág, melyeken a halászati jogot (mint a Magyar Állam önálló halászati jogát) a HNPI gyakorolja.

Különleges rendeltetésű halgazdálkodási vízterületek:

Megnevezés	Víztérkód	Méret (ha)
Miskafoki -holtág	05-028-1-1	20
Hortobágy folyó	09-028-1-1	15,5
Fótoskerti –holt Tisza	15-133-1-4	76
Kunkápolnás mocsár	16-348-2-1	4000

A Miskafoki-holtág, a Hortobágy folyó, és a Fótoskerti holtág nevű vizek különleges rendeltetésűvé nyilvánításának oka a természetvédelmi érdekek érvényesítése volt. A halgazdálkodási vízterület megközelítésnek korlátozására a horgászat, halászat időben, illetve térben való korlátozása szükséges valamely kimagasló természeti érték megóvásához. A vízteren a haltelepítés végzésének korlátozása vagy tilalma természeti értékek védelme miatt szükséges, a halgazdálkodási vízterület természetes állapotú, ökológiai szempontból különösen sérülékeny.

A Kunkápolnás mocsár különleges rendeltetésű, a terület a Hortobágyi Nemzeti Park részét képezi, azon belül is az egyik legkiterjedtebb mocsárrendszer. Mozaikos élőhelyeinek védelme érdekében a területen minden halgazdálkodási, halászati vagy horgászati tevékenységet szükséges tiltani. A terület kiemelkedő vízi- és parti madár fészkelő-, táplálkozó- és pihenőhely. A terület különleges rendeltetésű halgazdálkodási vízterületté történő nyilvánításával hatékonyan biztosítható az értékes élőhelyek és fajok állományainak védelme.

A Miskafoki-holtág hasznosításában együttműködő partnerünk volt a Tiszacsegei Horgász és Természetvédelmi Egyesület. Az együttműködés során 2018-ban 77 db felnőtt, és 16 db gyerek engedély került értékesítésre.

A Hortobágy folyó 76 kilométeres szakaszán a víztér halászati hasznosításában közreműködik a Nádudvari Sporthorgász Egyesület és a Hortobágyi Horgász Egyesület. Az Egyesület az átadott 190 db engedélyből 124 db-ot értékesített. A Hortobágy folyó Hortobágy település belterület felé eső oldalának kevesebb, mint 1 km-es szakaszán a horgászati hasznosítást a Hortobágyi Horgász Egyesület látja el. Hortobágyi Horgász Egyesületnek (Hortobágy folyó, Hortobágy település szakasza) az átadott 50 db éves engedélyből 48 db-ot került értékesítésre.

A Fótoskerti-holtág halászati hasznosításában közreműködik a Jánd Természetbarát Horgász Egyesület, de a holtág állapotára való tekintettel a 2018-ban évben nem értékesített horgász engedélyt. Elmondható, hogy a holtágon megszűnt a horgászat.

A természetvédelmi halászati vízterületek hasznosítása során az együttműködés valamennyi horgász egyesülettel problémamentes volt. A horgászati hasznosítás során a szabályok betartását a természetvédelmi őrszolgálat rendszeresen ellenőrzi.

5.9.2. Védett természeti területen található halastavak

A Hortobágyi Nemzeti Park területén található halastavak közül a Hortobágyi Öregtavak és a Kónyai halastavak az Igazgatóság vagyongazdálkodásában állnak.

A Kónyai halastó hasznosítása természetvédelmi célú haszonbérbeadás útján valósul meg. A nemzeti park területén található többi halastó rendszer a Hortobágyi Halgazdaság Zrt. vagyongazdálkodásában és halászati hasznosításában áll (Polgári-Folyási halastavak, Gelej, Ohat-Gyökérkút, Csécs, Fényes, Kungyörgy, Malomháza, Balmazújváros-Virágoskút). Szintén a HNPI vagyongazdálkodásába tartozik a Borsósi tározó 1/2-ed tulajdoni hányada, melyet a tulajdonostárs Pro Vértességi Közalapítvánnyal közösen adunk hasznosításba.

A hortobágyi Öregtavak tekintetében a halászati kezelés legfontosabb célkitűzése, hogy a terület státuszából adódó természetvédelmi célokat szolgálja, figyelemmel a terület kiemelt ökoturisztikai jelentőségére is. Az Igazgatóság kidolgozta az Öregtavak természetvédelmi halászati kezelésének hosszú távú koncepcióját, amely jellemző pillérei az extenzív haltermelési rendszer alkalmazása, több éves rotációban történő lehalásztás a terület „ökológiai termelési státuszának” fenntartásával (biogazdálkodás / extenzív gazdálkodás fenntartása).

Közbeszerzési eljárás keretein belül 300 q tenyészpontot szereztünk be. A 2017 év őszén vásároltunk 175 00 kg nyaras pontyot, amelynek kihelyezését 2018 tavaszán végeztük el.

2018. évben értékesített halmennyiségek:

Faj	Mennyiség	Mértékegység
ponty	80 246	kg
busa	110 360	kg
amur	518	kg
csuka	3 501	kg
harcsa	9 128	kg
süllő	1 582	kg
keszeg	488	kg
kárász	2 698	kg
törpeharcsa	25	kg

2018. évben a halértékesítésből származó árbevétel: nettó 99.722.569 Ft

5.10. Természetvédelmi mentő tevékenység

Természetvédelmi mentőtevékenységet Igazgatóságunk 3 nevesített helyszínen lát el:

- Górési Madárrepatériáló Központ,
- a Hortobágyi (Malomházi) Vadaspark
- jászberényi Sasközpont.

A sérült madár faji hovatartozásától, sérülésének jellegétől és a megtalálás helyszínétől függően kerül be egy madár a fent említett mentőhelyeink egyikébe. Az akut esetek a lehető leghamarabb állatorvosi segítségnyújtásban részesülnek, a telepeken pedig szakszemélyzet gondoskodik a gyógyulási időszakban a megfelelő ellátásról.

1. Hortobágyi Vadaspark Madármentő Állomás 2018. évi nyilvántartása

Bekerülés ideje	Madárfaj	Sérülés	Honnan	További intézkedések	Távozás
2018.05.20.	fehér gólya	mentett	HNPI	elengedve	2018.06.05.
2018.05.26.	fehér gólya	áramütött	HNPI	elpusztult	-
2018.06.21.	fehér gólya	láb sérült	HNPI	elengedve	2018.07.22.
2018.06.23.	fehér gólya	legyengült	HNPI	elengedve	2018.07.02.
2018.06.25.	fehér gólya	legyengült	HNPI	elengedve	2018.07.17.
2018.06.27.	fehér gólya	legyengült	HNPI	elengedve	2018.08.10.
2018.06.28.	fehér gólya	szárnya sérült	HNPI	elengedve	2018.08.10.
2018.07.02.	fehér gólya	mentett fióka	HNPI	elengedve	2018.08.20.
2018.07.02.	fehér gólya	mentett fióka	HNPI	elengedve	2018.08.20.
2018.07.03.	fehér gólya	mentett fióka	HNPI	elengedve	2018.08.20.
2018.07.08.	fehér gólya	mentett fióka	HNPI	elengedve	2018.08.20.
2018.07.12.	fehér gólya	mentett fióka	HNPI	elengedve	2018.08.20.
2018.07.14.	vörös vércse	mentett	HNPI	elengedve	2018.06.10.
2018.07.18.	fehér gólya	mentett fióka	HNPI	-	Vadasparkban telet
2018.07.26.	fehér gólya	mentett fióka	HNPI	-	Vadasparkban telet
2018.07.31.	vörös vércse	áramütött	HNPI	elpusztult	-
2018.08.01.	vörös vércse	mentett fióka	HNPI	elengedve	2018.07.22.
2018.08.01.	Kuvik	mentett fióka	HNPI	elengedve	2018.08.24.
2018.08.06.	Kuvik	mentett fióka	HNPI	elengedve	2018.08.24.
2018.08.07.	Kuvik	mentett fióka	HNPI	elengedve	2018.08.24.

A Vadasparkban összesen 20 védett és fokozottan védett egyed volt 2018-ban, szabadon bocsátva 16 egyed lett és a Vadasparkban telet 2 egyed.

2. Jászberényi Sasközpont Madármentő Állomás 2018. évi nyilvántartása

Bekerülés ideje	Madárfaj	Honnan	Távozás	További intézkedések
2018-01-02	egerészölyv	Jászfényszaru	2018-01-03	elpusztult
2018-01-03	egerészölyv	Jászboldogháza	2018-01-06	elpusztult
2018-01-04	gyöngybagoly	Törökszentmiklós	2018-01-10	elengedve
2018-01-07	erdei fülesbagoly	Jászberény	2018-01-07	elpusztult
2018-01-08	egerészölyv	Pusztamonostor	2018-01-08	elpusztult
2018-01-16	gyöngybagoly		2018-01-17	elpusztult
2018-01-18	erdei fülesbagoly	Jászárokszállás (Wegen-Hungária)	2018-01-30	elpusztult
2018-01-19	egerészölyv	Szolnok ?	2018-01-29	elengedve
2018-01-19	egerészölyv	Szolnok ?	2018-01-20	elpusztult

2018-01-28	egerészölyv	Albertirsa	2018-02-19	elpusztult
2018-01-29	gyöngybagoly		2018-01-30	elengedve
2018-01-29	erdei fülesbagoly	Jászberény	2018-02-07	elpusztult
2018-02	gatyás ölyv	Állatkertből	2018-03-10	elengedve
2018-02-01	karvaly	Szolnok	2018-02-04	elpusztult
2018-02-03	egerészölyv	Farmos	2018.02.27	elengedve
2018-02-05	egerészölyv	Szolnok	2018.02.27	elpusztult
		Jászapáti- Jászszentandrás között		
2018-02-09	egerészölyv		2018.05.14	elengedve
2018-02-09	egerészölyv	Farmos	2018-03-10	elengedve
2018-02-10	karvaly	Jászboldogháza	2018-02-11	elpusztult
2018-02-12	karvaly	Jászapáti	2018-02-13	elengedve
2018-02-21	karvaly	Tápiószecső	2018-02-22	elpusztult
2018-02-21	egerészölyv	Jásztelek	2018-02-22	elpusztult
2018-02-26	erdei fülesbagoly		2018-03-05	elpusztult
2018-02-27	erdei fülesbagoly	Jásztelek	2018-03-06	elpusztult
2018-03-01	egerészölyv	Öttevény	2018-03-11	elpusztult
2018-03-04	erdei fülesbagoly		2018-05-09	elpusztult
2018-03-06	erdei fülesbagoly	Tépe	2018-03-11	elpusztult
2018-03-09	karvaly	Jászberény	2018-03-11	elpusztult
2018-03-27	erdei fülesbagoly	Pusztamonostor	2018-05-09	elpusztult
2018-04-03	erdei fülesbagoly	4-es út	2018-04-03	elpusztult
2018-04-09	erdei fülesbagoly	Szolnok	2018-04-03	elpusztult
2018-04-13	barna rétihéja	Újszász	2018.07.01	elengedve
2018-04-16	vörös vércse	Kenderes	2018-04-27	elpusztult
2018-04-16	vörös vércse	Törökszentmiklós	2018-04-27	elpusztult
2018-04-22	vörös vércse	Jánoshida	2018.05.01	elengedve
2018-04-26	vörös vércse	Atkár	2018-04-26	elpusztult
2018-04-27	vörö svércse	Négyszállási kápolna utáni tanyán	2018-05-02	elpusztult
2018-05-01	énekes rigó fióka		2018-05-02	elpusztult
2018-05-03	vörös vércse		2018-05-10	elpusztult
2018-05-07	egerészölyv	Szolnok	2018-06-02	elpusztult
2018-05-10	fehér gólya	Jászboldogháza	2018.08.20	elengedve
2018-05-15	galamb	Szolnok	2018.06.12	elengedve
2018-05-17	vörös vércse	Jászboldogháza	2018.05.21	elpusztult
2018-05-17	fehér gólya	Szentlőrinc-káta	2018.06.15	elpusztult
2018-05-19	galamb	Nagykáta	2018-05-22	elpusztult
2018-05-24	héja	Isaszeg	2018-05-28	elengedve
2018-05-28	házi veréb	Hatvan	2018-05-28	elpusztult
2018-05-28	kuvik	Hatvan	2018-05-29	elpusztult

2018-06-01	molnárfecske	Jásztelek	2018-06-18	repatriálva Jászdózsa fecske telep
2018-06-01	molnárfecske	Jásztelek	2018-06-18	repatriálva Jászdózsa fecske telep
2018-06-01	molnárfecske	Jásztelek	2018-06-18	repatriálva Jászdózsa fecske telep
2018-06-01	molnárfecske	Jásztelek	2018-06-18	repatriálva Jászdózsa fecske telep
2018-06-01	molnárfecske	Jásztelek	2018-06-18	repatriálva Jászdózsa fecske telep
2018-06-01	molnárfecske	Jásztelek	2018-06-18	repatriálva Jászdózsa fecske telep
2018-06-01	fehér gólya	Galgahévíz	2018-08-20	elengedve
2018-06-04	vörös vércse	Szolnok	2018.08.20	elengedve
2018-06-09	vörös vércse	Szolnok	2018.08.20	elengedve
2018-06-09	örvös galamb	Szolnok	2018.07.01	elengedve
2018.06.10	egerészölyv	Tarnaörs	2018.08.02	elengedve
2018.06.22	füsti fecske	Jászárokszállás	2018.07.02	elengedve
2018.06.22	kuvik	Jászberény	2018.07.20	elengedve
2018.06.23	sarlósfece	Szolnok	2018.07.06	elengedve
2018.06.24	vörös vércse	Dány-tópart	2018.07.03	elengedve
2018.06.24	molnár fecske		2018.07.08	elpusztult
2018.06.25	tőkésréce	Jászberény	2018.07.12	elpusztult
2018.06.25	vörös vércse	Szolnok	2018.08.20	elengedve
2018.06.25	molnár fecske	Szolnok	2018.06.28	elpusztult
2018.06.25	kuvik	Kisújszállás	2018.07.04	elpusztult
2018.06.27	barna rétihéja	Törökszentmiklós	2018.07.04	elpusztult a kis fióka
2018.06.27	barna rétihéja	Törökszentmiklós	2018.08.20	elengedve
2018.06.28	barna rétihéja	Törökszentmiklós	2018.08.20	elengedve
2018.06.28	barna rétihéja	Törökszentmiklós	2018.08.20	elengedve
2018.06.28	barna rétihéja	Törökszentmiklós	2018.08.20	elengedve
2018.06.28	barna rétihéja	Törökszentmiklós	2018.08.20	elengedve
2018.06.28	parlagi sas	Poroszló		Sasközpontban repatriálásra
2018.06.30	balkáni gerle	Debrecen	2018.07.25	elpusztult
2018.07.02	barna rétihéja	Jászboldogháza	2019.01.13	elpusztult
2018.07.04	molnár fecske	Jászberény	2018.07.05	elpusztult
2018.07.05	egerészölyv	Jászberény	2018.08.05	elengedve
2018.07.05	gyöngybagoly	Nagykörű	2018.07.10	elengedve
2018.07.06	sarlósfece	Szolnok	2018.08.15	elengedve

2018.07.07	fehér gólya	Vámosgyörk	2018.08.20	elengedve
2018.07.08	kuvik	Jászsalsószentgyörgy	2018.07.08	elpusztult
2018.07.10	egerészölyv	Törökszentmiklós	2018.07.17	elpusztult
2018.07.11	búbos banka	Pusztamonostor	2018.07.15	elpusztult
2018.07.17	kuvik	Jászberény	2018.07.18	elpusztult
2018.07.17	törpegém	Újszász	2018.07.18	átadva Jászberény Zoo
2018-07-17	molnárfecske	Újszász	2018.07.25	elengedve
2018-07-17	sarlósfecske	Jászberény	2018-07-21	elpusztult
2018-07-18	vadmacska	Jászkisér		Sasközpontban további döntésre
2018-07-18	balkáni gerle	Atkár	2018-07-18	átadva Jászberényi Zoo
2018-07-20	örvös galamb	Jászárokszállás	2018.08.19	elengedve
2018-07-21	gyurgyalag	Kóka	2018-07-29	elpusztult
2018-07-21	sarlósfecske	Hatvan	2018-08-03	elengedve
2018-07-21	erdei fülesbagoly	Kisújszállás	2018-07-25	elengedve
2018-07-22	molnár fecske	Jászfelsőszentgyörgy	2018-08-02	elpusztult
2018-07-23	karvaly	Jászfényszaru	2018.07.26	elpusztult
2018-07-27	gyöngybagoly	Jásztelek	2018.08.01	elpusztult
2018-08-07	fehér gólya	Abony	2018.08.20	elengedve
2018-08-11	barna rétihéja	Tápiógyörgye	2018-08-23	elengedve
2018-08-13	fehér gólya	Nagykáta	2018-08-20	elengedve
2018-08-14	füles kuvik	Gödöllő	2018-08-16	elpusztult
2018-08-15	vörös vércse	Tóalmás	2018-08-17	elpusztult
2018-08-26	héja	Tápióbicske	2018-08-27	elpusztult
2018-08-28	vörös vércse		2018-08-30	elpusztult
2018-08-28	füstifecske	Szolnok	2018.08.29	elengedve
2018-08-29	zöldike	Jászberény	2018-08-30	elpusztult
2018-08-30	parlagi sas	Detk		Sasközpontban repatriálásra
2018-08-30	vörös vércse	Jászberény	2018-09-02	elpusztult
2018-09-04	törpegém	Jászládány	2018-09-10	elengedve
2018-09-08	molnárfecske	Tápiószentmárton	2018-09-12	elpusztult
2018-09-09	héja	Gyöngyös	2018-09-10	elpusztult
2018-09-11	karvaly	Jászberény	2018-09-14	elpusztult
2018-09-14	darázsölyv	Monor és Péteri közötti kanyarban	2018-09-15	elpusztult
2018-09-15	gyöngybagoly	Jásztelek	2018.09.18	elpusztult
2018-09-16	egerészölyv	Jászárokszállás és Tarnaörs között	2018-09-18	elpusztult

2018-10-08	egerészölyv	hatvan- kerekharaszt	2018-10-10	elpusztult
2018-10-08	fehér gólya	Galgahévíz		Sasközpontban repatriálásra
2018-10-12	szürke gém	Tápióbicske	2018-10-12	elpusztult
2018-10-14	kuvik	Tószeg	2018.10.23	elpusztult
2018-10-14	korai denevér	Szolnok	2019-01-23	elpusztult
2018-10-15	kuvik	Jászfákóhalma	2018-10-15	elpusztult
2018-10-26	őz	Jászberény	2018-10-27	elengedve
2018-10-29	egerészölyv	Jászdózsa	2018-10-30	elpusztult
2018-10-29	egerészölyv	Jászapáti	2018-10-31	elpusztult
2018-11-10	erdei fülesbagoly	Hatvan	2018-11-14	elengedve
2018-11-21	egerészölyv	3203-as út 25-ös km-nél		Sasközpontban repatriálásra
2018-12-04	kuvik	Újszász	2018-12-19	elpusztult
2018-12-16	egerészölyv	Hatvan	2018-12-18	elpusztult
2018-12-18	erdei fülesbagoly	Szolnok, Széchenyi lakótelep	2019-01-08	elpusztult
2018-12-20	bütykös hattyú	Újszász	2019-01-23	elpusztult
2018-12-22	szürke gém	Jászberény, Páfrány u. 31.	2018-12-23	elpusztult

A Jászberényi Sasközpontban összesen 131 védett és fokozottan védett egyed volt, szabadon bocsátva 67 egyed lett, 2 példány át lett adva a Jászberényi Állatkertnek, 5 példány lett átteleltetve.

3. Górési Madárrepatriáló Központ 2018. évi nyilvántartása

Bekerülés ideje	Madárfaj	Sérülés	Honnan	További intézkedések	Távozás
2018.01.02.	erdei fülesbagoly	gerinc sérült	HNPI Kiss Ádám	Bp. ZOO kezelés	
2018.01.26.	egerészölyv	áramütött	HNPI Kiss Ádám	elpusztult	2018.01.26
2018.01.26.	nagy lilik	jobb láb sérült	HNPI Kiss Ádám	Bp. ZOO kezelés	2018.03.12. elengedve
2018.02.03.	egerészölyv	legyengült	HNPI Kiss Ádám	elengedve	2018.05.04. elengedve
2018.02.03	egerészölyv	legyengült	HNPI Kiss Ádám	elengedve	2018.05.04. elengedve
2018.02.08.	régi sas	idegrendszeri sérülés	Bp. ZOO	elpusztult	2018.05.22.
2018.02.08	héja	szárnya sérült	Bp. ZOO	elpusztult	2018.03.02.
2018.02.22	macska-bagoly	mentett fióka	Debrecen Nagyerdő	elengedve	2018.03.28.

2018.03.01.	egerészölyv	jobb szárnyon a kézevező toll sérült	Fehérgyarmat	tollpótlás	2018.05.04. elengedve
2018.03.01	egerészölyv	áramütött	HNPI Monori György	elpusztult	2018.03.02.
2018.03.08.	erdei fülesbagoly	legyengült	Karcag	Bp. ZOO kezelés	
2018.05.04.	egerészölyv	áramütött	HNPI	Bp. ZOO kezelés	
2018.05.04.	egerészölyv	szárnya sérült	HNPI	Bp. ZOO kezelés	
2018.05.11.	székicsér tojás 4 db	mentett	HNPI Kiss Ádám	közvetlenül a kelés előtt adoptálva	2018.05.29.
2018.05.16.	fehér gólya tojás 8 db	mentett	KMNPI	elengedve 5 pld	2018.07.27. elengedve
2018.05.31.	vörös vércse	áramütött	Mikepércs	elpusztult	2018.06.02.
2018.06.01	erdei fülesbagoly fióka 5 pld	mentett	HNPI Herczeg Ferenc	elengedve	2018.07.25
2018.06.01.	egerészölyv fióka 3 pld	mentett	HNPI Herczeg Ferenc	elengedve	2018.07.07.
2018.06.06.	fehér gólya	szárnytörött	HNPI Gál Lajos	Bp. ZOO kezelés	
2018.06.07.	darázsölyv	toll sérült	Bp. ZOO	elengedve	2018.08.27.
2018.06.08	fehér gólya fióka	mentett	Tiszaörs	elengedve	2018.08.03.
2018.06.15	vörös vércse	befogott	Bp. Airport	elengedve	2018.06.20.
2018.06.20.	vörös vércse fióka 5 pld	mentett	Bp. Airport	elengedve	2018.08.07.
2018.06.21.	fehér gólya	áramütött	HNPI Kiss Ádám	elpusztult	2018.06.21.
2018.06.21.	kuvik fióka	mentett	HNPI Kiss Ádám	elengedve	2018.07.02.
2018.06.22.	erdei fülesbagoly fióka	mentett	HNPI Herczeg Ferenc	elengedve	2018.07.25.
2018.06.22.	kuvik fióka 4 pld	mentett	HNPI Herczeg Ferenc	elengedve	2018.07.02.
2018.07.04.	vörös vércse	áramütött, jobb láb elhalt	HNPI Borza Sándor	elpusztult	2018.07.05.
2018.07.05.	kuvik fióka	mentett	állampolgár hozta be	Bp. ZOO kezelés	
2018.07.13.	szürke gém	nyílt lábszárcsont törés, csont végek elhaltak	HNPI Pompola Krisztián	elpusztult	2018.07.14.
2018.07.24.	héja	nyugati nílusi vírus fertőzés	HNPI Pompola Krisztián	elpusztult	2018.07.25.
2018.07.25.	fehér gólya fióka	mentett	Tiszafüred	elengedve	2018.07.27.

2018.07.25.	erdei fülesbagoly fióka 4 pld	mentett	Abádszalók	elengedve	2018.07.27.
2018.07.27.	fehér gólya	áramütött	HNPI Újfalusi Sándor	elpusztult	2018.07.29.
2018.07.28.	fehér gólya	szárny sérült	HNPI Kiss Ferenc	Bp. ZOO kezelés	
2018.07.28.	fehér gólya fióka 9 pld	mentett	Mályi MMK	elengedve	2018.07.28.
2018.07.30.	fehér gólya fióka 3 pld	mentett	HNPI Demeter László	elengedve	2018.08.03.
2018.07.30.	kuvik fióka	mentett	HNPI Demeter László	elengedve	2018.08.03.
2018.08.03.	fehér gólya fióka 7 pld	mentett	BNPI Serfőző József	elengedve	2018.08.03.
2018.08.03.	fehér gólya fióka	mentett	HNPI Gál Lajos	elengedve	2018.08.03.
2018.08.05.	fehér gólya fióka	mentett	HNPI Kiss Ádám	elengedve	2018.08.05.
2018.08.07.	fehér gólya fióka 3 pld	mentett	HNPI Nagy Gábor	elengedve	2018.08.07.
2018.08.07.	erdei fülesbagoly fióka	mentett	Kismacs, Szűcs Norbert	elengedve	2018.08.07.
2018.08.07.	vörös vércse 8 pld	befogott	Bp. Airport	elengedve	2018.08.07.
2018.08.13.	fehér gólya fióka 6 pld	mentett	HNPI Herczeg Ferenc	elengedve	2018.08.31.
2018.08.22.	gyöngybagol y	szárnya sérült	HNPI Újfalusi Sándor	Bp. ZOO kezelés	
2018.08.24.	fehér gólya	sérült	ANPI Drost Attila	Bp. ZOO kezelés	
2018.08.29.	fehér gólya fióka	mentett	BNPI Serfőző József	Górésen telel	
2018.08.31.	vörös vércse 16 pld	befogott	Bp. Airport	elengedve	2018.08.31.
2018.09.20.	vörös vércse 24 pld	befogott	Bp. Airport	elengedve	2018.09.20.
2018.09.20.	kék vércse	befogott	Bp. Airport	elengedve	2018.09.20.
2018.09.28.	vörös vércse 14 pld	befogott	Bp. Airport	elengedve	2018.09.28.
2018.10.03.	erdei fülesbagoly	sérült	HNPI	Bp. ZOO kezelés	
2018.11.27.	barna rétiheja	lőtt	Állampolgár hozta be	vedletésre Górésen maradt	

2018.12.03.	karvaly	lakóépületből mentett	helyben	elengedve	2018.12.03.
-------------	---------	--------------------------	---------	-----------	-------------

A Góré s tanyán összesen 162 védett és fokozottan védett egyed volt, szabadon bocsátva 124 egyed lett, 6 példány kezelés alatt áll(t) a Budapesti Állatkertben, Góréson telet 2 példány.

Mindösszesen 313 védett és fokozottan védett egyed került be mentőközpontjainkba 2018 évben, szabadon bocsátva 217 egyed lett, 2 példány lett átadva a Jászberényi Állatkertnek 6 példány kezelés alatt áll(t) a Budapesti Állatkertben, a Vadasparkban telet 2 egyed, a Sasközpontban telet 5 egyed, Góréson telet 2 egyed.

6. Tájvédelem

6.1. Egyedi tájértékek (településenkénti kimutatás, változások)

2018-ig a HNPI által felmért települések és a felvett egyedi tájértékek száma:

1. Álmosd	138	30. Hunyadfalva	2
2. Balmazújváros	126	31. Jánd	39
3. Bedő	48	32. Kisar	19
4. Beregdaróc	39	33. Kishódos	5
5. Beregsurány	38	34. Kisnamény	40
6. Berekfürdő	2	35. Kispalád	25
7. Bihardancsháza	7	36. Kokad	58
8. Bihartorda	13	37. Konyár	46
9. Bocskaikert	11	38. Kölcse	19
10. Botpalád	25	39. Kömörő	38
11. Cégyéndányád	27	40. Körösszakál	17
12. Csaholc	26	41. Kuncsorba	12
13. Csaroda	17	42. Kunmadaras	42
14. Csataszög	4	43. Lónya	16
15. Darnó	18	44. Magosliget	13
16. Debrecen	169	45. Mánd	27
17. Egyek	63	46. Márokpapi	29
18. Folyás	9	47. Mátyus	8
19. Földes	25	48. Méhtelek	17
20. Fülesd	20	49. Milota	21
21. Garbolc	10	50. Nádudvar	114
22. Gelénes	17	51. Nagyar	14
23. Görbeháza	83	52. Nagyhegyes	20
24. Gulács	38	53. Nagyhódos	15
25. Győröcske	4	54. Nagyiván	53
26. Gyügye	19	55. Nagyszekeres	23
27. Hermánszeg	28	56. Nemesborzova	27
28. Hetefejércse	17	57. Nyíregyháza	86
29. Hortobágy	76	58. Olcsvaapáti	22

59. Örményes	11	80. Tiszaigar	29
60. Panyola	20	81. Tiszakerecseny	7
61. Piricse	29	82. Tiszakóród	16
62. Püspökladány	94	83. Tiszaörs	33
63. Rozsály	22	84. Tiszaszalka	13
64. Sáp	32	85. Tiszavid	9
65. Sáránd	55	86. Tisztaberek	24
66. Sonkád	29	87. Tivadar	14
67. Szamossályi	29	88. Túristvándi	26
68. Szamosújlak	18	89. Túrricse	15
69. Szatmárcseke	34	90. Újiráz	12
70. Tákos	11	91. Újlőrincfalva	12
71. Tépe	25	92. Újszentmargita	25
72. Tetétlen	11	93. Uszka	11
73. Tiszaadony	14	94. Vámosatya	39
74. Tiszabecs	27	95. Vámosoroszi	32
75. Tiszacsécse	34	96. Vekerd	7
76. Tiszacsege	105	97. Záhony	15
77. Tiszaderzs	40	98. Zajta	32
78. Tiszadorogma	16	99. Zsarolyán	20
79. Tiszafüred	70	100.	Zsurk 12

2018-ban Kunmadaras, Püspökladány, Tiszafüred felmérése történt meg. 2019-ben két nagy közigazgatási területű település, Karcag és Hajdúböszörmény felmérését tervezzük.

2018-ban a Jászságban és a Bihari-síkon felmérésre került 25 db kunhalom, a szabványos felmérő adatlap fotódokumentációval, illetve a területi lehatárolást segítő polygon térinformatikai állományával egészült ki.

6.2. Településrendezési eszközök és területrendezési tervek, valamint településképi arculati kézikönyv és településképi rendelet véleményezése, közreműködés az elkészítésben, adatszolgáltatás

A településképi arculati kézikönyvek és településképi-védelmi rendelet véleményezése az előző években döntő többségében lezajlott, 2018-ban 20 alkalommal közöltünk adatot új dokumentáció elkészítéséhez, vagy véleményeztünk meglévőt.

Az Igazgatóság 2018-ban a 421 településrendezési eszközök módosítására irányuló eljárást kapott, majd 149 esetben tett észrevételt, javaslatot vagy megjegyzést. Az Igazgatóság által tett észrevételek, javaslatok szinte kivétel nélkül valamely természetvédelmi szempontból fontos tény pótlására (védett területek, övezeti besorolások), vagy ezek meglétéből fakadó új szempontok, szabályzók figyelembe vételére irányultak. A településrendezési eszközök, területrendezési tervek véleményezése során az Igazgatóság részére visszamutatásként általában megküldésre került a véleményezésben részt vevő szereplők álláspontja, véleménye, javaslata.

6.3. Fejlesztési koncepciók és egyéb tervek véleményezése, közreműködés az elkészítésben

Az Igazgatóság a 2018. évben 9 esetben véleményezett kifejezetten településfejlesztési koncepciót, bár ezek sok esetben településrendezési eszközök módosításával egy megkeresésben érkeznek, így a két kategória nehezen szétválasztható.

2018. decemberében elkezdődtek a vadgazdálkodási üzemtervek véleményezései, amely során az Igazgatóság év végéig 8 vadászterület üzemtervére vonatkozóan adott ki állásfoglalást.

6.4. Tájvédelmi jelentőségű beavatkozások

A Természetmegőrzési Osztályhoz telepített nevesített tájvédelmi feladatok mellett az Igazgatóság minden szakmai tevékenységében érvényesíti a táj védelmének irányelveit, így például a kezelési tervek írása és megvalósítása során, a hatósági eljárásokban való részvétel során, a világörökségi cím menedzseléséhez kapcsolódó feladatok kapcsán, és külön figyelemmel a pályázati tevékenység tervezésénél és végrehajtásánál. Az alábbi táblázatban felsoroljuk a kiemelt tájvédelmi jelentőséggel bíró tevékenységi köröket, pályázatokat.

• KEHOP-4.1.0-15-2016-00034 <i>Élőhely-rehabilitáció a tiszakürti Kis-Tiszán, valamint a beregi és Nyírségi lápok vízpótlása</i>	Vizes élőhelyek táji értékeinek fejlesztése
• KEHOP-4.1.0-15-2016-00018 <i>A Hortobágy és Nagykunság természetvédelmi tájegységek vizes élőhelyeinek</i>	Vizes élőhelyek táji értékeinek fejlesztése

<i>természetvédelmi célú helyreállítása</i>	
• KEHOP-4.1.0-15-2016-00037 <i>Pusztai tölgyesek és puhafaligetek természetvédelmi rekonstrukciója a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság működési területén</i>	Az erdei és erdősztyeppi tájkép megőrzése, fejlesztése
• KEHOP-4.1.1-15-2015-00001 és KEHOP-4.1.1-15-2015-00002 <i>Az egykori bombázó lőtér tájrehabilitációja a Hortobágyi Nemzeti Parkban I. és II. ütem</i>	Katonai használat nyomainak (földművek, bombatölcsérek) eltüntetése
• GINOP-7.1.9-17-2018-00024 <i>Hortobágy - Világörökségünk a Puszta</i>	A kiemelkedő egyetemes érték, a Puszta tájképi értékeinek megőrzése, fejlesztése
• Large scale grazing management of steppe lakes in the Hortobágy	A Hortobágy táji értékeinek védelme a hagyományos gazdálkodás fejlesztésével, vizes élőhelyekre kidolgozott akciókkal, tájidegen erdők és fasorok felszámolása.

Fontos megjegyezni a már megépült (M35), még folyamatban lévő (M4), illetve tervezett (M34, M47) gyorsforgalmi utak engedélyeztetési eljárásait, melyen az Igazgatóság részt vesz, és a természetvédelmi érdekeket igyekeznek érvényre juttatni.

A jövőben szignifikáns problémát fognak okozni a 2018-as évben már nagy mennyiségben és méretben megjelenő tervezett napelem-parkok, melyek tájképromboló hatásán túl az élővilágra és a környezetre gyakorolt hatásait nem ismerjük, nem található releváns, független hazai vagy nemzetközi szakirodalom a témában. Az engedélyezési eljárásba jellemzően már viszonylag későn kerül bevonásra a természetvédelmi ágazat. Jelenlegi információink szerint 2030-ig mintegy 6000 MW-nyi termeléshez szükséges napelem-parkot terveznek országszerte, melyek természetvédelmi szempontból elfogadható elhelyezése a jövőben komoly problémaként fog megjelenni a természetvédelmi kezelőnél.

7. Projektek (természetvédelmi, informatikai, turisztikai stb. projektek célja, előrehaladása, eredményei)

A pályázati tevékenységi körben a tárgyévben meghatározó tevékenységünk volt a korábbi évben a Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program (KEHOP) 4. prioritástengelyre előkészített kiemelt projektek megvalósításának folytatása, a projekteknek az előkészítő szakaszból a megvalósítási szakaszba történő átlépése. Ennek során 2018-ban 8 KEHOP projekt rendelkezett támogatási szerződéssel, melyből 7 projekt megvalósítása a megkötött támogatási szerződésnek megfelelően zajlott, egy projekt esetén a hatósági engedélyezési eljárások során kiadott engedélyeknek megfelelően a műszaki-szakmai tartalmat csökkenteni és a támogatási szerződést módosítani kellett (*Pusztai tölgyesek és puhafaligetek természetvédelmi rekonstrukciója a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság működési területén*).

Két KEHOP projektet sikeresen lezártunk 2018-ban: *Az egykori bombázó lőtér tájrehabilitációja a Hortobágyi Nemzeti Parkban I. ütem II. szakasz*, valamint *Az egykori bombázó lőtér tájrehabilitációja a Hortobágyi Nemzeti Parkban II. ütem II. szakasz* című projekteket.

A HNPI 2018-ban *teljesítéssel 16 projektet kezelt*, melynek során 10 vezető kedvezményezett pályázat menedzsmentjét látta el; 6 projektben pedig partnerként vettünk részt. A HNPI partnerként 2 LIFE+ pályázat és 1 After LIFE megvalósításában vesz részt, ezen felül részt vett 2 új LIFE+ pályázat kidolgozásában.

A HNPI 2018. évben 3 új pályázat benyújtásában vett részt:

1. Pályázati kiírás: GINOP – Turisztikailag frekventált térségek integrált termék- és szolgáltatás fejlesztése

Benyújtott projekt: Hortobágy – Világörökségünk a Pusztá, GINOP-7.1.9-17-2018-00024

HNPI: konzorciumi partner

Státusz: támogatást nyert

2. Pályázati kiírás: LIFE+

Benyújtott projekt: Természetvédelmi intézkedések az éghajlatváltozás fényében a kis lilik védelmén keresztül (The Lesser White-fronted Goose: implementing conservation measures in the face of climate change), LIFE18 NAT/HU/000977

HNPI: főkezdvezményezett

Státusz: nem nyert támogatást

3. Pályázati kiírás: LIFE+

Benyújtott projekt: A szalakóta védelme Magyarországon és Szerbiában (Conservation of the Roller in Hungary and Serbia), LIFE18 NAT/HU/000910

HNPI: partner

Státusz: elbírálás alatt

Helyszíni ellenőrzések:

- Irányító hatóság által végzett ellenőrzések:

A pályázatokhoz kapcsolódóan 2018-ban 6 projekt helyszíni ellenőrzésére került sor. A közreműködő és ellenőrző szervezetek (ITM KEHOP-ért Felelős Helyettes Államtitkárság, Széchenyi Programiroda Nonprofit Kft. és a Nagyváradi Közös Titkárság) a támogatási szerződésben vállalt kötelezettségek teljesítésének vizsgálata céljából az alábbi projektekhez kapcsolódóan végzett közbenső-, záró-, vagy fenntartási időszakhoz kapcsolódó helyszíni ellenőrzéseket.

A területi jelenlét és természetvédelmi őrzés hatékonyságának javítása a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság természetvédelmi őrszolgálatának komplex fejlesztésével	KEHOP-4.2.0-15-2016-00006	Közbenső helyszíni ellenőrzés
Az egykori bombázó lőtér tájrehabilitációja a Hortobágyi Nemzeti	KEHOP-4.1.1-15-2015-00001	Záró helyszíni ellenőrzés (a 2018. évi projektzáráshoz kapcsolódóan 2019. februárban)

Parkban I. ütem II. szakasz		
Az egykori bombázó lőtér tájrehabilitációja a Hortobágyi Nemzeti Parkban II. ütem II. szakasz	KEHOP-4.1.1-15-2015-00002	Záró helyszíni ellenőrzés (a 2018. évi projektzáráshoz kapcsolódóan 2019. februárban)
A Hortobágy és Nagykunság természetvédelmi tájegységek vizes élőhelyeinek természetvédelmi célú helyreállítása	KEHOP-4.1.0-15-2016-00018	Közbenső helyszíni ellenőrzés
Élőhely-rehabilitáció a tiszakürti Kis-Tiszán, valamint a beregi és nyírségi lápok vízpótlása	KEHOP-4.1.0-15-2016-00034	Közbenső helyszíni ellenőrzés
Joint Conservation Management and Development of Information Infrastructure of Protected Areas along the Romanian and Hungarian Course of Tur River	ROHU-79	Rendszeres helyszíni ellenőrzés és monitoring látogatás

Az ellenőrzések során szabálytalanság, hiányosság nem merült fel.

- EUTAF ellenőrzés:

Az Európai Támogatásokat Auditáló Főigazgatóság, Infrastrukturális Programokat Ellenőrző Igazgatóság mintavételes ellenőrzést végzett a KEHOP-4.1.1-15-2015-00002 számú „Az egykori bombázó lőtér tájrehabilitációja a Hortobágyi Nemzeti Parkban II. ütem II. szakasz” című projektre kiterjedően. Az 1303/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 127. cikk szerinti 2018. évi ellenőrzés helyszíni vizsgálatára a 2018.08.22-23. időszakban került sor.

A vizsgálat hibát, hiányosságot, nem tárt fel, szabálytalanságot nem állapított meg.

A projekteket részletesebben lásd az 1. számú mellékletként csatolt táblázatban!

8. Jogi és ügyiratforgalommal kapcsolatos tevékenység

8.1. Az Igazgatóság ügyiratforgalma

Az Igazgatóság ügyiratait 2018-ban is a Kontroller 2 irat- és dokumentumkezelő rendszerrel kezeltük, a korábbi évekhez hasonlóan három iktatókönyvvél (ügyviteli, személyzeti és haszonbérleti).

2018-ban 4806 főszámot, és 20639 alszámot rögzítettünk. A szerződések és megrendelők iktatását továbbra is az integrált ügyviteli programban (EOS) végeztük. 2018-ban 660 db szerződést rögzítettünk, típusait tekintve vállalkozási, termékértékesítési, Vsz. keretében kártalanítási, adásvételi, illetve egyedi megrendelések formájában.

A 2018-ban további lépések történtek az elektronikus ügyiratkezelés magasabb szintjeire tekintettel. Benyújtottuk csatlakozási kérelmünket a SZÜF, az RNY, az ÖNY és az e-Papír rendszerekhez, valamint teljes körűen csatlakoztunk a Kormányzati Érkeztető rendszeren belül működtetett központi postázási rendszerhez, így beérkező küldeményeink - a jogszabályi kivételektől eltekintve – immáron a KÉR rendszeren keresztül érkeznek meg. Az átállás viszonylag zökkenőmentes volt, intézményünk jól alkalmazkodott az új mechanizmushoz.

Az elektronikus ügyiratkezelés továbbfejlesztése érdekében támogatási kérelmet nyújtottunk be a KÖFOP-1.2.2-VEKOP-18-2019-00014 azonosítószámú, „Az elektronikus ügyintézészt biztosító szervezetek elektronikus ügyintézési térbe való integrálásának támogatása” című pályázati felhívásra. A projekt fő célja és terjedelme az e-ügyintézési törvény minimum feltételeinek való megfelelés elérése 5 db SZEÜSZ/KEÜSZ csatlakozás által, illetve a jelenleg letölthető és offline kitölthető űrlapokkal támogatott ügyintézési folyamatok átalakítása, hatékonyabbá tétele, valamint az elektronikus űrlapok automatizált feldolgozása érdekében a belső folyamatok (többek között az irat- és dokumentumkezelési folyamat) átalakítása. Az űrlapok segítségével megvalósítható automatikus iktatás és belső folyamatszervezés révén az Igazgatóság egyes ügyeinek hatékonyabb, gyorsabb, naplózott és szabályozottabb ellátása, és a HNPI ügyfelei elégedettségének elérése kiemelt prioritás a projekt során. A pályázat fókuszában a hatékony működés kialakítása mellett a folyamatosan változó jogszabályi környezetre való rugalmas és gyors reagálás és a társadalmi elvárásoknak való megfelelés is áll. Csökkenteni kívánjuk az adminisztratív terheket a HNPI szervezetén belül, a természetes és jogi személy ügyfelek oldalán az ügyintézésre fordított időben, valamint a HNPI és más közigazgatási szervek közötti kapcsolattartásra, illetve ügyintézésre fordított időben. A pályázat jelenleg elbírálási szakaszban van.

8.1.1. Szakvéleményadás/adatközlés a hatóságok számára

Hatósági eljárásokban továbbra is nagy számban merül fel a megkeresés (régén belföldi jogsegély), a TMO és a TVÖ munkájának jelentős részét teszi ki ezen feladatok teljesítése.

Legnagyobb számban a korábbi évekhez hasonlóan továbbra is erdészeti, földügyi, vízjogi környezetvédelmi, vadászati engedélyezési eljárásokban, védett állat- és növényfajok egyedeit, Natura 2000 területeket érintő ügyekben keresték meg az Igazgatóságot a természetvédelmi hatósági jogkörben eljáró Kormányhivatalok vélemény (adat, tény) adása végett. Tapasztalatunk szerint védett természeti területet érintő ügyekben - az esetek túlnyomó többségében - a megkeresést követően a hatóság figyelembe vette a kiadott szakértői véleményeinket.

A főbb ügytípusok nagyságrendjét az alábbi táblázat szemlélteti:

Ügy típusa	Ügyiratforgalom (ügyviteli alszám - db)
Megkeresés (főként hatóságok, rendőrkapitányságok, járási hivatalok, önkormányzatok)	817

Birtokügyi feladatok/elővásárlási jog gyakorlása/haszonbérlettel kapcsolatos ügyek	7325
Minisztériumi (FM/AM) megkeresések és válaszok	506
Pályázatokkal kapcsolatos ügyek	1532
Településrendezési tervekkel kapcsolatos ügyek	638
Engedélyköteles tevékenységekkel kapcsolatos hatósági megkeresések, értesítések	1891

8.1.2. Jelentési feladatok a Minisztérium számára: természetvédelmi szakmai főosztályok, költségvetési, HEO stb. bontásban

Költségvetéssel kapcsolatban 28 bejövő iratot iktattunk a Minisztérium részéről, míg a szakmai osztályok részéről kb. 350 bejövő megkeresés érkezett. A Minisztérium számára küldendő adatszolgáltatásokat – néhány kisebb (indokolt) késedelemről eltekintve - határidőben teljesítettük.

8.1.3. Ügyfelekkel történő levelezés

Az ügyfelektől beérkező leveleket a szignálásnál megjelölt osztály(ok) igyekeznek a lehető legrövidebb időn belül megválaszolni. Adott esetben, a kielégítő válasz megadásához további adatokat kérünk a megkeresőtől, ezért gyakori, hogy az egyeztetés telefonon és esetleg személyesen is zajlik. Az Igazgatóság központi e-mailcímét egyre többen használják információkérés céljából, mely levelek ügymenete is szabályozottan, az iktató rendszerbe integráltan történik.

8.2. Szabálysértés

A szabálysértési hatóságok gyakorlata az előző évhez képest változott, természetvédelmi szabálysértési ügyekben a kívánatosnál alacsonyabb mértékű szankció figyelmeztetés intézkedés alkalmazása helyett, a legtöbb esetben szabálysértési bírság büntetés alkalmazására került sor. Tulajdon elleni szabálysértések esetén (jellemzően falopások miatt) tett feljelentések alapján induló eljárások nagy része továbbra is eredménytelenül zárul, mivel az eljárás során az elkövető kiléte nem megállapítható.

A szabálysértési ügyek a Természetvédelmi Őrszolgálat tagjainak feljelentése, vagy intézkedése következményeként indultak a közös szolgálat eredményeként - a legtöbb esetben közvetlen rendőrségi helyszíni szemle lefolytatása mellett. A leggyakoribb szabálysértések: illegális fakivágás, falopás, jogosulatlan horgászat, tiltott helyen tartózkodás, tiltott módon való közlekedés, védett természeti területen szemetelés.

8.3 Természetvédelmi bírság

Védett természeti értéket, területet veszélyeztető, sértő jogellenes cselekmények miatt 94 esetben kezdeményeztünk hatósági eljárást, melyek természetvédelmi-, vadászati-, halászati-, agrárügyi- talajvédelmi- illetve erdészeti hatóságnál indultak. Védett, fokozottan védett faj fészkelése miatt 14 esetben kezdeményeztünk hatósági felhívást/korlátozást.

2018. évben az Igazgatóság működési területe szerint illetékes kormányhivatalok környezetvédelmi- és természetvédelmi főosztályaihoz az alábbi ügykörökben fordultunk természetvédelmi bírság kiszabását kezdeményezve:

- fokozottan védett faj élőhelyének megszüntetése
- védett madárfaj élőhelyének veszélyeztetése
- engedély nélküli fakivágás védett természeti területen
- engedély nélküli gyepteltetés védett / Natura 2000 területen
- engedély nélküli legeltetés
- engedély nélküli vegyszeres gyomirtás védett / Natura 2000 területen
- védett természeti területen szemét, szennyvíz elhelyezése
- védett természeti területen engedély nélküli gyűjtés
- védett természeti területen engedély nélküli égetés
- védett és fokozottan védett állatfajok veszélyeztetése, elpusztítása, engedély nélküli behozatala
- Natura 2000 gyepterületen szerves trágya elhelyezése

Települési önkormányzatok jegyzője felé 5 esetben kezdeményeztünk hatósági eljárást védett természeti területen, Natura 2000 hálózat részét képező területen történő hulladék, elsősorban építési törmelék illegális elhelyezése miatt. Megállapítottuk, hogy a kiadott kötelezések végrehajtása iránti hatósági intézkedések eredménytelensége csökkent.

A 2018. évben indult és a 8.4. pontban részletezett büntetőügyek közül mindkét, határátkelő helyen történt, védett madárfajok egyedeinek illegális behozatala tárgyában indult természetvédelmi hatósági eljárásban az I. fokú természetvédelmi hatóság, a védett fajok elkobzása mellett természetvédelmi bírságot szabott ki.

8.4. Büntetőügyek

2018. évben az Igazgatóság működési területén védett és/vagy fokozottan védett madarakkal elkövetett illegális pusztítás, csapdázás és vagy/kereskedelem ügyében az alábbi esetekben indult büntetőeljárás természetkárosítás miatt.

- 2018. március 26. napján a Természetvédelmi Őrszolgálathoz bejelentés érkezett, mely szerint alaposan feltételezhető, hogy Debrecen belterületéhez tartozó ingatlan tulajdonosa illegális madárbefogást végez. A Debreceni Rendőrkapitányság természetkárosítás megalapozott gyanúja miatt rendelte el a nyomozást. A helyszínen kalitkában 25 példány védett madarat találtak (11 példány tengelic, 2 példány zöldike, 2 példány süvöltő, 10 példány csíz). A büntetőügy jelenleg bírósági szakban van.
- A Természetvédelmi Őrszolgálat területileg illetékes örkerület-vezetője 2018. június 13. napján területellenőrzést tartott Kemecse belterületén. Az itt található egykori homokhordó területén, fokozottan védett gyurgyalag és védett partifecske tömeges jelenlétét tapasztalta. A fajok fészektelepe becsülhetően mintegy 182 partifecske és 141 gyurgyalag költőpár. A védett és fokozottan védett fajok fészkelésének megóvása érdekében tett intézkedés ellenére az ingatlanon 2018. június hónapban illegális homokhordás történt. Ennek következtében mintegy 30 használt költőüreg semmisült meg. A Nyíregyházi Rendőrkapitányság Kemecsei Rendőrőrs természetkárosítás vétsége miatt indított nyomozását – mivel az elkövető kiléte nem volt megállapítható – felfüggesztette.

- Szolnok belterületén lévő szálloda épületéről 2018. február 4-ről 5-re virradóan molnárfecske fészek eltávolítása miatt indult büntetőeljárás. A természetkárosítás büntettének megalapozott gyanúja miatt indult büntetőeljárás folyamatban van.
- 2018. március 14. napján Nábrád külterületén bejelentés alapján a Természetvédelmi Őrszolgálat tagja 1 példány elpusztult parlagi sast talált. A Fehérgyarmati Rendőrkapitányság természetkárosítás alapos gyanúja miatt rendelt el nyomozást. A toxikológiai vizsgálat kimutatta, hogy az elhullás karbofurán által okozott mérgezés. A büntetőeljárás eredménytelenül zárult, mivel az elkövető kiléte nem volt megállapítható.
- 2018. április 13-18. közötti időszakban Jászfelsőszentgyörgy külterületén fokozottan védett parlagi sas fészket vágtek ki. A fészek megsemmisítése miatt 2 db tojás tört össze. A Jászberényi Rendőrkapitányság fokozottan védett élő szervezet egyedére elkövetett természetkárosítás büntettének megalapozott gyanúja miatt indított nyomozását megszüntette. Az eljárás során az elkövető kiléte nem volt megállapítható.
- 2018. május 30. napján történt tüzeset következtében Újfehértó külterületen 37 ha nagyságú nádas, mint védett, fokozottan védett fajok élőhelye semmisült meg. A Nyíregyházi Rendőrkapitányság Újfehértó Rendőrőrs ismeretlen tettes ellen természetkárosítás vétségének megalapozott gyanúja miatt indított eljárását megszüntette, mivel nem állapítható meg bűncselekmény elkövetése.
- 2018. július 4. napján Cégénydányád belterületéhez tartozó ingatlanon fecskefészek leverésével 20 db védett molnárfecske tojás és 4 db védett mezei veréb tojás semmisült meg. A Fehérgyarmati Rendőrkapitányság természetkárosítás megalapozott gyanúja miatt rendelt el nyomozást. A büntetőeljárás folyamatban van.

8.5. Polgári (peres) ügyek

2018-ban az Igazgatóságot érintő polgári pereket három csoportra bonthatjuk:

A) Haszonbérleti szerződésekkel kapcsolatos perek

- **Tóth János József felperes** (kártérítés megfizetése iránt indított per, a Debreceni Törvényszék a keresetnek jogerősen helyt adott, a kártérítési összeget annak kamataival az Igazgatóság 2018 júniusában megfizette), de a HNPI a Kúriához fordult felülvizsgálati eljárást kérve
- **Tóth Józsefné felperes** (szerződés érvénytelenségének megállapítása, a Debreceni Törvényszék a felperes keresetét 2018. szeptember 10-én jogerősen elutasította)
- **Hortobágyi Lúdtenyésztő Zrt. felperes** (kártérítés megfizetése iránt indított per, mely jelenleg folyamatban van)

B) Vsz. hatálya alá tartozó terület jogellenes magántulajdonba kerülése

- **Szerletics Róbert és tsa** – két per van a tárgyi ügyben folyamatban, a HNPI az eljárásokban tülésre kötelezett;

C) Egyéb perek

2018-ban is (2017-hez hasonlóan) jellemző pertípusnak mondható, hogy a Magyar Állam tulajdonában (NFA tulajdonosi joggyakorlásában) és a HNPI vagyonkezelésében álló egyes – általában osztatlan közös tulajdonú - ingatlanok vonatkozásában magánszemélyek elbirtoklás megállapítása iránt pert indítottak. Ezek a következők voltak:

- **Nagy Gyula felperes** által indított polgári per elbirtoklás megállapítása iránt. Az eljárás 2018-ban jogerősen befejeződött, a per megszüntetésével, tekintettel a kereseti követelés idő előttiségére.
- **Fekete György felperes** által indított polgári per, elbirtoklás megállapítása iránt. A kereseti kérelem a Magyar Állam tulajdonjogát és a HNPI vagyonkezelői jogát érintetlenül hagyja. A Bíróság felé térképpel szemléltetett megkereséssel jeleztük, hogy ha a területen az elbirtoklás ténye megállapításra kerülne, úgy a HNPI számára természetvédelmi szempontból melyik terület kérjük biztosítani. Az eljárás folyamatban van.
- **Duka János felperes** által indított polgári per, elbirtoklás megállapítása iránt. A kereseti kérelem a Magyar Állam tulajdonjogát és a HNPI vagyonkezelői jogát érintetlenül hagyja. Az eljárás folyamatban van.

9. Természetvédelmi Őrszolgálat

9.1. Alapadatok

9.1.1. Személyi feltételek

Felsőfokú végzettségű természetvédelmi őr (fő)	Középfokú végzettségű természetvédelmi őr (fő)	Összesen (fő)
39	1	40

A természetvédelmi őr létszámból egy fő kismama tartósan távollévő, helyét átvezényléssel és belső feladat átcsoportosítással oldottuk meg. Jelenlegi foglalkoztatási lehetőségeink nem teszik lehetővé a létszám érdemi fejlesztését, de a megüresedett örkerületekbe, a Jászságba és a Hortobágyra különösen indokolt lenne két fő természetvédelmi őr felvétele.

9.1.2. Technikai felszereltség, őrszolgálati irodák

Közép–Tisza–Jászság Természetvédelmi Tájegység

A rendelkezésre álló technikai eszközök állapota kielégítő, de romló tendenciát mutat.

A 2018-as évben a 6 fő természetvédelmi őr számára 3 db szolgálati gépjármű (2 db Toyota Hilux, 1 db 18 éves Land Rover Defender) képezte a gépkocsi állományt. Saját gépjármű használata szolgálati célokra előzetes engedélyeztetés során biztosított.

A tájegységben 3 db kiscgéphajót, 2 db motorkerékpárt használnak a természetvédelmi őrök. A természetvédelmi oltalom alatt álló, továbbá a Natura 2000 jelölőfajok felméréséhez a természetvédelmi őrök számára további 1 db kisméretű, elektromos motorral szerelt csónaktest van rendszerbe állítva. Szállítási, logisztikai feladatokhoz egy darab gépkocsi utánfutó és három nagy méretű hajótest szállító tréler áll rendelkezésre.

A tájegység központban 2 telepített asztali számítógép található internet hozzáféréssel, továbbá 6 db szolgálati laptopot használnak a természetvédelmi őrök a terepi feladat ellátást 1 db tablet, az ismeretterjesztési feladatellátást pedig további 1 db laptop és 2 db projektor segíti.

A szolgálat ellátásához szükséges alap és kiegészítő eszközök rendelkezésre állnak (6 db kézi távcső, 6 db állványos távcső, 7 db fényképezőgép, 6 db mobiltelefon, 2 db GPS, 5 db PDA). Minden természetvédelmi őr rendelkezik szabályos egyenruházati elemekkel.

A Szolnok, Rezeda utca 20. szám alatti Tájegységközpont KEHOP forrásból történt felújítási munkálatai 2018. év őszén befejeződtek. A tájegységben az őrszolgálat megfelelő szolgálati helye biztosított. 1 db szolgálati kisképjáró és 1 db szolgálati gépkocsi a felújítást követően zárt, télen fűtött állásban, továbbá 1 db szolgálati gépkocsi, 2 db szolgálati kisképjáró, 1 db utánfutó és 1 db kisméretű csónaktest a zárt udvaron, fedett helyen tárolható.

Nagykunság Természetvédelmi Tájegység

A tájegységben 1 db 17 éves Land Rover Defender 110 típusú terepjárót, 2 db 10 évnél öregebb Ford Ranger típusú terepjárót, 1 db Toyota Hilux terepjárót, 2 db Yamaha 125-ös motorkerékpárt használnak szolgálati célra a természetvédelmi őrök. A gépjárműpark a Toyota Hilux kivételével elöregedett, nem üzembiztos. A Land Rover Defender 110 műszaki állapota kritikus, beindítása nehézkes, az év végén szeptembertől használhatatlan volt.

A Tisza-tavon 2 db szolgálati kisképjárót használnak az őrök. Az őrszolgálat eszközellátottságát fejlesztő KEHOP pályázatból beszerzett hajók újak. A kisképjárók 20 LE-s Suzuki motorokkal és elektromos csónakmotorokkal vannak felszerelve.

A szolgálat ellátásához szükséges alap és kiegészítő eszközökkel az őrök rendelkeznek. A természetvédelmi őrök egyenruházata megfelelő állapotban van, a hiányzó vagy kopott viselet elemek pótlása folyamatos.

A tájegység irodában 1 db asztali számítógép és 1 db nyomtató van. A nyomtató régi, nem működik megbízhatóan. Minden természetvédelmi őr rendelkezik lappal. A laptopok 6-7 évesek. A tájegységben dolgozó természetvédelmi őrök szolgálati helye 2019-től – terveink szerint - változik. A Karcagon bérelt iroda helyett Tiszafüreden, a HNPI vagyonkezelésében lévő Kemény-kastély alagsorában lesz kialakítva megfelelő szolgálati hely.

Hortobágy Természetvédelmi Tájegység

A rendelkezésre álló technikai eszközök állapota elfogadható. A tavalyi évhez képest nem történt számottevő változás. 2018-ban a TMO-tól 1 db használt Yamaha 360S gumicsónak került a tájegységbe, amit az alkalmasszerű ellenőrzésekhez a Tiszán és a kis vízfolyásokon lehet majd használni a KEHOP pályázatból beszerzett, 5 LE-s benzinmotorral.

A számítástechnikai háttér állapota jó.

A szolgálat ellátásához szükséges alap és kiegészítő eszközök (kézi távcső, állványos távcső, fényképezőgép, mobiltelefon, GPS) rendelkezésre állnak. Tavasszal a TVÖ 2 db quadoptert (DJI Phantom) kapott, amelyek rotációban vannak az egyes tájegységeknél. Tervben van további drónok beszerzése.

A természetvédelmi őrök ruházata jó állapotban van, utánpótlása folyamatosnak tekinthető.

A Hortobágy Természetvédelmi Tájegység önálló irodával nem rendelkezik. Szolgálati hely kialakítása szükséges, melyhez a tervek elkészítése 2019-ben megtörténik. Terveink szerint az építési beruházás a 33-as út melletti egykori halastavi útorház helyén valósulhat meg.

Bihari-sík Természetvédelmi Tájegység

A rendelkezésre álló technikai eszközök állapota, a gépkocsik kivételével jó. Ez utóbbiak száma és műszaki állapota már nem kielégítő.

Járműellátottság tekintetében több változás is volt az elmúlt évben, ami sajnos nem újabb járművek rendszerbeállításával, hanem a személycserékkel függ össze. Jellemzően 2 db Suzuki Jimny és egy Ford Ranger, illetve 1 db motorkerékpár volt használatban a tájegységben. Mindemellett saját gépkocsit is használt rendszeresen 3 fő. Év végére 3 db Jimny és 1 db Ranger maradt a tájegységben. A gépkocsik beosztásának optimális rendszere jelenleg is kidolgozás alatt van. A járművek kora tovább nőtt, műszaki állapotuk romlott. Rendelkezik a tájegység 1 db felfújható gumicsónakkal a hozzá tartozó motorral.

A tájegység iroda (Berettyóújfalu, Bocskai út 39. sz.) építése 2018-ban befejeződött, de a beköltözés, használatbavétel csak 2019. év elején történt meg. Ezt egy rendkívül jelentős előrelépésnek tartjuk a tájegység tekintetében.

Számítástechnikai eszközellátottság a tájegységben jó, mindenki rendelkezik megbízhatóan működő lappal.

Természetvédelmi örök szolgálati eszközei, a szolgálat ellátáshoz szükséges alap- és kiegészítő eszközök (kézi távcső, állványos távcső, fényképezőgép, mobiltelefon, PDA, GPS) a rendelkezésre állnak. Új, magas technikai színvonalú fényképezőgépeket is használnak a kollégák (2 db). A tájegység 6 vadkamerával rendelkezik, melyeket vagyonsvédelmi és adatgyűjtési céllal is használunk.

A természetvédelmi örök egyenruházata teljes és jó állapotban van.

Hajdúság–Dél-Nyírség Természetvédelmi Tájegység

Járműellátottság: az év folyamán 2 db Ford Ranger terepjárót, a TFO-val megosztott Land Rovert, szeptemberig 1 db Suzuki Jimny terepjárót, valamint 1 db Yamaha TW-125 motorkerékpárt használtak az örök szolgálati célra. Szeptemberben a Suzuki a Bihari-sík Tájegységhez került.

A tájegység irodájában rendelkezésre áll 1 db asztali számítógép, ami megfelelően üzemel. 1 db laptop elektronikai hibára utaló jeleket mutat, de még működik, atöbbi laptop jól üzemel. A PDA-k megfelelően működnek, bár a programjaikkal akadnak problémák. Rendelkezésre áll 1 db projektor, 1 db tablet, hangszóró, mikroszkóp, és 3 db kézi távcső, amik bemutató programok lebonyolítását szolgálják. A szolgálat ellátásához szükséges alap és kiegészítő eszközök (kézi távcső, állványos távcső, mobiltelefon) többnyire rendelkezésre állnak. A fegyverek műszaki felülvizsgálata szükség szerint megtörtént, állapotuk jó. A tájegységben dolgozó örök ruházata teljes és jó állapotú.

A védett természeti területek és Natura 2000 területek megjelölésére szolgáló hatósági táblákból a korábbi rendelésből jelenleg elegendő áll rendelkezésre a tájegység számára. A tájegység iroda teljes felújításra és funkcióbővítésre szorul, ami 2019-re ütemezett feladat.

Nyírség–Szatmár-Bereg Természetvédelmi Tájegység

A tájegységben 6 db terepjáró van: Ford Ranger, Land Rover Defender 90, 2 db Suzuki Jimny, Lada Niva, és Toyota Hilux. Utóbbi a „*Felső- Tisza- Vidék vizes élőhelyeinek természetvédelmi célú helyreállítása*” című KEHOP pályázatból került az őrszolgálathoz. A Land Rover és a Lada Niva műszaki állapota a tavalyi évhez képest erősen leromlott, 2018-ben sokat voltak szervizben, a folyamatosan jelentkező javítási költségek miatt fenntartásuk nem gazdaságos, cserére szorulnak. A Ford Ranger júliusban egy vétlen balesetben használhatatlanná vált, az év további részében két átvezényelt gépjárművel biztosította a tájegység a zökkenőmentes munkavégzést. Hárman nem rendelkeznek szolgálati autóval, feladataikat saját kocsival, motorral, kerékpárral, tömegközlekedéssel vagy más örkollégák szolgálati járművével látják el.

Egyéb eszközök: 2 db motorkerékpár (a motorok sok kilométert futottak, cserére szorulnak), 2 db csónakmotor (2 és 4 ütemű), 1 db csónakmotor (tiszai ladikra szerelve). 1 db elektromos csónakmotor, 1 db 15 LE négyütemű csónakmotor, 2 db műanyag hajótestet, 1 db felfújható műanyag hajótest. 1 db Antonio Carraro Country 4300 (pályázati forrásból érdemes lenne kiváltani), 1 db John Deere traktor, 1db ANTONIO CARRARO TTR 10400 típusú traktor és munkagépei, valamint 1 db Agria 5900 Taifun 22 egytengelyes önjáró munkagép és tartozékai.

A pályázati forrásból beszerzett számítástechnikai eszközök állapota kitűnő, jól használhatóak. A szolgálat ellátásához szükséges alap és kiegészítő eszközök (kézi távcső, állványos távcső, mobiltelefon) mindenkinél rendelkezésre állnak. A tájegység központ Cégénydányádon található, mely bemutatási, szemléletformálási és oktatási célokat is szolgáló telephelyünk.

9.1.3. Polgári természetőrök

A Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság Természetvédelmi Őrszolgálatának munkájában polgári természetőr nem vesz részt, és 2019-ben sem tervezzük polgári természetőr felvételét.

9.2. Feladatellátás

9.2.1. Hatósági feladatellátás

A HNPI Természetvédelmi Őrszolgálatára továbbra is nagy hangsúlyt fektet a hatósági őrzéssel, felügyeleti ellenőrzéssel kapcsolatos alapfeladatára. A területi jelenlét aránya az adminisztratív feladatok miatt tovább csökkent. Hatékony hatósági feladatellátás leginkább páros, vagy csoport szolgálatban valósítható meg. Jellemzőek a falopással, engedély nélküli fahasználattal, jogosulatlan halászattal, horgászattal kapcsolatos intézkedések. Ezekkel a jogsértő cselekményekkel évszakra és időszakokra tekintet nélkül folyamatosan fel kell lépni, ezért az erre irányuló ellenőrzések folyamatosak. Nem új keletűek a szemétkerakással, illegális gyógynövény gyűjtéssel összefüggő problémák. 2018-ban a természetvédelmi örök intézkedési kötelezettségüknek eleget téve fokozottan védett faj élőhelyének megszüntetése és védett madárfaj élőhelyének veszélyeztetése miatt kezdeményeztek eljárást. Sajnos rendszeresen az engedély nélküli gyepfeltörések védett, vagy Natura 2000 területen, de előfordult engedély nélküli legeltetés, engedély nélküli vegyszeres gyomirtás is. Természetvédelem érdekeit sértő cselekmény volt még a védett természeti területen engedély nélküli égetés, védett és fokozottan védett állatfajok veszélyeztetése, elpusztítása, engedély nélküli behozatala, továbbá Natura 2000 gyepterületen szerves trágya elhelyezése.

9.2.2. Együttműködés más hatóságokkal

A HNPI természetvédelmi őrei a Tiszán rendszeresen dolgoznak együtt a Tiszai Vízügyi Rendészeti Kapitanyság rendőreivel. Működési területünkön élő együttműködést tartunk fenn a

Katasztrófavédelemmel. Kiemelt jelentősége a működési területünk szerint illetékes természetvédelmi és erdészeti hatóságoknak van.

9.2.3. Nem hatósági feladatok ellátása

Heti munkaterv összeállítása és elküldése, valamint a havi jelentés elkészítése minden ór számára kötelező. Ennek megfelelően kell elkészíteni az éves jelentést és pénzügyi tervet is. 2018. első félévében még a közfoglalkoztatottak munkájával kapcsolatos jelenléti ívek és munkanaplók ellenőrzése, rendszerezése is havonta jelentkező feladat volt.

Következő hónapban esedékes pénzügyi kiadások kötelezettség vállalási dokumentumainak elküldése az elfogadott pénzügyi terv alapján elsősorban TE vezetőt terhelő feladat. Előre nem tervezett pénzügyi kiadások esetén többletfeladat lehet az árajánlatok beszerzése, kötelezettség vállalások megírása, jármű meghibásodás esetén gépjármű bejelentő lap kitöltése (figyelembe véve előregegyezett gépjármű parkunkat nagyon gyakran) szintén őri kötelezettség.

Nem hatósági munka továbbá a pályázatokhoz kötődő előkészítési, megvalósítási, ellenőrzési adminisztráció és a HNPI egyéb osztályain szerveződő feladatok elvégzésében történő részvétel (pl.: leltározás, illetve a készülő leltárhoz a jelentős terepi felvételezést követően az adatok feldolgozása számítógépes felületeken, részvétel a MŰO által kért tűz- és munkavédelmi körülmények feltérképezésében, erdőtervi tárgyalásokhoz a részletszintű javaslatok megadása TMO számára).

További feladatellátás történik a szemléletformálással összefüggő dokumentációs munka (kiadványok, táblák, könyvek szövegezése, stb...), szakfelületek dokumentálása, vagy a természetvédelmi kezeléssel kapcsolatos feljegyzések és állapotörögzítések vonatkozásában is. Változó mértékű, de jellemző feladat a szakvezetéssel összefüggő tevékenység is.

10. Költségvetés és vagyon

10.1. Kiadások

A dologi kiadások pénzforgalmi előirányzatának és teljesítésének alakulása

Eredeti előirányzat	559 449 000 Ft
Évközi előirányzat módosítás	2 327 374 986 Ft
Módosított előirányzat	2 886 823 986 Ft
Teljesítés	1 176 524 904 Ft
Kiadási megtakarítás	1 710 299 082 Ft

A pénzügyi helyzet által megkövetelt takarékosági intézkedéseket az Igazgatóság megtette. Az alábbi táblázatokban szereplő költségek az alapfeladatok maradéktalan ellátásához szükséges kiadások teljesítését, valamint a futó (megvalósítás szakaszában lévő) pályázatainkkal kapcsolatban felmerült kiadásokat összességében mutatják:

Megnevezés	2018. év (Ft)		
	Eredeti előirányzat	Módosított előirányzat	Teljesítés
Készletbeszerzés	154 897 000	246 197 000	166 199 323
Szakmai anyagok	75 987 000	105 987 000	71 116 191

ebből: Pályázatok			42 124
ebből: Természetvédelem			2 870 370
ebből: Erdészet			15 041 165
ebből: Növénytermesztés			19 777 525
ebből: Állattenyésztés			2 324 110
ebből: Halgazdálkodás			24 769 715
ebből: Przewalski vadló tartás			1 259 033
ebből: Vadgazdálkodás			1 501 466
ebből: Egyéb szakmai anyagok			3 530 683
Üzemeltetési anyagok	78 910 000	140 210 000	95 083 132
Kommunikációs szolgáltatás	20 458 000	22 458 000	18 514 489
Informatikai szolgáltatások igénybevétele	14 613 000	16 613 000	14 547 539
Egyéb kommunikációs szolgáltatások	5 845 000	5 845 000	3 966 950
Szolgáltatási kiadások	259 154 000	1 633 787 680	653 765 026
Vásárolt élelmezés			
Közüzemi díjak	51 145 000	42 145 000	36 586 208
Bérleti és lízingdíjak	1 461 000	18 686 000	6 292 200
Karbantartási kisjavítási szolgáltatás	51 145 000	59 145 000	56 499 862
Közvetített szolgáltatás		61 710	49 741
Szakmai tevékenységet segítő szolgáltatás (Szellemi tevékenység végzéséhez kapcsolódó kifizetés, vásárolt közszolgáltatások)	126 177 000	1 419 423 970	478 767 195
ebből: Pályázatok			117 298 362
ebből: Természetvédelem			50 483 753
ebből: Erdészet			140 609 040
ebből: Növénytermesztés			45 644 600
ebből: Állattenyésztés			14 468 395
ebből: Halgazdálkodás			9 233 195
ebből: Przewalski vadló tartás			5 080 402
ebből: Vadgazdálkodás			70 134
ebből: Egyéb szakmai tevékenységet segítő szolgáltatás			35 879 314
Egyéb szolgáltatás	29 226 000	94 326 000	75 569 820
ebből: Pályázatok			31 309
ebből: Természetvédelem			2 257 121
ebből: Erdészet			2 935 283
ebből: Növénytermesztés			4 145 200
ebből: Állattenyésztés			9 838 568
ebből: Halgazdálkodás			8 089 562
ebből: Przewalski vadló tartás			81 254
ebből: Vadgazdálkodás			0
ebből: Egyéb szolgáltatás			48 191 523
Kiküldetések, reklám, propagandakiadások	10 960 000	22 778 000	19 224 791
Kiküldetések kiadásai	8 768 000	20 586 000	18 783 362
Reklám- és propagandakiadások	2 192 000	2 192 000	441 429
Különféle befizetések és egyéb dologi kiadások	113 980 000	961 603 306	318 821 275
Működési célú előzetesen felszámított általános forgalmi adó	109 597 000	432 041 306	181 006 224
Fizetendő általános forgalmi adó		350 000 000	66 242 239

Egyéb pénzügyi műveletek kiadásai		200 000	144 001
Egyéb dologi kiadások (Különféle költségvetési befizetések Adók, díjak, egyéb befizetések)	4 383 000	179 362 000	71 428 811
Dologi kiadások összesen	559 449 000	2 886 823 986	1 176 524 904

A felhalmozási kiadások előirányzatai közül a beruházási kiadások soron az intézményi beruházásaink pályázatokból megvalósuló fejlesztései következtében a módosított előirányzat jelentősen meghaladta az eredeti előirányzatot.

Az Igazgatóság 2018. évi intézményi beruházásainak változása

Eredeti előirányzat	54 656 000 Ft
Évközi előirányzat módosítás	1 998 964 650 Ft
Módosított előirányzat	2 141 188 698 Ft
Teljesítés	320 807 384 Ft
Kiadási megtakarítás	1 820 381 314 Ft

Megnevezés	2018. év		
	Eredeti előirányzat	Módosított előirányzat	Teljesítés
Immateriális javak beszerzése, létesítése		43 000 000	26 481 150
Ingatlanok beszerzése létesítése		1 631 868 698	182 769 148
ebből: termőföld vásárlás kiadása			83 942 737
Informatikai eszközök beszerzése, létesítés		23 000 000	3 752 442
Egyéb tárgyi eszközök beszerzése, létesítés	43 036 000	251 386 000	76 049 973
Beruházási célú előzetesen felszámított ÁFA	11 620 000	246 590 000	31 754 671
Beruházási kiadások összesen	54 656 000	2 195 844 698	320 807 384

Beruházásainkat kisebb mértékben intézményi saját forrásból, nagyobb mértékben felügyeleti szervtől érkező pótelőirányzatból és pályázati forrásokról (KEHOP, LIFE+) valósítottuk meg.

Földterületeket a felügyeleti szervtől kártalanítás céljából érkezett pótelőirányzatból vásárolt az Igazgatóság. KEHOP pályázatok biztosítottak forrást az egykori bombázó lőtéren illetve a Hortobágy természetes állapotát visszaállítani hivatott kisvízterek rehabilitációs munkáihoz. A fentieken kívül LIFE pályázatokból is folytak fejlesztések az év során. Ezekon kívül kisebb volumenű beruházási munkálatok is folytak az év során vagyonvédelmi okokból, sorompó telepítés, fahíd, kerítés építés stb. formájában.

Az építési beruházások mellett folytatódtak az eszköz beszerzések 2018. év során. Ezek az előregedett és hiányos eszközállomány miatt voltak indokoltak. Ezen beruházások megvalósítása is – legalábbis részben - pályázati forrásból történt.

A közfoglalkoztatási program is lehetőséget nyújtott a természetvédelmi kezeléshez szükséges egyes eszközök beszerzésére.

Az Igazgatóság 2018. évi intézményi felújításainak változása

A felújítási kiadások előirányzaton eredeti összeg nem szerepel, a módosított előirányzatban szereplő összeget a többletbevételünk terhére helyeztük ide. Az előirányzat módosítását a halaszthatatlannak ítélt állagmegóvó felújítások megvalósításához volt szükséges.

Eredeti előirányzat	0 Ft
Évközi előirányzat módosítás	136 500 000 Ft
Módosított előirányzat	136 500 000 Ft
Teljesítés	94 811 833 Ft
Kiadási megtakarítás	41 688 167 Ft

Felújítások előirányzatának felhasználása

Létesítmény, eszköz megnevezése	Felújítás összege
Ingatlanok felújítása	70 428 208
Informatikai eszközök felújítása	1 253 762
Egyéb tárgyi eszköz felújítása	3 781 607
Felújítási célú előzetesen felszámított ÁFA	19 348 256
Előirányzat teljesítése összesen:	94 811 833

10.2 Bevételek alakulása, jellege, típusai bemutatása, rendszerezése

Az igazgatóság 2018. évi bevételei az alábbiak szerint alakultak:

Megnevezés	Eredeti előirányzat Ft	Módosított előirányzat Ft	Teljesítés Ft	Előirányzat változás Ft
Intézményi működési bevételek	868 514 000	1 038 644 000	1 025 049 159	170 130 000
Működési célú támogatások	175 281 000	405 922 087	405 922 087	230 641 087
Működési célra átvett pénzeszközök		16 751 497	7 751 497	16 751 497
Felhalmozási célú támogatások		628 924 269	628 924 269	628 924 269
Felhalmozási célra átvett pénzeszközök		15 788 960	15 742 421	15 788 960
Tárgyi eszköz értékesítés		1 289 999	1 189 999	1 289 999
TÖRVÉNY SZERINTI BEVÉTELEK MINDÖSSZESEN	1 043 795 000	2 107 320 812	2 084 579 439	1 063 525 812

A közhatalmi és intézményi működési bevételek elemzése, az főbb tételeinek bemutatása, az esetleges felhalmozás bevételek rövid bemutatása:

A. Intézményi működési bevételek

Eredeti előirányzat	868 514 000 Ft
Előirányzat változás	170 130 000 Ft
Módosított előirányzat	1 038 644 000 Ft
Teljesítés	1 025 049 159 Ft
Bevételi elmaradás	13 594 841 Ft

Igazgatóságunk működési bevétele elsősorban a kezelésünkben lévő természetvédelmi területek hasznosításából és a turisztikai szolgáltatások bevételeiből tevődik össze, valamint a bevételek növelése érdekében tett intézkedésekből eredően a készletek és az állatállomány tenyésztésbe nem vont egyes egyedei is évről- évre értékesítésre kerülhettek.

Bevételek részletezése:

Megnevezés	Eredeti előirányzat Ft	Módosított előirányzat Ft	Teljesítés Ft
Működési bevételek			
Készletértékesítés ellenértéke	122 792 000	226 392 000	227 143 470
Szolgáltatások ellenértéke	85 954 000	71 390 500	72 487 205
Közvetített szolgáltatások ellenértéke	6 140 000	21 000 000	20 809 327
ebből: államháztartáson belül			
Tulajdonosi bevételek	595 609 000	641 609 000	636 301 673
Kiszámlázott általános forgalmi adó	58 019 000	70 919 000	67 144 282
Egyéb kapott (járó) kamatok és kamatjellegű bevételek		5 501 000	16
Egyéb pénzügyi műveletek bevételei		132 500	124 193
Biztosító által fizetett kártérítés		1 000 000	593 811
Egyéb működési bevétel		700 000	445 182
Működési bevételek összesen	868 514 000	1 038 644 000	1 025 049 159

Az Működési bevételek 1 025 049 159 Ft-ban teljesültek. Az eredeti előirányzatok szolgáltatás ellenértéke sor kivételével túlteljesítésre került. E bevételek legnagyobb részét a hasznosításba adott területek haszonbérleti és egyéb bérleti díjai teszik ki 636 301 673 Ft összegben. Jelentős bevétel még az áru- és készletértékesítés bevétele melynek összege 227 143 470 Ft, valamint a szolgáltatások (védett természeti érték bemutatás, belépőjegy, szállásdíj, stb.) bevétele 72 487 205 Ft összegben.

Saját termékekből, védjegyes termékekből származó bevételek összege:

Megnevezés	Védjegyes/Saját	Értékesítés (Ft)
szürkemarha-, bivaly- és őstulok szalámi, snack	saját	7.484.590
Saját előállítású termékek		7.484.590
Vegyes virágméz	Háriné Tamás Zsuzsanna	25.000
Kézműves szörpök	Szabó Katalin	141.750
6 hónapnál tovább érlelt félkemény sajt	Tóth Péter	13.230
Butella 2 db	Szűcs Imre	7.980
Tyúk figura 4 db	Szűcs Imre	13.400
Miskakancsó 2 db	Szűcs Imre	23.000
Védjegyes termékek:		224.360

Összesen		7.708.950
-----------------	--	------------------

A bevételeink előirányzathoz képest mutatkozó teljesülése mutatja azt a törekvésünket, amit a jogszabályi környezet változásából eredően kieső bevételeink pótlásra tettünk (termékértékesítés, szolgáltatás nyújtás). Valamint a bevételek alakulása (tulajdonosi bevételek) a kintlévőségek behajtására tett törekvéseinkkel is korrelál. Ez a bevételi teljesítés is jelentősen meghaladja az eredeti előirányzatot. A bevételek alakulása a táblázatból jól látható, a teljesítés minden soron meghaladta a tervezett, a szolgáltatás ellenértéke sor kivételével. Működési bevételeinket, többletbevételeinket működési kiadásaink fedezésére fordítottuk.

Mezőgazdasági támogatások:

A 2018. évben a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság saját hasznosításban művelt területei közül 5057 hektár nagyságú területen igényelt területalapú támogatást. A támogatási rendszerekben szerepeltetett 675 hektár szántó művelési ágú terület, illetve 4382 hektár egyéb terület. A szántók jelentős területén élőhely-védelmi célú (daru-, vadlúd táplálkozó területek, tűzokvédelmi területek) gazdálkodás valósul meg, másrészt takarmánytermő területek, melyek az Igazgatóság természetvédelmi kezelést szolgáló állatállományának téli takarmány bázisát adják.

Mezőgazdasági támogatások alakulása 2017-ben és 2018-ban:

Támogatások jogcíme	Támogatás összege 2017-ben (Ft-ban)	Támogatás összege 2018-ban (Ft-ban)
Szálas fehérjenövény támogatás igénylése	6 709 089	7 353 958
Területalapú támogatás	6 405 178	71 480 111
Átmeneti nemzeti anyajuhtartás támogatása	2 804	16 596
Termeléshez kötött anyatehéntartás támogatás	7 836 793	6 372 957
Zöldítés támogatás	120 730 444	128 622 428
Anyajuhtartás kiegészítő támogatás - 2007-től elválasztott	1 016 064	989 163
Termeléshez kötött anyajuhtartás támogatása	1 129 459	6 516 242
Erdei vasutak üzemeltetésének de minimis támogatása	5 500 000	7 111 000

A tenyészkos és tenyészbak tenyésztésbe állításának mezőgazdasági csekély összegű támogatása	465 000	490 346
Pénzügyi fegyelem visszatérítése	5 078 885	4 492 187
Húsmarhatartás támogatás - 2007-től elválasztott	1 575 576	561 000
Termeléshez kötött hízottbikartartás támogatása		130 266
Összes támogatás	156 449 292	234 136 254

Az egyes jogcímekből származó támogatások évről évre jelentős mértékben eltérnek az előző évek értékétől. A területalapú támogatást az adott évben felmerülő természetvédelmi területek kezelésére (kaszálás, bálázás, behordás, szárazzás, erdő telepítés, ápolás, stb.), fajvédelmi programok végrehajtására, továbbá a védett és fokozottan védett természeti értékek, védett és fokozottan védett természeti területek, a Natura 2000 területek, valamint a nemzetközi természetvédelmi egyezmény hatálya alá tartozó területek és értékek természetvédelmi kezelésével kapcsolatos feladatok ellátására fordítja intézményünk.

Igazgatóságunk a vagyonkezelői feladatok, valamint a vagyonkezelésében lévő állami tulajdonú vagyontárgyak fenntartásának, karbantartásának finanszírozására is e bevételeket veszi igénybe. Ezekből a pénzeszközökből van lehetőség a természetvédelmi kutatásra, élőhelyek kialakítására és fenntartására, a sérült, károsodott élőhelyek kisebb volumenű helyreállítására, valamint rehabilitációjával kapcsolatos részfeladatokat ellátására.

Az Igazgatóságnak felhalmozási bevétele Egyéb tárgyi eszköz értékesítésből is származott 1 189 999 összegben. Ez az összeg tenyészállat értékesítést, valamint feleslegessé vált tárgyi eszközök értékesítését foglalja magában.

Működési célra átvett pénzeszközök tételes felsorolása:

**Átvett pénzeszközök
2018. évben**

		<i>forintban</i>
Átadó intézmény, szervezet, fejezeti kezelésű előirányzat megnevezése	Átvett pénzeszköz célja, rendeltetése	Összege
Működési célú támogatások államháztartáson belülről		405 922 094
Működési célú visszatérítendő támogatások, kölcsönök igénybevétele államháztartáson belülről		83 688 281
	<i>ITM-Unió Fejl. Fej. kez. előirányzat ROHU79 pályázat</i>	<i>83 688 281</i>
Egyéb működési célú támogatások bevételei államháztartáson belülről		322 233 813
ebből: központi költségvetési szervek		8 013 105

	<i>Magyar Államkincstár - MTÉT ellenőrzések támogatás</i>	5 940 000
	<i>MVH - Állati melléktermék megsemmisítés támogatás</i>	2 073 105
ebből: fejezeti kezelésű előirányzatok EU-s programokra és azok hazai társfinanszírozása		260 896 568
	<i>MVH - Mezőgazdasági támogatások</i>	234 136 254
	<i>KEHOP-4.1.0</i>	2 900 401
	<i>Nemzetközi támogatás - ROHU79 pályázat</i>	23 859 913
ebből: egyéb fejezeti kezelésű előirányzatok		8 010 000
	<i>Agrárminisztérium - Környezeti nevelés támogatása pályázat</i>	6 350 000
	<i>Agrárminisztérium - TMF/1083/5/2018</i>	1 660 000
Felhalmozási célú támogatások államháztartáson belülről		628 924 269
ebből: fejezeti kezelésű előirányzatok EU-s programokra és azok hazai társfinanszírozása		597 410 029
	<i>KEHOP-4.3.0</i>	30 000 000
	<i>GINOP-7.1.9</i>	567 410 029
ebből: egyéb fejezeti kezelésű előirányzatok		30 000 000
	<i>Téry Ödön program - JÉGHÁT T/62 támogatás</i>	30 000 000
ebből: elkülönített állami pénzalapok		1 514 240
	<i>Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal- Közfoglalkoztatás támogatás</i>	1 514 240
Működési célú átvett pénzeszközök		7 751 497
ebből: egyéb civil szervezetek		7 751 497
	<i>MME - LIFE10 NAT/HU/000019 pályázat átadott támogatás</i>	5 731 427
	<i>Vajai Önkormányzat - átadott támogatás</i>	768 573
	<i>MME - LIFE15 NAT/HU/000902 pályázat átadott támogatás</i>	1 251 497
Felhalmozási célú átvett pénzeszközök		15 742 421
<i>Felhalmozási célú visszatérítendő támogatások, kölcsönök visszatérülése államháztartáson kívülről</i>		<i>14 453 461</i>
ebből: háztartások		14 453 461

Egyéb felhalmozási célú átvett pénzeszközök		1 288 960
ebből: egyéb külföldiek		1 288 960
	Kölni Állatkert - Vadlótartás támogatására átadott pénzeszköz	1 288 960
Költségvetési bevételek		2 084 579 439
Finanszírozási bevételek		4 449 142 058
Központi, irányító szervi támogatás		631 893 681
	Költségvetési támogatás - Költségvetés	398 494 000
	Természetvédelmi kártalanítás – Földvásárlás	100 000 000
	LIFE15 NAT/HU/000902	8 020 000
	Minimálbér emelkedés KF/341-3/2018	8 034 905
	Bérkompenzáció KF/285-4/2018	2 567 099
	Természetvédelmi kártalanítás KF/717/2018	51 464 000
	Bérkompenzáció KF/285-4/2018	30 831
	Közfoglalkoztatási program kiesése miatti bérkomp. KF/1165/4/2018	52 047 000
	Minimálbér emelkedés KF/341-3/2018	-2 314 154
	MTÉT ellenőrzések támogatása-KF/1444/2018, DSZ/20-2018	13 550 000
Előző év költségvetési maradványának igénybevétele		3 817 248 377

Beruházásainkat a pályázatokból befolyt összegekből valósítottuk meg.

Pályázati tevékenység:

LIFE pályázatok

A parlagi sas védelme a Pannon-régióban az ember okozta halálozás visszaszorításával (MME) LIFE pályázat esetében a pályázat indításra került sor 2016. októberében. 2018-ban a pályázat újabb támogatásban részesült, melynek keretében 4 db vízi műtárgy megépítését tervezte megvalósítani az Igazgatóság természetvédelmi célzattal. A támogatás 8.020.000 Ft.

A Hortobágyi Természetvédelmi és Génmegőrző Nonprofit Kft.-vel és a Hortobágy Természetvédelmi Egyesülettel közös pályázatunk a „Legelőtavak élőhelykezelése a Hortobágyon” c. LIFE11NAT/HU/000924 számú projekt. A pályázat megvalósítás szakaszban van. 2018-ban a HNPI dolgozói, a pályázat C.6 (Legeltetés az északi és Szelencés projektterületen) és C7. (Legeltetés Zámos és Pentezugban) akciókban folyamatos monitoring tevékenységet végeznek a legeltetést illetően. 2018-ban kezdték meg a pályázat C1. (A Nagyréti csatorna felszámolása) C2. (A kondás projekt terület gát és csatorna rendszerének felszámolása) C3.(Tonnás csatorna megszüntetése és a nyomvonalának átterelése a Szikra-csatornában) és C4.(Zámi- csatorna megszüntetése) természetvédelmi akciók előkészületei és munkálatai is, ezeknek az akcióknak megvalósítása a főkedvezményezett kötelezettségei a

HNPI dolgozói folyamatos szakmai jelenléttel és monitoringgal van jelen a munkafolyamatokban.

A „Parlagi sas védelme Magyarországon” című, LIFE10NAT/HU/000019 pályázathoz kapcsolódóan egy ún. After LIFE konstrukcióban 2018-ban az Igazgatóság, plusz 14.300.000 forint támogatási összeget kapott. A feladatok megvalósítására 2018. január 1.- 2019. május 31. között kerül sor.

2018. évben megkezdett tevékenységek:

- Védett/fokozottan védett fajok toxikológiai vizsgálata laboratóriumi körülmények között,
- Sasközpont játszótérének állapotfelmérése és biztonsági felülvizsgálata.

KEHOP pályázatok

A pályázati tevékenységi körben 2018. év folyamán folytatódtak a 2016-ban indult KEHOP 4.1.0, KEHOP 4.1.1 KEHOP 4.2.0 konstrukciókra benyújtott pályázataink. A pályázatok zárása a 2019-ben és 2020-ban várható.

Ugyancsak 2016-ban indult KEHOP 4.3.0 „A közösségi jelentőségű természeti értékek hosszú távú megőrzését és fejlesztését, valamint az EU Biológiai Sokféleség Stratégia 2020 célkitűzéseinek hazai szintű megvalósítását megalapozó stratégiai vizsgálatok”, melyben az Igazgatóság konzorciumi partnerként vesz részt. Ezen pályázat zárása is 2020-ban várható.

Projekt címe (2015. évi ÉFK: 2015-2020)	Támogatás max. összege	2016-ban kifizetett	2017-ben kifizetett	2018-ban kifizetett
Szakaszolt projektek KEHOP 4.1.1				
Az egykori bombázó lőtér tájrehabilitációja a Hortobágyi Nemzeti Parkban I. ütem II. szakasz	1 272 615 245	430 678 990	741 855 555	66 247 658
Az egykori bombázó lőtér tájrehabilitációja a Hortobágyi Nemzeti Parkban II. ütem II. szakasz	1 311 113 759	450 766 205	794 854 310	29 467 282
KEHOP 4.1.0. Élőhelyek és fajok védelme, bemutatás				
A Hortobágy és Nagykunság természetvédelmi tájegységek vizes élőhelyeinek természetvédelmi célú helyreállítása	700 000 000	4 157 490	5 589 129	38 445 500
Élőhely-rehabilitáció a tiszakürti Kis-Tiszán, valamint a beregi- és nyírségi lápok vízpótlása	850 000 000	2 114 300	17 354 011	14 368 890
Pusztai tölgyesek és puhafaligetek természetvédelmi rekonstrukciója a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság működési területén	815 000 000	10 325 737	1 604 766	318 220 154 visszafizetés
A Natura 2000 területekkel kapcsolatos tájékoztatás, bemutatás	451 000 000	17 903 030	91 614 067	

és szemléletformálás egységes eszközrendszerének kialakítása a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság működési területén				35 377 831
A Felső-Tisza vidék vizes élőhelyeinek természetvédelmi célú helyreállítása	32 180 400	0	2 245 360	1 193 450
KEHOP 4.2.0. Természetvédelmi őrszolgálat és monitorozó rendszer fejlesztése				
A területi jelenlét és természetvédelmi őrzés hatékonyságának javítása a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság természetvédelmi őrszolgálatának komplex fejlesztésével	311 000 000	14 951 500	50 686 592	72 331 108
A Felső-Tisza vidék vizes élőhelyeinek természetvédelmi célú helyreállítása	32 180 400		2 245 360	1 318 079
KEHOP 4.3.0.				
A közösségi jelentőségű természeti értékek hosszú távú megőrzését és fejlesztését, valamint az EU Biológiai Sokféleség Stratégia 2020 célkitűzéseinek haza szintű megvalósítását megalapozó stratégiai vizsgálatok	203 659 550		50 690 469	20 190 460
ÖSSZESEN	5 629 414 360	930 897 252	1 756 494 259	597 160 412

Egyéb pályázatok:

2018-ban az Igazgatóság 2 újabb forrásból részesült támogatásban.

Interreg V-A Románia-Magyarország Együttműködési Program (ROHU 79) megvalósítása 2018-ban kezdődött és várhatóan 2020-ban befejeződik.

Konzorciumi együttműködési megállapodás keretében a Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program Turisztikailag frekvenciált térségek integrált termék-és szolgáltatásfejlesztése tárgyú, a Hortobágy – Világörökségünk a Pusztá című GINOP pályázati támogatási szerződést kötött a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság – több konzorciumi partner mellett - 2018-ban.

Pályázat megnevezése	Támogatás HNPI által felhasználható összeg forintban	2018-ban folyósított összeg forintban
----------------------	--	--

GINOP- Turisztikailag frekvenciált térségek integrált termék-és szolgáltatásfejlesztése tárgyú, a Hortobágy – Világörökségünk a Puszta	1 490 424 227	567 410 029
Interreg V-A Románia-Magyarország Együttműködési Program (ROHU 79)	98 456 804	98 456 804

10.3. Vagyon

Megnevezés	2017. év	2018. év
NEMZETI VAGYONBA TARTOZÓ BEFEKTETETT ESZKÖZÖK	35 612 332 205	35 389 576 010
Vagyoni értékű jogok	0	0
Szellemi termékek	67 815 565	28 039 147
Immateriális javak	67 815 565	28 039 147
Ingatlanok és a kapcsolódó vagyoni értékű jogok	33 477 080 205	33 690 693 549
<i>Ebből:</i>		
<i>Épületek</i>	<i>4 593 918 516</i>	<i>4 652 612 573</i>
Gépek, berendezések, felszerelések, járművek	345 695 339	182 592 933
Tenyészállatok	62 819 465	51 820 141
Beruházások, felújítások	1 658 921 631	1 436 430 240
Tárgyi eszközök	35 544 516 640	35 361 536 863
NEMZETI VAGYONBA TARTOZÓ FORGÓESZKÖZÖK	187 414 065	226 997 868
Vásárolt készletek	3 304 975	11 839 326
Befejezetlen termelés, félkész termékek, késztermékek	116 833 219	138 777 911
Növendék-, hízó és egyéb állatok	67 275 871	76 380 631
Készletek	187 414 065	226 997 868
PÉNZESZKÖZÖK	3 842 882 766	3 784 454 177
KÖVETELÉSEK	661 262 036	507 666 779
<i>Ebből:</i>		
<i>Költségvetési évben esedékes követelések</i>	<i>224 877 907</i>	<i>245 102 723</i>
<i>Költségvetési évet követően esedékes követelések</i>	<i>256 600 253</i>	<i>75 419 588</i>
<i>Követelés jellegű sajátos elszámolások</i>	<i>179 783 876</i>	<i>187 144 468</i>

Az Igazgatóság 2018. évi gazdálkodásának bruttó vagyonváltozása 293 137 626 Ft növekedést eredményezett. Ebből a jelentős tétel a KEHOP pályázatok végrehajtása során megvalósuló beruházások vagyonelemeinek összege, valamint erdőtelepítés beruházás értéke.

Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság 2018. évi bruttó vagyonváltozása Ft-ban

Megnevezés	Bruttó vagyonváltozás Ft		Összesen
	Növekedés	Csökkenés	
Immateriális javak beszerzése, nem aktivált beruházások	23 150 350		23 150 350
nem aktivált beruházások	434 225 475		434 225 475
Beruházásból, felújításból aktivált érték (Ingatlanokhoz kapcsolódó vagyoni értékű jogok)	556 936 602		556 936 602
Beruházásból, felújításból aktivált érték (gépek, berendezések, felszerelések járművek)	86 782 987		86 782 987
Beruházásból, felújításból aktivált érték (tenyészállatok)	12 997 277		12 997 277
Tárgyévi pénzforgalmi növekedés összesen	1 114 092 691		1 114 092 691
Pénzforgalom nélküli növekedés összesen	0	0	0
Növekedés mindösszesen	1 114 092 691		1 114 092 691
Egyéb csökkenés /állat elhullás/		-3 979 730	-3 979 730
Selejtezés, megsemmisülés, egyéb csökkenés /beruházások, felújítások/, technikai kivezetések		-816 975 335	-816 975 335
Csökkenés összesen		-820 955 065	-820 955 065
MINDÖSSZESEN:	1 114 092 691	-820 955 065	293 137 626

Pénzeszközök:

Számla megnevezése	Számla száma	Nyitó egyenleg	Záró egyenleg
Előirányzat felhasználási keretszámla	10034002-01743654-00000000	483 852 759	351 957 545
Intézményi kártyafedezeti számla	10035002-01743654-00060004	47 435	21 444
Lakásépítési alap számla	11738008-20091482-00000000	6 218 748	16 539 493
EU program célelszámolási forintszámla ebből:			
KEHOP Őrszolgálat	10034002-01743654-30005101	233 464 689	141 423 746
KEHOP Hortobágy és Nagykunság	10034002-01743654-30005400	690 253 381	655 724 619
KEHOP Pusztai tölgyesek	10034002-01743654-30005307	802 894 497	463 925 343
KEHOP Natura 2000	10034002-01743654-30005204	341 639 003	306 551 642
KEHOP Kis-Tisza Beregi Nyírségi lápok	10034002-01743654-30005503	834 105 053	818 814 557
KEHOP Bombatér I.	10034002-01743654-30005709	138 390 493	96 546 596
KEHOP Bombatér II.	10034002-01743654-30005802	162 458 504	133 943 586

KEHOP Felső-Tisza - Rétköz	10034002-01743654-30005905	29 935 040	28 616 961
Központi KEHOP	10034002-01743654-30005606	119 623 164	95 430 422
Interreg ROHU 79	10034002-01743654-30005118	0	83 688 281
GINOP Világörökségünk a Puszta	10034002-01743654-30005125	0	567 410 029
EU program célelszámolási devizaszámra ebből:			
Interreg ROHU 79		0	23 859 913
PÉNZESZKÖZÖK		3 842 882 766	3 784 454 177

10.4. Épületek

2018-ban a „A területi jelenlét és természetvédelmi őrzés hatékonyságának javítása a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság természetvédelmi őrszolgálatának komplex fejlesztésével” című KEHOP pályázat keretében Berettyóújfaluban megépült a Bihari sík tájegység központ irodaépülete. Illetve ennek a pályázatnak köszönhetően Szolnokon a Közép-Tisza-Jászság Természetvédelmi Tájegység központ is egy felújított irodaépületet kapott. Épületeinkkel, építményeinkkel kapcsolatban nem pályázati forrásból az alábbi felújítási munkákat hajtottuk végre 2018-ban:

Felújítás megnevezése	Nettó összeg (Ft)
Tiszafüred - Góré tanya fa szerkezetű volier felújítása	5 687 704
Hortobágy Pentezug Pásztorszállás felújítása	7 250 000
Hortobágy, Útőrház pásztorszállás Hortobágy, teljes külső tető-, homlokzat-, lábazat, teljes épület talajvízelvezetés szigetelésének felújítása	6 247 030
Nagyiváni szolgálati lakás teljes külső homlokzat, lábazat, hideg és meleg burkolás, szaniterak teljes épület talajvízelvezetés szigetelésének felújítása	9 842 093
Nagyiváni tájház kazán felújítás	299 866
Hortobágy Malomháza Vadaspark főépületének tető felújítása	521 500
Hortobágy Kondás Madármegfigyelő előtti pallók, korlátok és tartószerkezet felújítása	3 377 850
Berettyóújfalú Andaháza út felújítása	8 840 000
Hortobágy-Halastó, Gyűrűző állomás pallóút felújítása (szelemenek teljes cseréje, elkorhadott tartóoszlopok cseréje, járófelület részleges cseréje)	4 395 000
Hortobágy Látogatóközpont kézműves udvar ajtó felújítása	78 800
Látogató központ szűnyogháló és tetőtéri roletta felújítása	205 970
Szolnoki tájegység központ leágazó vezeték áthelyezése	103 982
Hortobágy Pentezug területén található 5 db gémeskút tisztítása és felújítása	4 151 968

Hortobágy Pentezug és Zám legelő villanypásztor rendszerének felújítása	7 870 800
Tiszafüred, Góré s tanyán található „Vendégház” elnevezésű épület belső felújítása	1 980 420
Hortobágy Szatmári telek „Szolgálati lakás” épület belső felújítása	3 547 400
Kadarcsi Csárda felújítása	199 016
Hortobágy Szatmári telek istállókapu felújítás	988 620
Hortobágy Malomháza Vadaspark vadmacska kifutópálya felújítása	1 322 000
Földes Csapó tanya vizes élőhely villanypásztor rendszerének felújítása	3 080 000
Szolnoki tájegység központ kerítésének felújítása	388 189
Hortobágy Pentezug Bika karám és kapu felújítása	50 000
Ingatlanok felújítása (K71)	70 428 208

10.5. Eszközök

Gépek, berendezések valamint járművek eszközcsoportokon belül is sikerült beszerzéseket lebonyolítani, mely javította a szakfeladatokhoz szükséges eszközpark minőségét. Jelentős beszerzést saját forrás terhére nehezen tud megvalósítani az Igazgatóság, inkább a pályázati forrásokhoz kapcsolódó eszközbeszerzés a jellemző. Az év során eszközök selejtezésére is sor került, oka az eszközök elhasználódása volt.

Az év első felében a közfoglalkoztatási program végrehajtása során vásároltunk a természetvédelmi kezelés megvalósítására kisgépeket, elsősorban hasogatót, kézi kaszát, körfűrész t, szivattyút illetve egy benzinmotoros fűnyíró t.

Eszközbeszerzéseinkről összességében elmondható, hogy a szakmai (természetmegőrzési, ökoturisztikai, környezet-nevelési, vagyonkezelési) feladatellátásokhoz kapcsolódtak. Informatikai eszközöket pályázati forrásból tudtunk csak beszerezni.

11. Bemutatás, oktatás, társadalmi kapcsolatok

2018-ban az Oktatási és Turisztikai Osztály főbb feladatai az alábbiak voltak:

- bemutatási, szemléletformálási tevékenység biztosítása (előadások, táboroztatások, vetélkedők, pályázatok és kitelepülések)
- együttműködések oktatási intézményekkel (teljes működési területen), szakmai partnerekkel (Hortobágy és a térség turisztikai szereplői, ill. a működési terület szakmai partnerei)
- képzés (Tisza-tavi és hortobágyi túravezető képzés)
- programszervezés (kiemelkedett közülük: Kihajtási ünnep és Világörökségi nap, Lovasnapok – Gyerek Lovasfalu, Hídi-vásár, Darufesztivál és Behajtási ünnep, Zöld Mikulás, Daruvonulási programok)
- osztálykirándulások kiajánlása, szervezése, csoportok szakvezetése
- partnerkapcsolat ápolása a lengyel Wolinskij Nemzeti Parkkal

- létesítmények üzemeltetése (Fecskeház erdei iskola és ifjúsági szálló, Hortobágyi Vadaspark, Hortobágy-halastavi Kisvasút, kiállítások – úgy, mint Pásztormúzeum, Csárdakiállítás, Körszín, Darvak világa kiállítás és a Hortobágy élővilága természetrajzi kiállítás, Meggyes csárda, Cégénydányádi kastélykiállítás -, bérlőkkel való kapcsolattartás – lásd: Nagyiváni Tájház, Kadarcsi csárda, Tisza-tavi Vízi Sétány), egyéb szálláshelyek – úgy, mint Góré, Látogatóközpont vendégszoba)
- ökoturisztikai programok szervezése
- turista tájékoztatás (beleértve a Tourinform irodai tevékenység ellátását Hortobágyon)
- tanösvények bemutatása, nyilvántartása, karbantartásának megszervezése, információs táblák nyilvántartása, karbantartásának kezdeményezése
- kommunikációs és marketing feladatokban való segítségnyújtás (sajtó study, interjúk, cikkek, facebook és honlap hírek szerkesztése, külső honlapok adatfeltöltései)
- nemzeti parki termék védjegyes termelők segítése (rendezvényeken lehetőség az értékesítésre, ill. saját üzletben bizományos értékesítés), védjegyesekkel való kapcsolattartás
- pályázatokban való részvétel (megvalósítás pl. ún. bemutatási KEHOP, FM / AM „de minimis” támogatás kisvasutaknak; GINOP projekt)
- külső és belső adatszolgáltatások, statisztikák vezetése

2018. év végén az osztály létszáma 35 fő (közülük 1 fő tartós távolléten van). A szakmai munkát vállalkozói szerződéssel további 1 fő munkatárs segítette. Ezen létszámot egészítette ki 2018-ban június 30-ig átlagosan további 15-18 fő közfoglalkoztatott, és havonta átlagban 3-4 napra 1-2 fő alkalmi munkavállaló. A közmunkások és alkalmi munkavállalók alkalmazásának felfüggesztése, valamint a létszámstop miatt kialakult helyzet következtében nehéz helyzetbe kerültünk, csak 3 fő szolgáltatási szerződéssel alkalmazott munkatárs felvételével tudtuk némiképp normalizálni a működést, de így is szükséges volt néhány létesítmény nyitva tartását felülvizsgálni. Bezárt a Kézművesudvar, és átmeneti időre a Csárdakiállítás, utóbbi esetében szerencsére szeptembertől megoldást találtunk a megmaradt 2 fő kézműves munkatársunk bevonásával. Az osztályon dolgozók körében mérséklődött a fluktuáció.

Az osztály együttműködik a különálló egységként működő Tisza-kürti Arborétummal is, mely szintén színtere az ökoturizmusnak és a szemléletformálásnak.

11.1. Ökoturisztikai és környezeti nevelési infrastruktúra

11.1.1. Látogató-, fogadó- és oktatóközpontok

A) Hortobágyi Nemzeti Park Látogatóközpontja

Információs iroda

2018-ban 2 fő állandó dolgozó mellett kezdetben 1 fő közfoglalkoztatott dolgozott az irodában, majd júniustól egy állandó dolgozóval bővült a létszám. Mivel az év első felében olyan dolgozó is elment az Igazgatóságtól, aki korábban háttér feladatokat látott el, feladatkörének egy jelentős része azonban így átkerült az információs irodába.

Nyitva tartás:

2018-ban a létesítmény nyitva tartása nem változott a 2017. évihez képest, de 2019-re már a hétfői zárva tartást bevezetjük.

Feladatok – szolgáltatások:

Turistatájékoztató – formája: személyes, telefonos, írott (e-mail és postai levél).

A telefonos megkeresések száma 1951 alkalommal volt. Ez és az írásos megkereséseké is növekedett (kb. 10 %-kal). Személyesen 30 142 főt fogadtunk.

Kérdőíves felmérés – 2018. márciusban végeztünk Google Drive alapú online kérdőíves felmérést potenciális vendégeink körében. A kitöltés önkéntes és névtelen volt. 820 darab kitöltött kérdőívet kaptunk vissza. A kérdőívek válaszai alapján kapott potenciális látogatói profil a 18-40 év körüli, családdal, vagy párjával utazó, környékbeli, vagy budapesti lakóhelyéről érkező, egynapos, természeti értékek, kalandos túrák, rendezvények iránt érdeklődő látogató, aki túlnyomó többségében elégedett volt a nyújtott szolgáltatásokkal. 98,5% ajánlaná másoknak is, negatívumot nem tudtak említeni. A desztináció karakterét a természeti és kulturális értékeket felvonultató, nyugalmas tájként határozták meg. Legtöbbször a Látogatóközpontban, a kiállításokban és a Madárparkban jártak. A válaszadók a részvételért kedvezménykupont kaptak, amivel - választásuk szerint - következő programként a Hortobágy-halastavi Kisvasút, a Hortobágyi Vadaspark, a mátai székértúra, vagy a Madárpark meglátogatására tervezik felhasználni.

Értékesítés – változás az előző évhez képest nem volt tapasztalható.

Kölcsönzési lehetőségek: Változatlanul csak kerékpárkölcsönzésre nyílik lehetőség Hortobágyon. Kerékpárt leginkább Hortobágy-Halastóra, a kisvonathoz eljutáshoz kölcsönöztek a vendégek. Azonban augusztustól a Hortobágy-Halastót és Hortobágy települést összekötő turistautat táj rehabilitációs munkálatok miatt lezárták, így a kölcsönzés iránti igény is szinte megszűnt augusztustól.

Csoportok fogadása, teljes körű programszervezés és koordináció – 2018 májusától a programszervezés teljes mértékben az információs iroda feladata lett. Csoportok programszervezése mellett, a vagyonkezelői hozzájárulást is mi adtuk ki, valamint az egyéni szakvezetések és a vezetett túrák szervezését is elláttuk.

Természetrajzi kiállítás - A HNP Látogatóközpont „Hortobágy élővilága” kiállítás látogatottsága, annak ingyenes volta miatt nem mért. A kiállítás emeleti részén lévő „Darvak világa” kiállítás 2018-ban szintén ingyenessé vált. A vendégszám így már kevésbé volt pontosan mérhető. A látogatók száma 2018-ban kb. 7 645 fő volt.

3D mozi – 2016 óta érhető el a Látogatóközpontban 3D vetítés. A vetítésen a múzeumokban váltott ún. kombinált belépővel is rész lehet venni, de csak a 3D vetítésre is lehet jegyet venni. Leginkább a kombinált belépővel látogatták a vendégek a vetítéseket. Összesen 5 127 fő vett részt vetítésen, ennek kevesebb, mint 10%-a volt, aki kifejezetten csak a vetítésre váltott jegyet.

Kézművesudvar

A Kézművesudvar szakmai programját a látványműhelyek működtetése, ajándéktárgyak készítése, a gyermekek számára nyújtott kézműves foglalkozások, a tájegységhez kapcsolódó viselettörténeti kiállítás bemutatása, és kézműves rendezvényeink alkotják. Feladatellátásban 2018. júniusában törést jelentett, hogy közmunka program keretében foglalkoztatott kollégák távoztak, így a 7 fős munkatársi gárda 2 főre csökkent, s az év második felében a Kézművesudvar már nem volt látogatható. Ennek ellenére a tevékenység külső helyszínekre és a HNPI táboraiba való átszervezése révén a kézműves foglalkozásokon

részt vevők száma 1200 fő volt. 2018-ban legfontosabb események a Húsvéti kézműveskedés, gyermeknap Gyermekeolimpia, Pünkösdi Kiskirályság, Hídi vásár-Hagyományos kézműves vásár lebonyolítása voltak. A Kézművesudvar a HNPI külső helyszínén való megjelenéseiben aktív szerepet vállalt, mint amilyenek a Kihajtási Ünnepe, 52. Hortobágyi Lovasnapok, a Szent Dömötör napi ehajtási Ünnepe-Darufesztivál voltak.

B) Turisztikai létesítmények, bemutatóhelyek üzemeltetése

A Pásztormúzeum, a Körszín és a „Csárdák útja” tematikus útvonal, valamint a Hortobágyi és Kadarcsi csárdában berendezett kiállításai továbbra is kombinált jeggyel voltak látogathatók.

Csárdák útja projekt – A muzeális kiállítóhelyek jegyárai 2018-ban nem növekedtek, ami a kedvező ár-érték arány révén, a szokásos rendben működő bemutatóhelyek esetében, a látogatottság növekedésében is megnyilvánult.

- ***Hortobágyi csárdakiállítás:*** a fentebb említett munkaerőgondok miatt a 2018-as 2165 látogatószám az előző évhez képest jelentős csökkenést mutatott.
- ***Kadarcsi csárdakiállítás:*** változatlan nyitvatartási időben üzemelt, a látogatók száma 280 fő volt. A csárda nem központi fekvésű, inkább tranzitállomás szerepű. A bérlő havi rendszerességű biopiac, ill. rendezvényhelyszínként, nyári szezonban táboroztatással, turistaszállásként hasznosította. A csárda melléképületeiben szálláshely kialakítással színesíti a kínálatot.
- ***A Meggyes csárda*** a közúttól távoli muzeális épületünk, látogatottsága csekély. Megközelítése csak földúton lehetséges, így nagymértékben időjárásfüggő. A csárda kiállításának megtekintése a nemzeti parki belépőkártya megváltásán túl 1000 Ft/alkalomba került. A Mesél a múlt néprajzi jellegű gyalogtúrákat a HNPI továbbra is megszervezte. Látogatottsága 2018-ban 100 fő volt.

Pásztormúzeum és Körszín kiállítások – Hagyományosan a legnépszerűbb, kulturális értékeket felvonultató attrakciónak a Pásztormúzeum számít, amely 2018-ban 15 730 látogatót vonzott, valamint a Körszín, melyre 12 585 fő volt kíváncsi, ami jelentős növekedést jelent a látogatottságban (18%). A kiállítóhelyek jegy- és ajándéktértékesítésből származó összbevétele a kedvezőtlen folyamatok ellenére 4%-al emelkedett.

Nagyiváni tájház – Üzemeltetését továbbra is együttműködési megállapodással egy helyi érdekeltségű alapítvány látja el. 2018-ban második ízben került megrendezésre a Pusztai ételek fesztiválja. A látogathatóságot segítő közmunkaprogramban alkalmaztak egy állandó gondnokot. 2018-ban ismét több, mint 1000 fő látogatta meg a tájházat és vett részt a programjain.

A kiállítások üzemeltetése a közfoglalkoztatottak távozásával bemutatóhely bezárással, illetve a saját munkaerő átszervezésével 2018-ban biztosítható volt, de az időközben elnyert, „Hortobágy – Világörökségünk a Pusztán” című GINOP-7.1.9-17-2018-00024 azonosító számú pályázatból megvalósuló új bemutatóhely-fejlesztések működtetése előreláthatóan csak létszámfejlesztéssel biztosítható majd a jövőben (ez a megoldandó probléma várhatóan 2020-ban fog jelentkezni).

Hortobágy-halastavi Kisvasút

A kisvasúti dolgozók száma 2018-ban sem volt elegendő: 4 fő Mt.-s dolgozó mellett szükséges volt 4 fő közmunkást is alkalmazni, illetve további alkalmi munkavállalót a zökkenőmentes feladatellátás biztosítása érdekében. Sajnos a közfoglalkoztatott i program megszűnése komoly munkaerőhiányt eredményezett. A nagy zöldterület és a vasúti pálya gondozása is akadályokba ütközött, melyet vállalkozó bevonásával tudtunk megoldani.

A látogatottság és utaslétszám stabilnak, sőt gyengén (4,5 %) emelkedőnek mondható. Sikeres események voltak 2018-ban: kisvasúti nap, daruzások, vörösnyakú ludak nyomában. A létesítmény sok publikációval a hnp.hu és a HNPI hivatalos facebook oldal népszerű bejegyzéseit generált, 24 honlap felületein jelentek meg írások. Sikeresen pályáztunk és lezártuk az FM csekély összegű „de minimis” kisvasúti pályázatát. 2018-ban 7,36 millió forint állt rendelkezésünkre ily módon, mely felhasználása javarészt a műszaki meghibásodások elhárítására, karbantartásra fordítódott.

A Hortobágyi Halgazdaság Zrt-vel kötött megállapodás értelmében használatba vettük a „**Halászbárka Fogadóközpont**” épületének egy részét. Júniustól ide helyeztük át bázisunkat. Jegypénztár, ajándékbolt, kiállítótér és előadóterem használata vált lehetségessé. A Zrt. üzemeltetésében pedig egy büfével gazdagodott a vendégek kényelmét szolgáló szolgáltatások száma. Az együttműködés keretében parkgondozási feladatok ellátása Igazgatóságunk feladat lett. Jelentősebb javítás, beavatkozás 2018-ban nem történt a vasúti pályán. Apróbb, folyamatos karbantartási munkák zajlottak (szerelvény éves karbantartása, zúzott kő terítése, sínek meghúzása, stb.). A Kondás pallósr legrosszabb részeinek javítása, viharok javítása, a gyűrűző állomás pallóinak lebontása és felújítása, a régi épület vizesblokkjának javítási munkái megtörténtek. Úszókapu és új kerítés kialakításával az autósforgalom és a belépőkártya nélküli látogatók teljes kizárása megtörtént. Természetismereti kiállítás létrehozásával és új, „mini tanösvény” kialakításával színesítő elemeket alkottunk.

A 2018-as évben nem történtek havária jellegű események, de rendkívüli viharok miatt számos plusz feladat akadt (kondás pallósr fala bedőlt, betonút beszakadt, táblák kitortek, fák ráborultak a sínekre). Tétre egyértelművé vált a Kondás pallósr cseréjének szükségessége, melynek megvalósítását 2019-re ütemeztük.

Hortobágy Vonulás-kutató Állomás (HVA)

2018-ban gyűrűzési bemutatót szerveztünk számos iskolás csoportnak. Megrendeztünk 2 nyári gyűrűző tábor (MME partnerségben). Sikeresen folytattuk a CES-méréseket, melyek 9 alkalommal, április15.-július12. között valósultak meg. Az őszi vonulás kutatás július 15. – november 10. között szinte folyamatosan megvalósult. Összesen 85 nap, 13 madárgyűrűző (közülük 3 kolléga), és 3117 gyűrűzött madár jellemzi az évet.

A legérdekesebb 2018-as adat egy augusztus 19-én jelölt kékbegy volt, amelyet október 10-én fogtak vissza Spanyolországban, Sueca területén. A kékbegyen kívül, 2018-ban érkezett még hír a HVA-n gyűrűzött kékcinege felvidéki visszafogásáról, lengyelországi jégmadár visszafogásról és belföldi megkerülés is volt. Tiszalúcon fogták vissza egy foltos nádiposztánkat.

A HVA működését egy Zöld Forrás nyertes pályázat (Hortobágy Természetvédelmi Egyesület) tette könnyebbé.

Tisza-tavi Vízi Sétány

2017-ben úgy döntöttünk, hogy a vízi sétány üzemeltetését kiszervezzük. Az új üzemeltető az Er-Tank Kft., amely az előző évben a vízi szállító partnerünk volt. Az üzemeltető a Fűzfa kikötő, és a Fűzfa pihenőpark üzemeltetője is. Ez lehetőséget biztosít számára a különféle szolgáltatások összekapcsolására. Az együttműködés eredményes, az üzemeltető is elégedett volt a lezárt évvel.

Pusztaszafari – Hortobágyi Vadaspark

A Vadaspark, mint állatkertként működő létesítmény a HNP egyetlen egész évben és mindennap látogatható turisztikai attrakciója (áprilistól októberig menetrend szerinti járatokkal, november és március között előzetes bejelentkezéssel).

2018-ban is tovább nőtt a látogatók száma az állatkertben. Egyéni vendégek és csoportok egyre nagyobb számban látogatnak el hozzánk. A szolgáltatásunkat folyamatosan bővítjük. Az oktatási programot saját készítésű játékokkal és kvíz- illetve keresztrejtvényes kérdésekkel bővítettük.

A MOL NyRt. 2018-ban nyújtott nettó 1,5 millió támogatását az európai vadmacska-kifutó felújítására, valamint bővítésére fordítottuk. Ezen kívül a vízimadarak röpdéjét bontottuk el és építettük újjá.

2018-ban is kedvelt programok voltak a naplemente-, valamint az extra szafari, amelyeken az elmúlt évekhez képes lényegesen több vendég vett részt.

A vadaspark állatmentő tevékenysége során, az év folyamán több magánszemélytől kaptunk állatkölyköket, köztük madárfiókákat és özgidákat, amiket felnevelésük után lehetőség szerint szabadon engedtünk. A Budapesti Állatkert is gyakran keresett minket megmentett állatok elhelyezése és ápolása céljából. Összesen közel 60 madár, több mocsári teknős és néhány sünn került így a Vadasparkba. A madarak többsége gyógyulás vagy felnevelés után meg lettek gyűrűzve és elengedésre kerültek. Az egészséges emlősöket is elengedtük. A többi, nem elengedhető állat gyarapította a bemutatható fajokat, és állandó lakói maradtak állatkertünknek.

A Vadaspark fontos szerepet tölt be az ismeretterjesztésben, a környezeti nevelésben is. Gyakorta volt előadások, szakkörök, vetélkedők, iskolás pályázatok témája, illetve helyszíne 2018-ban is. Nagy sikerrel rendeztük meg a vadasparki nyári tábor 6-16 éves gyerekek számára. Több résztvevő a tábor után önkéntesként segített a Vadasparkban.

Állatállomány a Hortobágyi Vadasparkban

Bemutatott fajaink és egyedszámunk hagyományosan nem túl gazdag (30-40 faj), de fő profilunkban, hogy a Kárpát-medence és a Hortobágy valaha itt élt vadállatait, és a jelenleg is itt élő veszélyeztetett fajait bemutassuk, valamint a vadló és őstulok bemutatását az országban egyedülként nálunk lehet együtt megfigyelni, nagy számban, szafari jellegű program keretében. A bemutatási környezet, a táj (közel 180 ha), a röpdék és kifutók elhelyezése, berendezése természetes, ill. természetközeli, ami fő erénye állatkertünknek, s megkülönbözteti az országot más állatkertjeitől.

<i>Állatfaj</i>	<i>2018. január</i>	<i>Érkezés</i>	<i>Távozás</i>	<i>2018. december</i>
Madarak				
Rózsás gödény	10	0	3	7
Daru	3	0	1	2

Fekete gólya	1	0	1	0
Fehér gólya	5	18	17	6
Borzas gödény	3	0	0	3
Nagy kócsag	2	0	0	2
Szürke gém	3	0	1	2
Sárgalábú sirály	2	0	2	0
Fakó keselyű	9	0	0	9
Rétisas	2	0	1	1
Nagy lilik	1	0	1	0
Nyári lúd	9	0	0	9
Tőkés réce	0	1	0	1
Pusztai sas	1	0	0	1
Kabasólyom	1	0	0	1
Vörös vércse	5	4	0	9
Karvaly	1	0	0	1
Kuvik	0	3	3	0
Cigányréce	0	7	0	7
Bütykös ásólúd	2	4	5	1
Üstökös réce	3	0	3	0
Pásztorgém	4	0	0	4
Bölmömbika	1	0	1	0
Egerészölyv	3	0	0	3
Réti fülesbagoly	1	0	1	0
Bütykös hattyú	4	0	4	0

Emlősök (ragadozók)

Vadmacska	2	0	0	2
Sakál	1	0	1	0
Farkas	3	0	0	3
Róka	2	0	1	1
Görény	4	0	2	2
Menyét	1	0	0	1
Nyest	1	0	0	1

Emlősök (patások)

Przewalski-ló	19	3	3	19
Watusi	3	0	2	1
Őstulok	9	9	0	18
Őz	5	0	0	5
Kulán	1	0	1	0

Emlősök (rágcsálók)

Hód	2	0	2	0
Ürge	1	0	0	1

Tisza-kürti Arborétum

Sajnálattal állapítható meg, hogy az arborétum látogatószáma évről évre csökkenő. 2018-ban 6.969 fő volt, mely előző évhez képest enyhén csökkent. A programjainkon többnyire iskolás vagy óvodás csoportok vesznek részt szervezeten, előzetes bejelentkezés alapján.

Az egyéni vendégek száma csekély.

Az iskolák szívesen veszik igénybe a tematikus foglalkozásokat, amik általában egy-egy világnaphoz és témához köthetők. Kertvezetések alkalmával feladatunk a környezettudatosság fejlesztése. A természetvédelmi örök segítségével a növényvilágon kívül a madarak, a rovarok és a vizek sokszínű világát tudjuk az érdeklődők elé tárni. A hozzánk látogatók általában 2-5 órát töltenek itt. Sajnos a látogatottság nagyban függ attól, hogy az oktatási intézmények tudnak-e erre anyagi keretet biztosítani.

Látogatottságban kiemelkedő volt a Föld-napja madárgyűrzés és rovarles (április 20-21.), amire 105-en voltak kíváncsiak. A júniusi Szent Iván napi hagyományőrző program általában a helyi családok, és a környező településeken üdülők közös programja szokott lenni (110 fő). A tiszakürti tiszavirágzás megfigyelő túrákon 2018-ban 176 fő érdeklődő jelent meg.

Szálláshelyek

Az Igazgatóságnak 5 szálláshelye van, melyek kihasználtsága és funkciója is merőben eltér egymástól.

- **Góré, kutatói szálláshely** – A szerényebb kategóriájú szálláson idén is jellemzően a kutatók, dolgozók és családtagjai szálltak meg, illetve egy kisebb tábornak is helyszíne volt. 2018-ban kisebb javítások történtek a szálláshelyen (csempefal javítás, vakolatjavítás, bejárati ajtó festés). A tető változatlanul rossz állapotban van, aminek javítása még előttünk álló feladat.

A 2018-es év adatai:

Felnőtt létszám	Gyerek létszám	Vendégéjszaka	Bevétel (Ft)
110	49 fő	317	584 000

- **Bátorligeti kutatóház** – Jelentősebb változás nem volt a szálláshely állapotában. Itt évente nem több, mint 40-50 főt szállásolunk el, akik kutatási szándékkal érkeznek a területre.
- **Fecskeház erdei iskola és B kategóriás ifjúsági szálló** – Leginkább kihasznált szálláshelyünk Hortobágy falu szélén, közel a pusztához és a Mátai Méneshoz.
 1. **a vendégek száma:** 1683 fő (növekedett)
 2. **a vendégéjszakák száma:** 3409 éjszaka (növekedett)
- **Kemény kastély** – tiszafüredi Kemény kastélyban 7 szoba 12 férőhellyel található és korabeli bútorokkal került berendezésre. A hozzá tartozó nagy területű védett parkban megtalálható juhar és osterfa valamint az épület bejáratához vezető úton jegenyenyárfák vannak. A szálláshely elhelyezkedése a Tisza tó közvetlen közelében található. A szálláshely a magas minőségű berendezést és kialakítást figyelembe véve elsősorban protokoll vendégek fogadására lett kialakítva, valamint az Igazgatóság értekezletek és rendezvények megtartására használja. 2018 évben ezen szálláslehetőségen 134 vendégéjszakánk volt.
- **Nyugati Fogadó** – Nyugati fogadónál 6 szoba 15 férőhellyel került kialakításra, mellyel a turisták igényeit szeretnénk kiszolgálni. A hely a 33. számú főút közvetlen szomszédságában található. A szálláshelyet nyári szezonban elsősorban a természetet tanulmányozó fotósok, kutatók veszik birtokba. A szomszédságban lévő csárdavendégek is szívesen megtérnek egy-egy éjszakára. Jellemző még az átutazó vendégek megszállása is. A hely kifejezetten a természetet kedvelők részére nyújt igazi megpihenést. 2018 évben 89 vendégéjszakánk volt itt.

Cégénydányádi Kölcsey-Kende kastély kiállítás és park

A látogatóktól kapott visszajelzések szerint vendégeink a tárlatvezetéseket továbbra is színvonalasnak tartják, a kastély épülete és a felújítás eredménye lenyűgözi őket.

2018-ban már 3 db idegenforgalmi nevezetességet bemutató barna színű turisztikai tábla segít felhívni a látogatók figyelmét a létesítményre, valamint kiállítási felületet sikerült fejlesztenünk saját munka révén.

Többször adott otthont a kastély épülete külsős szervezésű rendezvényeknek, konferenciáknak, találkozóknak (Szamosfeszti, hatósági és pályázati egyeztető fórumok, céges rendezvény, stb.)

A kiállítás látogatószáma 2018-ban emelkedett, a kastélyban és a kastélyparkban összesen 4893 fő fordult meg. Ebben az évben újdonság volt, hogy a kerékpáros vándortábor szervezői a túraútvonaluk egyik állomásának a kastély kiállítását jelölték meg, így ennek köszönhetően az ország számos pontjáról több iskolás csoport jutott el hozzánk, közel 500 fővel.

Hortobágyi csillagoségbolt-park

A HNPI, a Hortobágyi Nemzetközi Csillagoségbolt-park kezelő szervezeteként 2018 folyamán közel 40 aktivitás keretében előadásokat, erdei iskolai foglalkozásokat, workshopokat, obszervatóriumi megfigyeléseket, múzeumi nyílt napot szervezett, amelyeken idén is mintegy 1200 fő vett részt. Új programelem volt a mátai csillagászat és gasztronómia program, melyet a Hortobágyi Nonprofit Kft-vel szervezünk, és az első alkalmat számos turisztikai újságíró látogatta meg.

A mátai Fecskeház Erdei Iskola már második alkalommal adott helyszínt a Magyar Csillagászati Egyesület "Messier Maraton" című országos rendezvényének. Továbbra is részt vettünk a Hajdú Bihar Megyei Önkormányzat partnereként a NightLight Interreg programba. Ennek kapcsán két workshop-on vettünk részt (Olaszországban és Luxemburgban) ahol a fényszennyezés visszaszorításának és az aszroturizmus fejlesztésének lehetőségeit vizsgáltuk. A projekt keretében létrejött egy helyi szakértői csoport önkormányzatok, gazdálkodók, világítási szakemberek részvételével, ami több alkalommal ülésezett és megvitatta a fényszennyezés csökkentésének, a csillagoségbolt park fejlesztésének lehetőségeit.

Megtörtént a Hortobágy Nemzeti Park felterjesztése az UNESCO's „Astronomy and World Heritage” tematikus programjához és a szakértői bizottság ezt elfogadta, így a HNP már ennek a programnak is része. Ennek kapcsán folytattuk a csillagos éghozz fűződő, még fellelhető pásztorhagyomány összegyűjtését, és több előadásban mutattuk be eredményeinket.

11.1.2. Tanösvények

Idén is nehézségeket jelentett a közel 10 km hosszú turistaút karbantartása. A Hortobágyi Nemzeti Parkban lévő 5 tanösvény közül a halastavi igényelte a legtöbb beavatkozást, mely 2018-ban is a leglátogatottabb volt. Zömében tanösvényeink bemutatása egyénileg valósul meg, a tanösvényeken elhelyezett ismertető táblák, továbbá letölthető e-book-jaink és kiadott ismertetőink segítségével, de több ízben is szervezünk szakvezetett túrákat.

2018-ban a Hortobágyi Lovasnapok (július 6-8.) idejére több lovastúra engedély kiállításához adtunk ki támogató szakmai állásfoglalást. Több kisebb csapat érkezett a rendezvényre saját lóval. Ezen időszakon kívül azonban az útvonalak bejárására nem folyamodtak hozzánk

engedélyért Bemutatóhelyeink, tanösvényeink a 2018. évben sem változtak számban, és nem is valósult meg rajtuk fejlesztés.

Bábtava: 2018-tól csak szakvezetővel látogatható ez a beregi láp. Sajnos a pallósr balesetveszélyes, tavaly óta nem tudunk csoportot vállalni. Bátorliget-i ősláp: csak szakvezetővel látogatható. 2018 júniusától sajnos nincs ottszakvezetőnk, így a bemutatathatóság akadozik. Ezen nyírségi láp értékeit egy Őslápmúzeum is hivatott bemutatni.

11.2. Ökoturisztikai és környezeti nevelési programok, szolgáltatások

A környezeti nevelés és oktatás átfogó célja, hogy elősegítse minden korosztály környezettudatos szemléletének, magatartásának, életvitelének kialakulását. Ezzel érhető el, hogy a felnövekvő nemzedék képes legyen majd tevékenységében, döntéseiben alkalmazni, érvényesíteni ezt a szemléletet és ismeretanyagot. Jellegében jobbra átmenetet képez a turisztikai bemutatás (szabadidős tanulás) és a tantermi tanulás között. Egyrészt használja az előbbi infrastruktúráját, részben módszereit, másrészt elsősorban a szervezett csoportok (kiemelten az óvodás és iskolás korosztály) képezi a célközönséget, és bizonyos mértékig használja az iskolai módszereket is.

2018-ban az oktatási csoportban a szakmai munkát 5 fő napi 8 órában látta el. A környezeti nevelés új megközelítést, a korábbiakhoz képest sokkal hangsúlyosabb szerepet kapott. A feladatok számának növekedése indokolttá tenné a csoport létszámának további fejlesztését.

Turisztikai létesítményeinkben a vendégek megismerhetik azokat a természeti és kulturális értékeket, amelyek megőrzése, védelme a nemzeti park feladata. Mindez segíti a nemzeti park társadalmi elfogadottságát. Tapasztalatunk szerint szakembereink pontos, szakszerű tájékoztatásaikkal, a természetvédelmi szempontok szem előtt tartása mellett olyan információkkal tudják ellátni a látogatókat, diákokat, melyek hosszú távon is kiválthatják a szemléletformálást a társadalomban.

11.2.1. Szakvezetési túrák

Szakvezetési túráink közül változatlanul legismertebb a "Vezetett túra a darvak nyomában". Az érdeklődés a program iránt a darvak érkezése előtt, már augusztusban elkezdődik.

2018-ban a vezetett túrákat a létszám problémák ellenére igyekeztünk osztályon belül megoldani, de a daruvonulás idejére meghirdetett túrák jelentős részét a természetvédelmi őrszolgálat segítségével tudjuk lebonyolítani.

Célkitűzésünk továbbra is az maradt, hogy minél több régióban tudjunk lehetőséget biztosítani az érdeklődőknek, hogy szakmailag is felkészült vezetőkkel megismerjék a térségük természeti értékeit. Legfrekvenciáltabb a HNP területe, így a legtöbb túrát is itt hirdetjük meg évről évre. Jelentősebb aktivitást fejtünk ki Szatmár-Beregben, és Debrecen térségében. A többi tájegységben eseti jelleggel, a felmerülő igényeket első sorban az őrszolgálat munkatársainak bevonásával igyekszünk kiszolgálni.

2018-ban az osztály és az őrszolgálat munkatársain kívül 2 külsős partner segített a szakvezetési túrák lebonyolításában.

Többféle csillagászati programot is hirdettünk az elmúlt évben, szinte havi rendszerességgel. A programok egy része kisvonatozással, vagy vadasparki látogatással volt egybekötött, más része pedig a Hortobágyi Csillagdába lett szervezve. A programok számát és tartalmát egy külső csillagász együttműködésére is építettük, amely azonban az év második felében már nem volt kivitelezhető. Az év második felében ezen programokat az Igazgatóságon belüli kapacitások

bevonásával végeztük. A HNPI által meghirdetett vezetett túráinkon 2 678 fő vett részt, ebből 1 788 fő vett részt a daruvonulás idejére hirdetett programokon.

11.2.2. Erdei iskolák

A HNPI-nek egy erdei iskolája van, mely 2 hátizsákos ifjúsági szállásként is minősített. A Fecskeház Erdei Iskola elsősorban iskolai csoportok számára szolgál szálláshelyül.

2018-as év számadatai az Fecskeház erdei iskoláról:

- erdei iskolai csoportok száma: 20+1 csoport, 566 fő
- osztálykirándulás: 6 csoport, 106 fő
- tábor (saját szervezésű és külsős tábor): 9 tábor, 271 fő

A létesítményben 2018. évben nem került sor fejlesztésre, de 2019-ben szigetelés és fűtés korszerűsítés is be van tervezve.

11.2.3. Egyéb ökoturisztikai és környezeti nevelési programok, szolgáltatások, kapcsolódó tevékenységek

Elmondhatjuk, kimagaslóan teljesítettünk ezen a területen, mivel 2018-ban minden eddiginél nagyobb számban vettek részt szemléletformáló eseményeinken iskolás és óvodás korú gyerekek. 2018-ban 10.537 fő.

Osztálykirándulások: 2018-ban 88 csoport érkezett egynapos osztálykirándulásra hozzánk, ez 3870 gyerek látogatását jelentette erre a programra. 2 napra 6 osztály érkezett 106 fővel.

Témanapok (speciális osztálykirándulás): 2018 tavaszán is volt ilyen programra igény. A karcagi Szent Pál Marista Általános Iskola teljes létszámmal vett részt témanapunkon.

Szakmai kirándulások: 2018-ban előre bejelentett terepgyakorlat 5 egyetem/főiskola részéről történt, 62 fő érkezett a HNPI működési területére.

Erdei iskolák és óvodák: A már évek óta hiányzó erdei iskoláztatási támogatás (intézményeknek nyújtott pályázati forrás) hiánya ellenére érkeznek hozzánk csoportok. A Fecskeház Erdei Iskolában 2018-ban így is 20 erdei iskolás csoportot (535 fő) fogadtunk, akik leginkább április-június és szeptember-október közötti időszakokban érkeztek. 2018-ban 1 erdei óvodás csoportunk is volt (31 fő).

Szakedolgozók: 2018-ban 5 alkalommal volt megkeresés, akiknek személyes, vagy írásos interjú formájában szolgáltatunk adatokat, kérdőíveiket kitöltöttük, elláttuk őket hasznos információkkal, segítettük dolgozatuk, szakdolgozatuk elkészítését.

Vetélkedők, versenyek: A környezeti neveléssel kapcsolatos versenyek, vetélkedők évente jelennek meg, és több korosztály számára tartalmaznak felhívásokat. 2018-ban az alábbiakra került sor:

- Az alföldi erdők élővilága (2 korosztály számára)
- Csodálatos Vadvilág (2 korosztály számára)
- Tisza-tavi Ki mit tud?
- Névadó versenyek
- Hímzett kötény, kiscsizma
- Játékos Hortobágy
- Pásztorok viselt dolgai
- Szitakötők, a levegő akrobatái (alkotópályázat)

- Mesél az erdő (alkotópályázat)

Vetélkedőinken 2018-ban összesen 1789 gyerek vett részt.

Továbbképzések: Hortobágyi- és Tisza-tavi túravezető képzéseken célunk, hogy a térségben dolgozó, ökoturisztikával foglalkozók megfelelő ismeretanyaggal rendelkezzenek a Hortobágyra és a Tisza-tóra vonatkozóan, az idelátogató vendégeknek szakszerű tájékoztatást tudjanak adni. 2018-ban 21 + 27 fő vett részt.

Előadások: Felkérésre klubokban, oktatási intézményekben, egyéb fórumokon tesz eleget a HNPI. Zömében a főturistaszezonon kívül van időnk megszervezni ismeretterjesztő előadásokat. 2018-ban a téli időszakban 36 helyszínen tartottunk 53 előadást, és ezeken 2671 gyermekkel találkoztunk.

Kiállítások szervezése: Ideiglenes kiállításokat esetenként szerveztünk.

Programsorozatok, neves ünnepek: Jeles napok (pl. Madarak Fák Napja), tematikus évek, programsorozatok (pl. Zöld Mikulás, Darufesztivál) megszervezése, levezénylése.

Táborok: 2018-ban öt meghirdetett táborunk volt:

- 1, Családi hagyományörző
- 2, Állatgondozói
- 3, Kalandra fel
- 4, Gyűrűző (2 turnus)

Valamennyi táborunk teltházas volt, 149 fő vett részt.

Zöld Mikulás: Változatlanul népszerű programunk. 303 fő jelentkezett 2018 telén.

1. táblázat - Résztevők létszáma tevékenységenként (2018)

Tevékenység	2016 (fő)	2017 (fő)	2018 (fő)	Megjegyzés
1 napos osztálykirándulások	3473	3382	3870	Sokan az akciós osztálykirándulás keretében érkeznek, témanapokat is ide számoljuk.
2 napos osztálykirándulások	130	203	106	Erdei iskolában alszanak
Erdei iskola, óvoda program	311	476	535	Minimum 3 napra érkeznek.
Vetélkedők, versenyek	3371	1751	1789	
Saját szervezésű tanfolyam	22+2 6	24+43	21+27	Tisza-tavi és Hortobágyi túravezető képző tanfolyam (nem akkreditált)
Táborok	140	136	149	5 tábor közül 1 napközis, a többi ott alvós
Pedagógus nyílt nap	30	54	51	

Zöld Mikulás	340	215	303	
--------------	-----	-----	-----	--

Megjegyzés a táblázathoz: adatainkban az osztálykirándulásoknak csak egy része jelenik meg: azok, akik előre bejelentkeznek, programot/szakvezetést kérnek tőlünk.

Szatmár–Beregi Tájvédelmi Körzet ökoturisztikai és környezeti nevelési programjai

A cégénydányádi Kende Kastély felújítását követően a központtól távolabb, a Nyírség-Szatmár-Bereg Természetvédelmi Tájegység területén belül is kitérültek a lehetőségeink. Itt 2 fő látja el az ökoturisztikai programszervezést, a kastélykiállítás üzemeltetést és a szemléletformálási feladatokat. Munkájuk 2018-ban is sokrétű volt.

A térségben más intézmények által szervezett nyári táborok, programok során nemcsak helyben, Cégénydányádon fogadtunk több iskolás csoportot, de meghívásoknak is eleget téve számtalan helyszínre jutottunk el ismeretterjesztő előadásokat tartva.

2018. évben számos iskolai és óvodai előadást tartottak munkatársaink több témában is a Szatmár-Bereg térség általános iskoláiban és óvodáiban. Egyrészt a téli környezeti nevelési programunk mindinkább népszerűbb a térségi tanintézmények körében, másrészt pedig a jeles napokhoz kapcsolódóan egyre több iskola, óvoda kért fel bennünket egyéni előadások megtartására.

A korábbi évekhez hasonlóan 2018-ban is kaptunk meghívást a Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetségtől, amely munkatársai hosszú évek óta szerveznek természetismereti ifjúsági tábort a kárpátaljai magyar gyermekek számára. Ismét Nagydobronyban rendezték meg ezt az egyhetes tábort, amelynek egyik napjára 2 fő természetvédelmi ór kollégánk is csatlakozott a környezeti nevelős delegációnkhoz, amikor egy érdekes vetített előadással, valamint madár-megfigyelési lehetőséggel színesítettük a határon túli magyar közösség nyári táborának szakmai programját.

Legnagyobb érdeklődő létszámot fogadó egynapos eseményünk továbbra is az őszi Európai Madármegfigyelő Napok keretében zajlik, melyet minden évben a Cégénydányádi-park Természetvédelmi Területen bonyolítunk le. 2018-ban 240 fő vett részt a programon. Egységünk munkatársai 2018-ban egy új helyszínre, a barabási Kaszonyi-hegyre szervezték a minisztérium által koordinált Geotóp-nap rendezvénysorozat egyik állomását.

Az egység dolgozói a térségben aktív szemléletformálási, ökoturisztikai tevékenységet folytattak 2018-ban is. Ennek keretében a Szatmár-Beregben 8 alkalommal hirdettek tematikus túrákat (56 fő) és kb. 60 fő részvételével itt is tartottunk tiszavirágzás megfigyelő eseményt. Bátorligeten további 2 alkalommal (19 fő) volt hirdetett szakvezetésünk, a Bátorligeti múzeum látogatói és ösláptúrán résztvevők száma 2018-ban 345 fő volt.

11.2.4. Kiadványok

Igazgatóságunk minden évben kiadja az éves programajánló füzetét, mely tartalmazza a létesítményeinket, bemutatási helyszíneket, azok nyitva tartási idejét, belépőjegy árakat. A 2018. évi 6000 példányban került kibocsátásra. Emellett egyes kiemelt létesítményeinkhez (pl. Vadaspark, Tiszakürti Arborétum, Kisvasút) leporellókat, flyereket is szoktunk készíttetni. 2018. év végén elkészült az Igazgatóság mini turisztikai térképes ismertetője is, 15.000 példányban.

11.2.5. Látogatástatisztika

A Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság okotunstizikai bemutatóhelyek regisztrált látogatói (2018)						
Bemutatóhely neve	Fizetés díj (Ft)	Nem fizetés díj (Ft)	Összesen (Ft)	Bemutatóhely ár (Ft)	Összesen (Ft)	Megjegyzés
1 Hortobágyi Nemzeti Park Látogatóközpont	0	0	0	0	0	
2 Darvak világa - a vándorok nyomában kiállítás	13 501	1 929	15 430	600 - 2 400	600 - 2 400	
3 Hortobágyi Pásztorház	11 517	1 068	12 585	250 - 2 400	250 - 2 400	
4 Körösi Kálmán kiállítás és vásár	3 983	312	4 295	600 - 2 400	600 - 2 400	július-augusztus hónapban zárva
5 Hortobágyi csarda kiállítás	1 003	0	1 003	250 - 2 400	250 - 2 400	
6 Kádareti csarda kiállítás	16 670	89	16 759	1000 - 2 800	1000 - 2 800	
7 Hortobágyi Halastavi Kisvasút	20 493	1 437	21 930	1000 - 3 200	1000 - 3 200	
8 Hortobágyi Vadász park	6 819	350	7 169	400 - 800	400 - 800	
9 Tiszakécskei Árborettum	13 673	485	14 158	1 000 - 1 900	1 000 - 1 900	2018-tól üzemeltető az Ex-Tank Kft.
10 Tisza-tavi Vizi Setény	2 282	2 611	4 893	200 - 1 200	200 - 1 200	
11 Kölcsey-Kende Kastély, Cégénydányád	90 046	35 423	125 469			
Regisztrált látogatók összesen:						
A Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság okotunstizikai szolgáltatásának regisztrált igénybevevői (2018)						
Szolgáltatástípus	Fizetés díj (Ft)	Nem fizetés díj (Ft)	Összesen (Ft)	Szolgáltatás ár (Ft)	Összesen (Ft)	Megjegyzés
Szervezéses túra, nyílt túra	2 631	27	2 658	0 - 6 500	0 - 6 500	
Nyílt nap, jeles nap, saját szervezésű rendezvény	11 363	4 406	15 769	0 - 3 200	0 - 3 200	
Erdői iskolai program	582	0	582	5 000 - 7 000	5 000 - 7 000	
Természetvédelmi táborok	149	0	149	25 000 - 32 000	25 000 - 32 000	5 saját szervezésű tábor
Bárlangi lalándtúra	0	0	0	0	0	
Csonak- és kenu túra	0	0	0	0	0	
Fotótúrák	35	8	43	0 - 25 000	0 - 25 000	
Kulturális jellegű rendezvények (pl. koncertek)	0	190	190	ingyenes	ingyenes	
Egyéb: nemzeti parki belépőtártya	3 670	11	3 681	600 - 6 000	600 - 6 000	
Egyéb: 3D mozi	5 005	122	5 127	600 - 3 000	600 - 3 000	
Egyéb: exkluzív túra	16	0	16	5 000 - 10 000	5 000 - 10 000	
Egyéb: kenuversenytáborozás	588	0	588	800	800	
Regisztrált igénybevevők összesen:	24 079	4 764	28 843			
Szálláshelyek nemzeti park igazgatóságai működésében (2018)						
Szálláshelyek neve	Fizetés díj (Ft)	Nem fizetés díj (Ft)	Összesen (Ft)	Szálláshely ár (Ft)	Összesen (Ft)	Megjegyzés
Szállóvendégek száma (fő)	1 753		1 753	3 000 - 6 000	3 000 - 6 000	Fecsekhar erdei iskola és a Nyugati Fogadó vendégei
Vendégjezsakak száma (fő)	3 494		3 494			
Bemutatóhelyek és szolgáltatások összesen:	157 312		157 312			
Szállóvendégek	1 753		1 753			
Mindösszesen:	159 065		159 065			

11.3. Társadalmi kapcsolatok, együttműködések az osztály tevékenységi területén

- **Turisztikai partnerség, helyi szereplőkkel való együttműködés**

2018-ban pályázati együttműködésre léptünk a Hortobágy Község Önkormányzatával és a Hortobágyi Természetvédelmi és Génmegőrző Nonprofit Kft-vel, mely együttműködés tovább mélyült a nyertes GINOP pályázattal, amit konzorciumban valósítottunk meg.

2018-ban a Szent György-napi Kihajtási Ünnepe és Kézművesvásár - Világörökségünk a Pusztánapja, a Hortobágyi Lovasnapok, a Hídi vásár, továbbá a Szent Dömötör-napi Behajtási ünnep és Darufesztivál lebonyolítását is a fenti, „hármassal” együttműködésben valósítottuk meg.

A térségi partnerekkel általánosságban igen jó a kapcsolatunk, különösen a Visit Debrecen turisztikai és marketingszervezet az, amely több ízben invitál hozzánk sajtós csoportokat és rendszeresen népszerűsítik programjainkat.

Tisza-tavi turisztikai és állami partnerekkel 2018-ban is több területen működünk együtt (vetélkedő, előadások). E téren a partnereink voltak: Tiszai Vízügyi Igazgatóság, Közép-Tisza vidéki Vízügyi Igazgatóság, Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Önkormányzat, Tisza-tavi Sporthorgász Kft.

- **Önkéntesek, Iskolai Közösségi Szolgálat (IKSZ)**

Változó számban, de a 2018. évben is több eseményünkön is részt vettek IKSZ-es diákok, segítve pl. a Darufesztivál sikeres megrendezését. 2018 év végéig összesen 25 iskolával kötöttünk együttműködési megállapodást.

- **Vásárok, kitelepülések**

2018-ban a létszámhiány miatt jóval kevesebb kitelepülésen, rendezvényen vettünk részt. Részt vettünk a Budapesti Utazás Kiállításon és a Debreceni Utazási Vásáron, valamint a Magyar Nemzeti Parkok Hete nyitó hétvégéjén. Ezen kívül csak néhány hortobágyi rendezvényen jelentünk meg külön standdal, ilyen volt például az Országos Gulyásverseny és Pásztortalálkozó, valamint a Hortobágyi Lovasnapok.

- **Egyesületi / Desztinációs kapcsolat**

DETE Debrecen és Hortobágy Turizmusáért Egyesületnek 2018-ban még a HNPI pártoló tagja volt. Ebből a kapcsolatból az egyesület aktivitásában beállt jelentős változás miatt 2018-ban már alig tudunk kamatoztatni előnyöket. Megszűnt az anyagi támogatása a Tourinform irodának is, ill. közös események, akciók nem voltak.

A működési területen belül a térségi turisztikai szereplői közül Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében a Vásárosnaményi Tourinform irodával, továbbá a Visit Debrecennel van aktív kapcsolatunk.

Ezen túlmenően a Hortobágy Természetvédelmi Egyesülettel a Hortobágyi Vonuláskutató Állomás üzemeltetésében működünk szorosan együtt, amihez a szervezet jelentős támogatást biztosít (gyűrűzők költségtérítése, állomás fogó eszközeinek beszerzése, éves közel 1 millió forintos értékben).

- **Study tourok**

2018-ban egy alkalommal szerveztünk study tour-t a Hortobágyi Nonprofit Kft-vel közösen egy új program bemutatása alkalmából.

- **Nemzeti Parki Termék Védjegyrendszer**

A nemzeti parki termék védjegyre vonatkozóan 2018-ban a természetes alapanyagok felhasználásával készülő szappanok és kozmetikumok, valamint gyógynövény alapú készítmények termékkörben terveztük pályázat meghirdetését, de annak kiírása a védjegy koordinátorunk távozása okán 2019. évre áthúzódott. Védjegyseink 2018-ban 6 eseményen (hortobágyi helyi rendezvényen, vásáron és nemzeti parki részvétellel megvalósuló külső helyszínes) vehettek részt ingyenesen, s értékesíthették portékáikat, mely lehetőséggel összesen 6 védjegyes élt. 2018-ban 39 védjegyes szerződésünk volt hatályban, melyből egyet azonnali hatállyal felmondtunk, a védjegyhasználatra való méltatlanná válás okán.

11.4. Fontosabb egyéb események

„Ifjú Kócsagőr” programban 2018-ban 3 fővel vettünk részt.

Kihajtási ünnep és Világörökségi napon 2018-ban a Pannonhalmi Bencés Főapátság világörökségi helyszínt láttuk vendégül. Bemutatkozásuk nagy sikert aratott. A Szent György-napi Kihajtási Ünnep és Kézművesvásár – Világörökségünk a Pusztá napja rendezvény igazi szezonnyitó esemény a Hortobágyon, melynek látogatószáma 2018-ban már meghaladta a 3 000 főt.

Magyar Nemzeti Parkok Hete – 2018-ban a soproni nyitórendezvényen vettünk részt védjegyseinkkel, a következő hét eseményeibe pedig Igazgatóságunk eseményhez kötődő programjain összesen több, mint 1 700 fő kapcsolódott be.

Hortobágyi Lovasnapok – Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság társszervezőként részt vett az 52. Hortobágyi Lovasnapok megrendezésében. A HNPI feladata a Lovasnapok Gyermek Lovasfalu programjának összeállítása, valamint a Nagycsaládosok Országos Egyesületével való kapcsolattartás.

FM / AM ágazati szakmai napok közül képviseltük magunkat az Ökoturisztikai Szakmai Napon, és a Környezeti Nevelési Szakmai Napokon, és a Föld-napi központi rendezvényen.

A Darufesztivál változatlanul sikeres rendezvényünk. Ez a program is a helyi jelentősebb turisztikai szereplők együttműködésében valósul meg már harmadik éve, s mint ilyen közös néven. A Szent Dömötör-napi Behajtási Ünnep és Darufesztivál a Hortobágy őszi ünnepe. Az egy napos eseményt 2018-ban is több, mint 2000-en látogattak meg.

12. Közfoglalkoztatás

12.1. Alapfeladatok, személyi feltételek, a közfoglalkoztatási program megszűnése

2018-ban Igazgatóságunkon közfoglalkoztatás 2018. január 1. – 2018. június 30. közötti időszakban valósult meg. A 2051/2018 számú Kormányhatározatban foglalt létszámszárlat elrendelése miatt, – mely a közfoglalkoztatási jogviszony létesítését is érintette – a közfoglalkoztatásra megkötött, 2018. második félévét is érintő Hatósági Szerződés megszüntetésre került.

A féléves időszakban a közfoglalkoztatotti átlaglétsszám 57,48 fő volt, mely összesen 67 fő foglalkoztatásával valósult meg. A közfoglalkoztatási programunk alapfeladatai az alábbiak voltak:

- a nyílt térségek és erdők ápolása,

- inváziós növények, cserjék irtása,
- illegális hulladéklerakók felszámolása, szemétgyűjtés,
- a környezet tisztántartása,
- allergén növények visszaszorítása, parlagfű irtás,
- az Igazgatóság vagyonkezelésében álló ingatlanok karbantartása,
- turisztikai létesítmények karbantartása, látogatók tájékoztatása,
- természet-, környezet-, és állatvédelmi feladatok ellátása,
- egyéb természetvédelmi kezelési munkák.

12.2. Elvégzett feladatok, eredmények

Az Igazgatóságra jellemző sajátosság, hogy a közfoglalkoztatási programot érintő területek és feladatok eloszlása rendkívül heterogén, a program összesen 3 megyében, 25 munkaterületet érintett, miközben a közfoglalkoztatottak 20 különböző munkakörben, 12 szervezeti egység munkáját segítették. A Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóságnak a 2018. évi programban árbevétele *és megtakarítása nem keletkezett. A 2018. évi program során megvalósítandó feladatok az alábbiak voltak:

- Természetvédelmi kezelési feladatok: kaszálás, gyomirtás, sarjirtás, adventív fajok vegyszeres injektálással történő irtása, nyílt térségek, erdők ápolása, allergén gyom és özőnfajok visszaszorítása (pl: parlagfű, selyemkóró, gyepekre betelepített gyalogakác, bálványfa stb.).
- Karbantartási feladatok: A közfoglalkoztatási program jelentős részét képezte az Igazgatóság vagyonkezelésébe tartozó ingatlanok karbantartása, állagmegóvása, melynek része többek között az állattartó telepek karbantartása és ezzel együtt az állatok gondozása, a hulladéklerakók felszámolása, a környezet tisztántartása, ingatlanok, kerítések, pallóutak, hidak állagmegóvása, illetve a rendelkezésre álló géppark állapotának megőrzése, javítása.
- Oktatási és turisztikai feladatok: A Közfoglalkoztatottak legnagyobb létszámban az OTO munkáját segítették, feladataik közé tartozott többek között a játszótér foglalkozásokban való részvétel, szakvezetések lebonyolításában való részvétel (pl. Halastavi Kisvasút), ügyfelek tájékoztatása, eligazítása (pl. Látogatóközpont).

12.3. Tapasztalatok

A közfoglalkoztatás lehetőséget biztosított arra, hogy segítsük a hátrányos helyzetben élők megélhetését, hiszen 2018-ban is több olyan közfoglalkoztatott dolgozott Igazgatóságunknál, akik nem rendelkeztek rendszeres jövedelemmel és a program által biztosított közfoglalkoztatási bér és közfoglalkoztatási garantált bér is nagy előrelépést jelentett számukra. A nálunk dolgozó közfoglalkoztatottak döntő többsége nagyon jól beilleszkedett az intézmény munkájába és szervezeti kultúrájába, valamint komoly segítséget nyújtottak a fentebb felsorolt feladatok elvégzésében.

Az Igazgatóság a 2018. évre tervezett, közfoglalkoztatás keretében kitűzött feladatokat – közfoglalkoztatotti létszám hiányában – elsősorban a kormánytisztviselői és munkaviszonyban álló dolgozóinak többlet-feladatellátása révén, illetve – amennyiben erre forrást tudtunk átcsoportosítani – külső vállalkozó bevonásával látta el, kezelve a kieső kapacitáshiányt, a kormányzati alapfeladatok ellátásának megfelelő biztosítása érdekében.

12.4. Javaslatok

Javasoljuk a nemzeti park igazgatóságok részére a közfoglalkoztatotti programban való részvételi lehetőség visszaállítását.

13. Kapcsolattartás hazai partnerszervezetekkel

Az Igazgatóság több mint 100 együttműködési megállapodással rendelkezik, főleg hazai partnerekkel. 2018-ban nagyobb számban merült fel azon szerződések köre, amelyek pályázati együttműködés érdekében kerültek megfogalmazásra önkormányzatokkal, civil szervezetekkel.

Külföldi és hazai együttműködő partnerek a Pentezugi Vadló projekt tekintetében:

- Kölni Állatkert-EEP koordinátor és Együttműködési Megállapodás
- Kaliforniai Egyetem, Állatorvosi Laboratórium, Davis, USA: Vadlovak genetikai vizsgálata
- The Science and Conservation Center, Montana, USA: PZP_vadlovak fogamzásgátlása
- Orenburg Vadló Rezervátum, Oroszország: vadlovak szállítása, terv: szakmai és kutatási együttműködés
- Prágai Állatkert-törzskönyv vezetés
- Fővárosi Állat- és Növénykert: vadlovak kezelése (pzp, biopszia, altatás: dr. Sós Endre és Sándor István) + marhák kezelése, válogatása (Sándor István), szakmai együttműködési megállapodás
- Debreceni Egyetem: duális képzés indítása, terepgyakorlat tervezése, Ozogány Kata NKFI pályázat nyertes, nyári gyakorlatos hallgatók fogadása
- Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal, Debreceni Járási Hivatal, Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztály, Debrecen: kutatási, belépési engedélyek, vadló nyilvántartás
- Agrárminisztérium, Biodiverzitás- és Génmegőrzési osztály, Budapest: Cites engedélyek kiadása biopszia minták és vadlovak szállításához
- Wild Tales filmes csapat, Török Zoltán vezetésével: Vadlovas film forgatása

Az Igazgatóság kapcsolatrendszere a rendkívül szerteágazó tevékenységi köreinknek megfelelően nagyon sokszínű, és a hatékony működés érdekében folyamatos "karbantartásra és fejlesztésre" szorul. Az alábbiakban – a teljesség igénye nélkül – sorra vesszük ennek a kapcsolatrendszernek egyes elemeit:

Kapcsolattartás más államigazgatási szervekkel:

- elsőfokú hatóságokkal (főleg a természetvédelmi hatósággal) való napi szintű kapcsolattartás
- a múlt évben a területileg illetékes természetvédelmi hatóságokkal személyes találkozókat kezdeményeztünk, melyek célja az ügyintézés problémás gócpontjaink feltárása volt, ezek hatékony megoldására kerestünk lehetőségeket;
- együttműködünk rendezési és fejlesztési tervek véleményezése témájában is;
- folyamatos az együttműködés a bűnüldözési, rendvédelmi és katasztrófavédelmi szervekkel: egyrészt a partner reguláris tevékenysége kapcsán, másrészt közösen tervezett és kivitelezett ellenőrzések, akciók keretében;
- együttműködés az örökségvédelmi szervekkel: a kulturális örökségi értékek terepi felügyelete, összekapcsolva a természeti és táji értékek őrzésével;
- a vízügyi igazgatóságokkal állandó munkakapcsolatban vagyunk, egyrészt a folyamatosan végzett fenntartási tevékenységek (kiemelten: közfoglalkoztatás), másrészt az általuk végzett pályázati tevékenységek kapcsán;

- eseti kapcsolatok államigazgatási szervekkel: adatszolgáltatás; – az elmúlt évben is szinte a leggyakrabban az erdészeti hatóság felé.
- kapcsolattartás a hazai világörökségi helyszínekkel
- részvétel az AM NPTF által koordinált Világörökségi Munkacsoport munkájában
- részt veszünk az UMNB Világörökségi Szakbizottság munkájában
- A HNPI több alkalommal is részt vett a - Révész Máriusz kormánybiztos által koordinált - kiemelt kerékpáros útvonalakról szóló egyeztetéseken.
- Hajdú-Bihar Megyei Értéktár Bizottság ülésein 2018-ban két alkalommal vettünk részt.

Kedvező körülményként értékelhető, hogy bár az Igazgatóság nem gyakorol hatósági jogkört, jó néhány nagyobb beruházó (pl. NIF Zrt., MÁV) rendszeresen megkeresi az Igazgatóságot egy-egy nagyobb beruházás engedélyeztetésének megkezdése előtt, előzetes egyeztetés céljából.

Jelentős – és a Natura 2000 irányelveknek és jogszabályoknak az eljárásrendbe való fokozatos beépülése miatt megnövekedett mennyiségű – munkát adott az elmúlt évben is a körzeti erdőtervezésben való aktív részvétel. Ennek a tevékenységi körnek egyik része az előzetes adatszolgáltatás (az Őrszolgálat aktív közreműködésével, szükség esetén helyszínelés alapján), másik része a részlet szintű tárgyalásokon való részvétel volt.

Kapcsolattartás gazdálkodókkal: a tevékenységi kör fő tömegét az Igazgatóság vagyonkezelésében lévő bérbe adott területeken, kisebb részben a más állami, illetve magántulajdonban lévő területeken gazdálkodó magánszemélyekkel, illetve szervezetekkel történő folyamatos kapcsolattartás teszi ki. Hangsúlyos és növekvő arányú eleme ennek a kommunikációnak a Natura 2000 területek, illetve az azokon folytatott tevékenységek kapcsán folytatott információátadás és -csere.

Kapcsolattartás társadalmi szervezetekkel: ennek keretében főleg a szakmai társadalmi szervezetekkel kell folyamatos munkakapcsolatot fenntartanunk. Fő partnereink: Hortobágy Természetvédelmi Egyesület, Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület, WWF Magyarország, E-Misszió Egyesület, Jászkun Természetvédelmi Szervezet, Dél-Nyírség-Bihar Tájvédelmi Egyesület (a teljesség igénye nélkül). A kapcsolattartás síkjai: aktív faj- és élőhelyvédelmi együttműködés pályázati tevékenység keretében, tudományos kutatás, felmérések; oktatási-szemléletformálási, illetve turisztikai tevékenység.

14. Belföldi és külföldi együttműködés

Együttműködési megállapodást írtunk alá a Wolini Nemzeti Parkkal és a Lengyel Falufejlesztési Európai Alap Alapítvánnyal 2018. szeptember 27-én. A megállapodásban a partnerek az alábbi célokat fogalmazták meg:

- mindkét régióban bevonni a fiatalokat olyan értékteremtő munkákba, amelyek hozzájárulnak a nemzeti parkok társadalmi elismertségének növeléséhez,
- a lakosság természethez fűződő viszonyának javulásához,
- hosszú távú együttműködést alakítsanak ki a két nemzeti park között.

A Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetséggel való kapcsolat eredménye, hogy nyári táboruk szakmai programjában részt vesznek a HNPI munkatársai.

A hazai dán nagykövet és a dán parlament környezetvédelmi bizottságrészére inváziós fajokkal kapcsolatos beszámolót és konzultációt tartottunk (2018. szeptember).

Orosz madarász delegáció őszi látogatásának koordinálásában vettünk részt 2018 októberében.

Diplomamunkához külső konzulensi tevékenységet biztosítottunk (Tilos-erdő sziki erdőssztyepp tisztásainak dinamikája, különös tekintettel a nádasodásra – Soproni Egyetem).

Egyeztetések sorozatán keresztül elkezdődött a duális képzési rendszer bevezetése az Igazgatóság és a Debreceni Egyetem között. A Természettudományi és Technológiai Kar biológus és környezettudományi MSc, illetve a Mezőgazdasági-, Élelmiszertudományi és Környezetgazdálkodási Karának természetvédelmi mérnök BSc és Msc képzéséről fogjuk várni a leendő hallgatókat.

Az Igazgatóság munkatársai részt vettek a Biebrza Nemzeti Park 25 éves fennállását ünneplő rendezvényen Észak-Lengyelországban és az azt követő nemzetközi kaszálóversenyen, mely a hagyományos élőhelykezelések fontosságát hirdette.

Az Igazgatóság szakmai konferenciát szervezett 2018. októberében oktatási intézmények, kutatócsoportok és más nemzeti park igazgatóságok bevonásával, meghívásával „Inváziós fajok a Natura 2000 területeken” címmel. A találkozó során kialakult az együttműködés igénye a Magyar Tudományos Akadémia Ökológiai Kutatóközpontjának Tisza-kutató Osztályával, vándorló gázlómadár fajok, mint az inváziós fajok lehetséges vektorai kapcsán.

Az európai nemzeti parkok egy részét tömörítő Europark Kelet-és Közép-európai szekciójának soros elnökségét három évre átvette az Igazgatóság 2018 áprilisában a taggyűlés folyamán. Szintén a Europark szervezésében az Igazgatóság két szakembere részt vett az éves találkozón a skóciai Cairngorms Nemzeti Parkban.

Az Igazgatóság szakemberei részt vettek Zágrábban a III. Horvátországi Inváziós Fajok Szimpóziumán, melyre poszttert is vittek.

A kárpátaljai „Borzhava” régióban tervezett szélérőmű várható hatásának kapcsán segítettünk egyrészt madárvonulási adatok megadásával, másrészt nemzetközi kapcsolatok átadásával egy ukrán természetvédelmi csoportnak.

Fogadtunk egy fő hollandiai főiskolai hallgatót nyári szakmai gyakorlatra. Témája az inváziós növényfajok felmérésének lehetséges metodikája volt, a gyakorlati beszámolóját a kiküldő intézet 8/10 pontra értékelte, tehát értékes tapasztalatokat szerzett és adott át az Igazgatóságnak.

Hajdú-Bihar megye Önkormányzatának felkérésére a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság is részt vett a „NightLight” – Regionális politikák javítása a fényszennyezés csökkentése, illetve a csillagos égbolt védelme és ökoturisztikai hasznosítása érdekében” (Improving regional policies to reduce light pollution and protect and valorise dark night skies) című projektben, amely 2018-ban zárult.

Az Európa Kulturális Fővárosa címért folytatott versenyben Debrecen város partnereként dolgoztunk ki projektelemeket, de sajnos a pályázat végül nem lett nyertes.

Kapcsolattartás hazai partnerszervezetekkel:
- Magyar Juh- és Kecsketenyésztők Szövetsége

- Magyar Bivalytenyésztők Egyesülete
- Magyar Szürke Szarvasmarhát Tenyésztők Egyesülete

15. Ellenőrzés

I. Belső ellenőrzés

A HNPI-nél a belső ellenőrzést külső szakember látja el megbízási szerződés keretében, a hatályos 370/2011. (XII.31.) Korm. rendeletben előírtaknak megfelelően. Az ellenőr független, közvetlenül a HNPI igazgatója irányítása alatt látja el feladatait az SZMSZ-nek és a belső szabályzatoknak megfelelően. Az ellenőrzési folyamatokat a belső ellenőrzési kézikönyv szabályozza, melynek felülvizsgálata 2018-ban megtörtént a 370/2011. Korm. rendelet módosítása alapján a jogszabálynak megfelelően. A Belső Ellenőrzési Kézikönyv frissített verziója 2018. 04. 15-én hatályossá vált.

A 2018. évi ellenőrzésekre előzetesen belső ellenőrzési terv készült. Az ellenőrzések témája év közben a tervhez képest nem változott. Az eredeti tervből 5 ellenőrzés, kisebb ütemezés módosítás mellett elvégzésre került, s egy ellenőrzési téma 2018-ban elkezdődött, áthúzódva a 2019. évre. 2018. év során az alábbi témákban történtek belső ellenőrzések:

1. Őrszolgálati Osztály jogszabályi megfelelési vizsgálata
2. Pénzkezelés – Házipénztár szűrőpróbaszerű ellenőrzése
3. Vagyonkezelési osztály feladatellátásával összefüggő ellenőrzés (állat-nyilvántartások, készletkezelés, erőgép kihasználás ellenőrzése, erdőgazdálkodás jogszabályi feltételeinek való megfelelésség vizsgálata, faanyag készletnyilvántartás ellenőrzése)
4. Turisztikai célú létesítmények nyilvántartásának naprakészség vizsgálata, bizonylatolásuk a tevékenységükhöz igazítottan
5. Leltározás és a nyilvántartás ellenőrzése, a leltározási folyamat vizsgálata (2019-re áthúzódó)

Azon esetekben, ahol a belső ellenőrzési jegyzőkönyvek megállapításokat tettek, az intézkedési tervek elkészültek, a javasolt módosítások, javítások, kiegészítések megtörténtek, vagy folyamatban vannak. Az ellenőrzések során büntető-, szabálysértési, kártérítési illetve fegyelmi eljárás megindítására okot adó cselekmény, mulasztás vagy hiányosság gyanúja nem merült fel.

II. Külső ellenőrzés

A HNPI -nél a költségvetési szervek belső kontrollrendszeréről és belső ellenőrzéséről szóló 370/2011. (XII.31.) Kormányrendelet (Bkr.) 13. § alapján külső ellenőrzést az Európai Számvevőszék, az Európai Bizottság, az Állami Számvevőszék, a Kormányzati Ellenőrzési Hivatal, az Európai Támogatásokat Auditáló Főigazgatóság, a Magyar Államkincstár, az irányító szervezet, továbbá a felsorolt szervezetek megbízottjai végezhetnek. 2018. év során az alábbi szervezetek végeztek vizsgálatot a HNPI-nél, a következő ellenőrzési témákban:

Állami Számvevőszék (továbbiakban ÁSZ)

1. Az ellenőrzés tárgya: az ÁSZ - 12106. számú Jelentés: a nemzeti park igazgatóságok feladat ellátásának és vagyongazdálkodásának ellenőrzéséről és a 16137. számú Jelentés az állami tulajdonban (résztulajdonban) lévő gazdálkodó szervezetek vagyonmegőrzési és gazdálkodási tevékenységének ellenőrzése - Hortobágyi Természetvédelmi és Génmegőrző Nonprofit Kft. vonatkozásában

Ellenőrzés típusa: Utóellenőrzés

2. Az ellenőrzés tárgya: A központi alrendszer egyes intézményei pénzügyi és vagyongazdálkodásának ellenőrzése (2015-2016. évek és a központi költségvetési szervek ellenőrzése - Integritás és belső kontroll modul (2017. év) és a Vagyongazdálkodás modul (2017. év)

Ellenőrzés típusa: pénzügyi ellenőrzés

3. Az ellenőrzés tárgya: A központi alrendszer egyes intézményei pénzügyi és vagyongazdálkodásának ellenőrzése (2015-2016. évek és a központi költségvetési szervek ellenőrzése - Integritás és belső kontroll modul (2017. év) és a Vagyongazdálkodás modul (2017. év) - MINTAVÉTELEZÉS

Ellenőrzés típusa: pénzügyi ellenőrzés

4. Az ellenőrzés tárgya: A központi alrendszer egyes intézményei pénzügyi és vagyongazdálkodásának ellenőrzése - Kiegészítő modul a központi alrendszer egyes vezetőinek értékeléséhez 2016. január 1- 2016. december 31 közötti időszak vonatkozásában

Ellenőrzés típusa: pénzügyi ellenőrzés

5. Az ellenőrzés tárgya: A központi alrendszer egyes intézményei pénzügyi és vagyongazdálkodásának ellenőrzése - Kiegészítő modul a központi alrendszer egyes vezetőinek értékeléséhez 2017. január 1- 2017. december 31 közötti időszak vonatkozásában

Ellenőrzés típusa: pénzügyi ellenőrzés

Az ÁSZ fent megjelölt ellenőrzéseivel kapcsolatban 2018. december 31-ig jelentés nem készült.

Kormányzati Ellenőrzési Hivatal

Az ellenőrzés tárgya: Soron kívüli ellenőrzés az azonnali létszámszárlat elrendeléséről szóló 2051/2018. Korm. Határozatban foglaltak végrehajtásának vizsgálata tárgyában

Ellenőrzés típusa: szabályossági ellenőrzés

Az ellenőrzés célja: rendelkezések betartásának folyamatos adatszolgáltatás melletti ellenőrzése

Európai Unió támogatásokat Auditáló Főigazgatóság, Infrastrukturális Programokat Ellenőrző Igazgatóság

Ellenőrzés tárgya: KEHOP-4.1.1-15-2015-00002 számú "Az egykori bombázó lőtér tájrehabilitációja a Hortobágyi Nemzeti Parkban II. ütem II. szakasz" című projekt 1303/2013/EU Európai parlamenti és tanácsi rendelet 127. Cikk (1) bekezdése szerinti 2018. évi mintavételes ellenőrzés

Ellenőrzésre bekért dokumentáció helyszíni ellenőrzésen rendelkezésre állt.

Az ellenőrzés rendben lezajlott, megállapítás nem történt, az ellenőrzés szabálytalanságot nem tárt fel.

16. Éves munka legfontosabb összefoglalása

- 2018 év végére sikerült befejezni „Az egykori légi lőtér lőszermentesítése” című KEOP-KEHOP pályázati programot. A művelési ág változás ingatlan-nyilvántartási bejegyzése után megkezdődött a terepi adottságok figyelembe vételével a javasolt birtoktestek kialakítása.

- A terveknek és a jogszabályi előírásoknak megfelelően a TVÖ és a JIGO elvégezte a HNPI által haszonbérbe adott termőföldek földhasználatának terepi és adminisztratív ellenőrzését.
- A tervezett vagyonkezelési feladatokat sikerült teljesíteni annak ellenére, hogy a HNPI által előállított jó minőségű bivaly, szürke marha és hortobágyi tulok piaci értékesítését nem tudtuk jelentősen fejleszteni.
- A TMO feladatkörét az osztály létszámának csökkenése miatt át kellett szervezni, ami jelenleg arra elegendő, hogy az osztály a legfontosabb alapfeladatait ellássa. Aktív, rendszeres terepi jelenlétre már nincs kapacitásuk. A TMO-n új osztályvezető állt munkába az év második felében, aki a létszámstop elrendelése miatt nem tudott személyi állományt fejleszteni.
- A TVÖ létszáma is csökkent, feladatkörök és örkerületek változtak emiatt, valamint kollégák belső áthelyezésével töltöttük be a megüresedett álláshelyeket az érintett örkerületekben.
- A közmunka program megszűnése a természetvédelmi kezelési feladatok eredményes befejezését megnehezítette.
- Szinte minden KEHOP projektünk megvalósítási szakaszba lépett, a befejezéséhez közeledik, bár egyes esetekben szükség volt a támogatási szerződés véghatáridőre vonatkozó rendelkezésének módosítására.
- Új projektekbe is belevágtunk, részt veszünk új Interreg (RO-HU) és LIFE projektekben is.
- Nagyon megviselte Igazgatóságunkat a létszámstop, a fluktuáció és a közfoglalkoztatási program megszűnéséből fakadó humán erőforrás hiány, ebből fakadóan tervezett feladatokat kellett kiszervezni, átütemezni, végső esetben elhagyni.
- 2018. közepén kikerült a tulajdonosi joggyakorlásunk alól a Hortobágyi Természetvédelmi és Génmegőrző Nonprofit Kft. tekintettel arra, hogy az Agrárminisztérium joggyakorlásába került át.
- Számos külső ellenőrzés folyt Igazgatóságunkon (ld.15. pont), melynek nyomán szabályzataink megújultak, folyamataink optimalizálódtak, bár jelentős többletterhet jelentett az ellenőrzések adatszolgáltatási igényének rövid határidővel, megfelelő minőségben való teljesítése.
- Távozott a szakmai igazgató-helyettes, akinek a munkakörét a jövőben nem kívánjuk betölteni. Feladatait az általános igazgató-helyettes és az igazgató vette át.

17. Fontosabb célkitűzések a következő évre (munkaterv), külön részletezve a tervezett pályázatok ütemezését és megvalósítását

Pályázati forrás terhére:

- A 1522/2017. (VII. 14.) Kormányhatározat által meghatározott turisztikai fejlesztés végrehajtása, a Magyar Turisztikai Ügynökséggel, a Hortobágyi Természetvédelmi és Génmegőrző Nonprofit Kft.-vel, Hortobágy Község Önkormányzatával és a többi konzorciumi partnerrel együttműködésben.
- A KEHOP pályázati ciklusban benyújtott pályázatok megvalósítása, a folyamatban lévő egyéb pályázatok (főleg KÖFOP, RO-HU, LIFE+) folytatása, illetve sikeres lezárása, új pályázati források feltárása. Egy esetleges új forrás megnyitása esetén a tartaléklistán szereplő KEHOP projektekre szerződéskötés és a megvalósítás megkezdése.

- Az Igazgatóság terepen dolgozó kollégái munkafeltételeinek fenntartása és javítása, különös tekintettel a gépjármű-állományra ("Őrszolgálati KEHOP Projekt").
- A Hortobágyi Természetvédelmi és Génmegőrző Nonprofit Kft., mint konzorciumvezető közreműködésével megvalósuló „Legelőtavak élőhelykezelése a Hortobágyon” című LIFE program mélyépítési munkáinak befejezése a HNPI vagyonkezelését érintő területeken.
- „Téry Ödön” pályázati forrásból a Fecskeház Erdei Iskola fűtése korszerűsítése.
- After LIFE forrásból a Jászberényi Sasközpont energetikai korszerűsítése.
- Együttműködve az illetékes vízügyi igazgatósággal a „Hortobágy-folyó és vízrendszere ökológiai állapotát javító fejlesztések” munkacímű LIFE projekt tervezésének befejezése, előkészületek a 2020-ban tervezett pályázat benyújtásához.
- Kisvasút fejlesztése az Aktív Magyarországért felelő kormánybiztos kérésére összeállított koncepció alapján.
- 2018-ban támogatást kapott a „Pannon legelők és kapcsolódó élőhelyek a PAF stratégia intézkedéseinek implementálásával történő hosszútávú megőrzése” (*‘Long term conservation of Pannonian grasslands and related habitats through the implementation of PAF strategic measures’*) elnevezésű LIFE17 IPE/HU/000018 azonosító számú LIFE-IP GRASSLAND-HU projekt, mely 2019. januárjában indul el. A 2019-es évben terveink szerint megtörténik az eszközbeszerzések döntő hányada és megalakul egy tanácsadói testület, mely segítséget nyújt az érintett gyepterületek kezelésében. Továbbá megosztásra kerülnek az érintett földterületek, elkészül az Előzetes Vizsgálati Dokumentáció és elkészülnek a műtárgyhoz a szükséges engedélyek. Egyúttal megtörténik a botanikai és zoológiai alap állapotfelmérés is, mely lehetővé teszi a tervezett beavatkozások élővilágra gyakorolt hatásainak nyomon követését.

Saját forrás terhére:

- Az Igazgatóság Hajnal utcai (Debrecen) telephelyének és Sumen utcai székhelyének karbantartási / felújítási munkálatainak elvégzése, a tervezett funkciókra (iroda, környezeti nevelés, logisztika,) való felkészítése (áthúzódó feladat). A Hajdúság-Dél-Nyírség Természetvédelmi Tájegység iroda felújítása.
- A Hortobágy Természetvédelmi Tájegységben dolgozó természetvédelmi örök új szolgálati helyének kialakítását szolgáló ingatlan műszaki terveinek elkészítése, a folyamat feladattervének, ütemezésének kidolgozása.
- Fajvédelmi és élőhely-kezelési programok, illetve feladatok végrehajtása, szükség esetén külső szolgáltatók bevonásával.
- Egyes turisztikai attrakciók elemeinek felújítása (Kondás pallóút, Meggyes csárda, Vadaspark)
- Tájegységközpont kialakítása Nagykunság tájegység részére Tiszafüreden

Egyéb munkatervi feladatok:

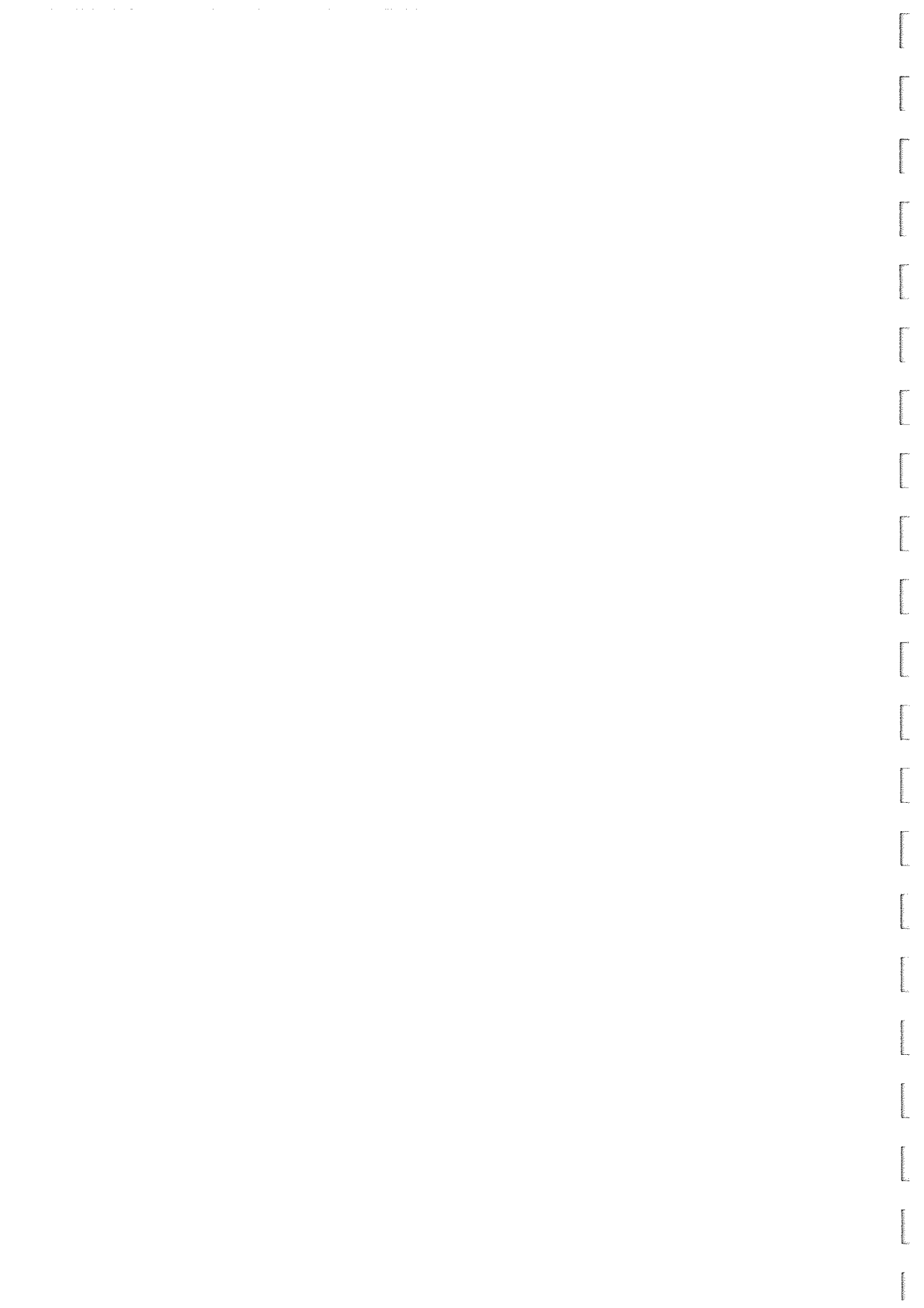
- Új földhaszonbérleti szerződések megkötése (bombatéri területek, egyéb HNPI vagyonkezelésében lévő termőföldek).

- A biotikai adatbázis folyamatos fejlesztése: adatgyűjtés szabályozása, adatrögzítés - kezelés és -tárolás módszertanának és technikai feltételeinek javítása, belső és külső adatszolgáltatás rendszerének fejlesztése, szabályozása.
- Az igazgatási / adminisztrációs feladatok átstrukturálása az elektronikus ügyiratkezelésre való áttérés szükségességére és az általunk használt platformok változásaira tekintettel.
- a 2018. évi ingatlanleltár eredményeként létrejött adatállomány alapján, a súlyosan leromlott/bontandó ingatlanok (pl. hodályok, pásztorszállások, kutak) kijelölése, az azokkal kapcsolatos teendők megállapítása, és a szükséges feladatok ütemezése, kiemelt figyelemmel a világörökségi helyszínre.
- Igazgatóság szintű vagyongazdálkodási szabályzat elkészítése.
- A vagyonszármaztatási állományi adatainak további pontosítása, különös tekintettel a termőföldállományra.
- A művelési ág váltások szükségességének felmérése a HNPI teljes területén.
- A Vsz. hatály alól mentesítendő területek listájának összeállítása.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

Szakmai lezáradék tartalomjegyzékének 7. pontjához

Projekt címe	Időtartama	Forrás megnevezése	Projekt céljai, tevékenységek röviden	Célterület		Pályázat költségvetése (Ft)	Támogatás összege (Ft)	Pályázat 2018. évi teljesítése
				megnevezése	területje (ha)			
LIFE18 NAT/HU/000910 A szalakóta védelme Magyarországon és Szerbiában (Conservation of the Kollár in Hungary and Serbia)	2019.01.01- 2026.12.31	LIFE+	A pályázat célja „A szalakóta védelme a Kárpát-medencében” c. projekt által felkeltett figyelmességek kezelése, illetve a bozót („best practice”) módok terjesztése és programok kiértékelése. Fókusztervezőként Magyar Madártani Egyesület, Konzorciumi tagok száma: 6	Nem releváns információ a projekti szempontjából, mivel alapvetően fajvédelmi célú projekt.	nem releváns	3 560 466 € (1 144 725 424 Ft), melyből HNPI költségvetés 398 883 € (128 344 873 Ft)	nincs támogatás döntés	Projekt benyújtása, jelenleg előirányzat alatt
LIFE18 NAT/HU/000977 Természetvédelmi intézkedések az éghajlatváltozás (nyilvános és kis hírként) (The Lesser White-fronted Goose: implementing conservation measures in the face of climate change)	2018.09.01- 2023.12.31.	LIFE+	A nemzetközi projekt fő célja, hogy megpályázza a kihalt székelyi állat és a kis hírk, populációját az európai vonulási útvonalon és telephelyeken.	Nem releváns információ a projekti szempontjából, mivel alapvetően fajvédelmi célú projekt.	nem releváns	- Ft	- Ft	Projekt koncepció benyújtása. Nem nyert támogatást.
LIFE11 NAT/HU/000924 Large scale grazing management of steppe lakes in the Hortobágy	2014.01.01- 2020.06.30.	LIFE+	A projekt fő célja, hogy hosszú távon ökológiai célú legeltetést alakítsanak ki, valamint felszámolják azokat a nemkívánatos hatásokat, amelyek negatívan érintik a projektterületet: azaz teljesen a készpénz, a természetis vízfolyások árművelésének megfigyelése, a 1530-as dűlőkészlet csökkentése, a legelő állatok számának csökkentése, a természetvédelmi célok nélküli legeltetés hiánya, a sztyepp tavak mértékének csökkentése.	Sztyepp tavak, panon szikes gyepok és mocsarak	4632 ha	10 270 370 € (3 302 026 639 Ft), melyből HNPI- költségvetés 994 146 € (290 691 980 Ft)	7 248 869 € (2 330 883 872 Ft), melyből a HNPI- értéke támogatás 678 110 € (218 019 146 Ft)	Megvalósítás. A pályázat konzorciumban valósul meg, melyben a HNPI partnerként vesz részt. A HNPI pályázati vállalkozást megvalósítják.
LIFE15 NAT/HU/000902 „A partjai és védelme a Panon-régióban az ember okozta halálozás visszaszorítását”	2016.10.01- 2022.03.31	LIFE+	A partjai és védelme a Panon Régióban az ember okozta pusztulást csökkentése érdekében a régióban a faj számára a legmegvalósíthatóbban vesztélyt az ember okozta pusztulási okok, azaz belső és a környezeti, a belső és a környezeti. A Panon Régió valamennyi területet országától a faj védelmével foglalkozó szervezetek a tervezett projekt keretében először a szándékos megőrzés-pusztulási (megőrzési és belső) kivétel (szándékos) A Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság, Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület, valamint a kiskunsági természetvédelmi központ és természetvédelmi egyesület kezeli, a madarakat GPS jelzők segítségével követik, monitornak és további protokollok alapján felkészítik a természetvédelmi feladatokban résztvevő természetvédelmi szakembereket, állatorvosokat, jogászokat, rendőrt és vadászati szervezeteket.	Magyarország, Szlovákia, Kárpát, Ausztria, Dávid-Csehország és Észak-Szárbia	138,988 ha (HU)	Összes költségvetésünk: 3 563 377 € (1 152 155 841 Ft) ebből HNPI: 191 190 € (61 469 497 Ft)	Minisztériumi támogatás: 108,333 € (34 530 143 Ft) HNPI önrész: 38 544 € (12 392 281 Ft) LIFE támogatás: 44,313 € (14 247 073 Ft)	Megvalósítás. A pályázat konzorciumban valósul meg, melyben a HNPI partnerként vesz részt. Erőforrás: természetvédelmi és monitoring tevékenység, értékelés.
LIFE17 IPE/HU/000018 A panon gyepok és kapcsolódó élőhelyek hosszú távú megőrzése az Országos Natura 2000 Program Intézkedési Területén Preservation of Pannonic grasslands and related habitats through the implementation of TAF (strategic measures)	2019.01.01- 2026.12.31.	LIFE+	(1) Alapellátási feladatok (oktatási és szociális) (2) Vízgazdálkodási infrastruktúra fejlesztése: 1 db vízvesztés elleni építkezés (3) Legeltetési infrastruktúra fejlesztése villamosított területtel (4) Természetvédelmi Gyermekbarát Kezeli Tervezésű Szolgáltatás kiépítése és közreműködés (szabványok, irányelvek) (5) Szakmai megfigyelés (sztyepp, sztyepp), növényi fajok iránt (6) Gyermekbarát kiállítások, gyűjtés (7) Japán célú természetvédelmi tevékenységek, (8) Monitornak munkák (9) Kommunikációs kiadványok készítése	Kaszony-légy – Dóci- (HUIN20045) Tápi-Tócsa (HUIN20048) Körmö-Füles (HUIN20050) Dunacs (HUIN20124)	1326,58 ha 6351,29 ha 1943,52 ha 117,84 ha	Projektösszesen 17 258 307 € (5 548 718 284 Ft), ebből HNPI 1 156 625 € (371 867 790 Ft)	Projektösszesen 10 354 984 € (3 329 230 906 Ft), ebből HNPI 693 977 € (223 120 545 Ft)	Profil támogatás döntés megvalósítás, természetvédelmi előkészítés. A pályázat konzorciumban valósul meg, melyben a HNPI partnerként vesz részt.
ROHU-79 Joint Conservation Management and Development of Information Infrastructure of Protected Areas along the Romanian and Hungarian Course of Tur River	2018.05.01- 2020.10.31.	ROHU	A projekt célja a Tur folyó mentén lévő természeti és kulturális értékek megőrzése, fejlesztése, a természetvédelmi tevékenységek megvalósítása. Ennek érdekében a folyó Romania és Magyarország területére és természetvédelmi területén belül a folyó szakaszának és a vízgyűjtő területének természetvédelmi szempontból értékes víz élőhelyek ökológiai és természetvédelmi szempontjait felmérés történik meg, amit a Horvát Nemzeti Park Igazgatóság és az Erdélyi Nemzeti Park Igazgatóság – Szatmárnémeti közösen végez meg. Az említett területek megőrzése és védelme mellett a projekt célja a Tur mentén élő és természetvédelmi célú a környezeti állapotok szándék a terület természetvédelmi értékeit és élővilágát megőrzéséhez való elősegítés, bemutatása, környezeti nevelési eszközök fejlesztése.	Csaholt-Garholt (HUIN20054) Körmö-Füles (HUIN20050)	14054 ha	643 799,5 € (206 975 117 Ft) Ebből a HNPI-re eső rész: 318 218,5 € (102 310 430 Ft)	A HNPI-re eső rész 318 218,5 € (102 310 430 Ft)	Támogatási szerződés aláírása. nyilatkozat, eszközbeszerzések, területi kiadások előkészítése irányuló közbeszerzési eljárás lebonyolítása, nyitó workshop megrendezése területek felmérése.
KEHOP-4.1.1-15-2015-00001 Az egykori bombázó légi újjáépítésének a Horvát Nemzeti Parkban I. ütem	I. Szaksz. 2012.06.01- 2015.06.30. II. Szaksz. 2015.07.01- 2018.12.31	KEOP KEHOP	A Nádudvar, Nagyvács, Kismén, Karc, Horvát kultúra területén található egykori légi (bombázó) légi építmények és építmények részén a térségekben lakó lakosok új életéhez szükséges körülmények helyreállítása, a bombázó használatából maradt hulladékok elmozdítása és a teljes újjáépítés megvalósítása.	Pannon szikes vizek és mocsarak	2164,45 ha	963 367 631 Ft Módszert: KEOP: 424 205 081 Ft KEHOP: 1 272 615 245 Ft	KEHOP szakasz megvalósítás: telekalkuláció, művelés, vonás, projektzárás.	KEHOP szakasz megvalósítás: telekalkuláció, művelés, vonás, projektzárás.

[illegible]

1. The first part of the document is a list of the names of the members of the committee who have been appointed to the various sub-committees. The names are listed in alphabetical order, and the sub-committees are listed in the order in which they were appointed.